

UŽSAKOVAS

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

OBJEKTAS

**ZARASŲ MIESTO TURIZMO IR REKREACIJOS
SPECIALUSIS PLANAS**

DALIS

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

ŽYMUO

SS 07-091-SPL

DIREKTORIUS

DONATAS MISIŪNAS

PROJEKTO VADOVĖ

KRISTINA JAUNEIKAITĖ, TP AT. NR. 17693

**VILNIUS
2008**

UAB „Statybos strategija“ Smolensko g. 10, LT-03201 Vilnius
Įm.k.126163297, PVM mok. k. LT261632917, Tel. (8~5) 2788433, Faks. (8~5)
2788789; A/s LT177300010076870601, AB bankas „Hansa bankas“ Banko
kodas 73000

Turinys

Turinys	2
ĮVADAS.....	4
Pagrindinės specialaus plano sąvokos.....	5
I. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ	9
1. Turizmo bei teritorijų planavimo dokumentų ir institucinių sąlygų turizmo ir rekreacinei plėtrai Zarasų miesto ribose analizė ir vertinimas.....	9
2. Turizmo ir rekreacijos išteklių (gamtos, kultūros) analizė, teritorinis išsidėstymas ir galimybių vertinimas.....	15
2.1. Gamtos ištekliai	15
2.2. Kultūros vertybės ir lankytinos vietos.....	16
2.3. Kultūros ištekliai	17
3. Turizmo paslaugų infrastruktūros analizė ir plėtros galimybių vertinimas.....	21
3.1. Maitinimo paslaugos	21
3.2. Apgyvandinimo paslaugos	22
3.3. Kitos paslaugos	24
4. Viešosios turizmo infrastruktūros analizė ir plėtros galimybių analizė.....	26
4.1. Keleivių vežimui organizuoti būtina infrastruktūra Zarasų mieste.....	26
4.2. Gatvės ir automobilių kelių transportas	26
4.3. Informavimo priemonių analizė	28
5. Zarasų miestas–perspektyvinė kurortinė teritorija	30
6. Zarasų miesto ir prieigų kraštovaizdžio struktūrinė įvairovė, probleminės situacijos.....	31
7. Esamų turizmo šaltų vertinimas ir prognozė, turizmo šaltų reguliavimo poreikio vertinimas.....	36
8. Rekreacinių teritorijų aplinkos būklės ir kokybės analizė	38
II. KONCEPCIJA.....	40
III. SPRENDINIAI.....	48
9. Strateginiai rekreacijos ir turizmo plėtojimo Zarasų mieste prioritetai, uždaviniai ir priemonės..	48
10. Kraštovaizdžio tvarkymas, pritaikymo galimybės ir teritorijų naudojimo reglamentai.....	50
10.1. Sugriežtinto saugojimo teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai.....	51
10.2. Vandens ūkio teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai.....	52
10.3. Pramoninės–komunalinės paskirties teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai	53
10.4. Gyvenamųjų teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai.....	54
10.5. Rekreacinės paskirties teritorijos	55
10.5.1. Teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai	55
10.5.2. Rekomenduojama teritorijų struktūra.....	56
11. Pagrindinės rekreacinio prioriteto zonos viešosios rekreacinės ir turizmo infrastruktūros objektų vystymui, erdvinio organizavimo nuostatos bei priemonės	58
12. Kultūros paveldo objektų panaudojimo reglamentas	65
PRIEDAI.....	66

PRIEDAS Nr. 1	67
PRIEDAS Nr. 2	70
PRIEDAS Nr. 3	80

ĮVADAS

UAB „Statybos strategija“ Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus užsakymu rengia Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialųjį planą. Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas–2007m. spalio 24d. sutartis Nr. SS-T/07-134/R.

Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialiojo plano rengimo tikslas–suformuoti Zarasų miesto rekreacinės ir turizmo veiklos vystymo koncepciją.

Specialiojo plano rengimo uždaviniai:

- 1) Formuoti rekreacinių teritorijų sistemą, nustatyti teritorijų turizmo ir rekreacijos plėtojimo kryptis, prioritetus ir priemones, siekiant sukurti racionalų turizmo paslaugų objektų tinklą bei šių paslaugų struktūrą ir įvairovę, racionaliai naudoti, atkurti ir gausinti turizmo ir rekreacijos išteklius;
- 2) Sudaryti prielaidas formuoti turizmo centrus ir sąlygas plėtoti turizmo paslaugas bei viešąją turizmo infrastruktūrą, planuoti (rezervuoti) tikslinio naudojimo teritorijas rekreacinės infrastruktūros objektams statyti;
- 3) Nustatyti rekreacinių teritorijų tvarkymo ir apsaugos reglamentus bei numatyti visuomenės lankymui ir poilsio veiklai skirtose rekreacinėse teritorijose įrengti reikalingą rekreacinę infrastruktūrą;
- 4) Patenkinti visuomenės poreikius ir suderinti valstybės, savivaldybių, įmonių, fizinių asmenų ar jų grupių, plėtojančių turizmo verslą, interesus plėtojant turizmo paslaugas, saugant turizmo ir rekreacijos išteklius ir užtikrinant darnią teritorijų plėtrą;
- 5) Pagerinti investicinę aplinką, skatinti investicijas plėtoti turizmo ir rekreacinę veiklą.

Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialiajam planui rengti planavimo sąlygas parengė ir išdavė: Zarasų rajono savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo skyrius; Utenos apskrities viršininko administracija; Utenos regiono aplinkos apsaugos departamentas; Zarasų miškų urėdija; Utenos visuomenės sveikatos centro Zarasų skyrius; Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Utenos teritorinis padalinys; Utenos regiono keliai; Lietuvos automobilių kelių direkcija prie susisiekimo ministerijos.

Pagrindinės specialaus plano sąvokos

pagal Turizmo įstatymo pakeitimo įstatymą (Žin., 1998, Nr. 32–852; 2001 Nr. 34–1128 (su vėlesniais pakeitimais)):

Turizmas–tikslinga žmonių veikla, susijusi su kelione ir laikinu buvimu už nuolatinės gyvenamosios vietos ribų ne ilgiau kaip vienerius metus, jei ši veikla nėra mokymas ar mokamas darbas lankomoje vietovėje.

Turizmo paslauga–veikla, susijusi su turistų poreikių tenkinimu, suteikiant turistams kelionės organizavimo, transporto, apgyvendinimo, maitinimo, informacijos ar specialaus intereso paslaugas.

Turizmo ištekliai–atitinkamos teritorijos ar atskirų gamtos, kultūros ar specialaus intereso objektų vertybės ir galimybės tenkinti turistų poreikius.

Rekreaciniai ištekliai–teritorijos gamtinės ir kultūrinės aplinkos savybės tinkamos žmonių pilnaverčiam fiziniam ir dvasiniam poilsiui organizuoti.

Rekreacinė teritorija–teritorija, turinti nustatytas ribas ir skirta naudoti ar naudojama rekreacijai bei rekreacijos (turizmo) objektams ir įrenginiams statyti bei eksploatuoti.

Kurortas–įstatymo suteiktas statusas gyvenamajai vietai, kurioje yra moksliskai ištirtų ir pripažintų gydomaisiais gamtinių gydomųjų veiksnių (mineralinių vandenių, gydomojo purvo, sveikatai palankaus mikroklimato, rekreacinių želdinių, vandens telkinių) bei išplėta speciali infrastruktūra naudoti šiuos veiksnius gydymo, sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms.

Kurortinė teritorija–Lietuvos Respublikos Vyriausybės suteiktas statusas gyvenamajai vietai arba jos daliai (gyvenamosioms vietovėms arba jų dalims), kurioje yra gamtinių išteklių, galinčių turėti gydomųjų savybių, ir speciali infrastruktūra naudoti šiuos išteklius sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms.

Apžvalgos aikštelė (regykla)–teritorija, skirta stebėti atsiveriančią panoramą, kurioje gali būti įrengtas į žemę besiremiantis statinys. Jame gali būti įrengti stebėjimui pritaikyti įrenginiai (žiūronai, teleskopai), mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai.

Atokvėpio vieta–trumpalaikiam poilsiui be nakvynės skirta teritorija greta pažintinių takų, rekreacinio prioriteto zonose ir kitose vietose. Joje įrengiami miško baldai, informacijai skirti statiniai ar įrenginiai (skydai, stendai, nuorodos).

pagal Saugomų teritorijų įstatymą (Žin., 1993, Nr. 63–1188):

Kraštovaizdis–žemės paviršiaus gamtinių (paviršinių uolienuų, pažemio oro, paviršinių ir gruntinių vandenių, dirvožemio, gyvųjų organizmų) ir (ar) antropogeninių komponentų (archeologinių liekanų, statinių, inžinerinių įrenginių, žemės naudmenų bei informacinio lauko), susijusių medžiaginėmis, energetinėmis ir informacinėmis ryšiais, teritorinis junginys.

Kultūrinis kraštovaizdis–žmogaus veiklos sukurtas ir jo sambūvį su aplinka atspindintis kraštovaizdis.

Pažintinis turizmas–turizmo kryptis, orientuojanti į tikslingą krašto gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių), kraštovaizdžio bei istorijos pažinimą, taip pat skirta mokslui ir mokymui.

Rekreacija–žmogaus fizinių ir dvasinių jėgų atgavimo procesas, žmogaus laisvalaikio veikla, kurios tikslas–poilsiauti, keliauti bei gydytis sanatorijose, kurortuose.

pagal Teritorijų planavimo įstatymą (Žin., 2004, Nr. 21–617):

Specialusis planas (projektas)–teritorijų planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į teritorijų planavimo lygmenis ir tikslus, nustatytos atskiroms veiklos sritims reikalingų teritorijų vystymo, infrastruktūros tvarkymo ir (ar) apsaugos kryptys, priemonės ir reikalavimai.

Specialusis teritorijų planavimas–atskiroms veiklos sritims reikalingų teritorijų erdvinio organizavimo, tvarkymo, naudojimo, apsaugos priemonių planavimas.

Teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimas–teritorijų planavimo proceso etapas, kurio metu surenkama ir analizuojama informacija, jos pagrindu (nustatytais aspektais ir tvarka) įvertinamas rengiamo teritorijų planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo galimas teigiamas ir (ar) neigiamas ilgalaikis ir (ar) trumpalaikis poveikis.

Teritorijų planavimo dokumentų derinimas–procedūra, kurios metu tarpusavyje suderinami parengtų ir galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, patikrinama, ar buvo laikytasi planavimo sąlygų ir kitų teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

pagal Turizmo ir rekreacijos schemų ir planų (projektų) rengimo taisykles (Žin., 2004, Nr. 103–3814):

Rekreacinė infrastruktūra–rekreacinei veiklai organizuoti reikalingi viešosios turizmo infrastruktūros ir kiti aptarnavimo objektai.

Turizmo paslaugų infrastruktūra–turizmo paslaugoms teikti reikalingi objektai (statiniai).

Turizmo ir rekreacijos schema–specialiojo planavimo dokumentas, kuriame numatoma rekreacinės infrastruktūros bei turizmo paslaugų objektų plėtojimo bendroji koncepcija.

Viešoji turizmo infrastruktūra–visuomenės lankymui ar poilsio veiklai organizuoti rekreacinėse teritorijose privaloma stacionari ar laikina įranga higienos poreikiams tenkinti ir atliekomis surinkti, teritorijos lankymui skirta informacijos įranga ir kita infrastruktūra (turistinės trasos ar takai, poilsio ir nakvynės aikštelės bei įrenginiai ir kiti aptarnavimo objektai).

pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pakeitimo įstatymą (Žin., 1996, Nr. 82–1965; 2000 Nr. 34–1128):

Planuojama ūkinė veikla–naujų statinių statyba, esamų statinių rekonstravimas, naujų technologijų įdiegimas, gamybos proceso ir technologinės įrangos modernizavimas ar keitimas, gamybos būdo, produkcijos kiekio (masto) ar rūšies pakeitimas, žemės gelmių ir kitų gamtos išteklių naudojimas, taip pat žemėtvarkos, miškotvarkos, vandentvarkos bei kituose projektuose numatoma ūkinė veikla.

Poveikis aplinkai–numatomas aplinkos pokytis, kurio priežastis yra planuojama ūkinė veikla.

Reikšmingas poveikis aplinkai–numatomas aplinkos pokytis, kurio poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo padariniams likviduoti būtina numatyti atitinkamas priemones.

pagal Lietuvos higienos normas HN 92:1999 Paplūdimiai ir jų maudyklos (patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 1999 m. birželio 25 d. įsakymu Nr.307)

Paplūdimys–sausumos ir tekančio ar stovinčio gėlo vandens telkinio arba jūros vieta, skirta poilsiauti ir maudytis.

Maudykla–paplūdimio vieta, skirta maudytis ne mažiau kaip šimtui žmonių maudydosi sezono didžiausios apkrovos metu.

pagal Kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisykles (patvirtintas LR aplinkos ministro 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr.D1–246 (su vėlesniais pakeitimais))

Miestiškas (antropogeninis, urbanizuotas) kraštovaizdis–tai žmogaus pakeistas, jo veiklos smarkiai veikiamas ir palaikomas bei plėtojamas antropogeninis kraštovaizdžio tipas. Jam priskiriami miestai, miesteliai, didelės kompaktiškos kaimų gyvenamosios vietovės bei stambių techninių inžinerinių kompleksų teritorijos.

Kraštovaizdžio apsauga–tai veiksmai, kuriais siekiama išsaugoti ir palaikyti svarbias arba būdingas kraštovaizdžio ypatybes, pateisinant jo paveldo vertę, atsiradusią dėl natūralių procesų ir (arba) žmonių veiklos.

Kraštovaizdžio pažinimas–procesas, kurio metu geografijos, ekologijos, architektūros ar kitų disciplinų metodais išaiškinama kraštovaizdžio struktūra bei jame vykstančių integracinių procesų dėsningumai, taip pat įvairiais pažintiniais kriterijais yra nustatomas kraštovaizdžio teritorinis diferencijavimas.

Kraštovaizdžio planavimas–tai teritorijų planavimo dokumentais išreikšti ir patvirtinti į ateitį orientuoti veiksmai, kuriais siekiama išsaugoti, tobulinti, atkurti arba kurti kraštovaizdį.

Kraštovaizdžio politika–kompetentingų valdžios institucijų bendrų principų, strategijų ir gairių, leidžiančių imtis konkrečių priemonių kraštovaizdžiui saugoti, valdyti ir planuoti, raiška.

Kraštovaizdžio teritorinė struktūra (mozaika)–gamtinių, antropogenuotų bei antropogeninių kraštovaizdžio elementų arba kompleksų junginio apibendrintas kartografinis vaizdas.

Kraštovaizdžio tvarkymo zona–apibrėžtos tikslinės paskirties teritorija, turinti nustatytas naudojimo ir apsaugos sąlygas (reglamentą) bei joms adekvačias kraštovaizdžio formavimo ir tvarkymo priemones.

Kraštovaizdžio vadyba (tvarkymas, valdymas)–tai darnios (subalansuotos) plėtros perspektyva besiremiantys tęstiniai reguliarūs veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti nuolatinę kraštovaizdžio priežiūrą suderinant gamtinių, socialinių ir ekonominių veiksnių sukeltus pokyčius;

Urbanistinis karkasas–aktyviausios ūkinės bei kultūrinės plėtros centrų ir ašių teritorinė sistema su labiausiai pertvarkyta gamtine aplinka bei išplėtotais inžinerinės infrastruktūros kompleksais.

Gamtinis karkasas–vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.

pagal Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisykles (Žin., 2007, Nr. 23–892):

Paviršinio vandens telkinio pakrantės apsaugos juosta–prie paviršinio vandens telkinio nustatoma su paviršiniu vandens telkiniu besiribojanti paviršinio vandens telkinio apsaugos zonos dalis, kurioje vykdoma ūkinė veikla gali turėti tiesioginį neigiamą poveikį paviršiniam vandens telkiniui arba riboti jo naudojimo visuomenės poreikiams galimybes, todėl joje draudžiama tam tikra ūkinė veikla.

Paviršinio vandens telkinio apsaugos zona–prie paviršinio vandens telkinio nustatomas pakrantės (su paviršiniu vandens telkiniu besiribojančios sausumos) ruožas (teritorija), kuriame ribojama ūkinė veikla, galinti neigiamai paveikti paviršinį vandens telkinį.

Specialusis planas parengtas vadovaujantis:

- LR Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 2004, Nr. 21–617; Nr. 152–5532);
- Turizmo ir rekreacijos schemų ir planų (projektų) rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 103–3814);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatais, patvirtintais aplinkos ministro 2004–01–20 įsakymu Nr. D1–35;
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 134–4878);
- LR nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos įstatymu (Žin., 1997, Nr. 30–713; 2000, Nr. 40–1114, 2001 Nr. 39–1346, 2002, Nr. 68–2775, Nr. 123–5552);
- LR Vyriausybės nutarimu 2002–01–31 Nr. 152 „Dėl nekilnojamo kultūros vertybių atskirų grupių tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“ (Žin., 1995, Nr. 3–37; 2002, Nr. 13–499);
- LIETUVOS HIGIENOS NORMOMIS HN 92:1999 PAPLŪDIMIAI IR JŲ MAUDYKLOS (patvirtintomis sveikatos apsaugos ministro 1999 m. birželio 25 d. įsakymu Nr.307);
- LR Vandens įstatymu (Žin., 2003, Nr. 36–1544);
- LR Saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63–1188; 2001 Nr. 108–1128);
- LR Vyriausybės 2004–08–18 nutarimu Nr. 967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130–4650);
- Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (Žin., 2004, Nr. 136–4971);
- LR Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (Žin., 2005, Nr. 84–3105);
- Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis, patvirtintomis LR Vyriausybės 1992–05–12 nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22–652; 1996 Nr. 2–43);

- Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu aplinkos ministro 2004-08-27 įsakymu Nr. D1-456 (*Žin., 2004, Nr. 130-4650*);
- Planuojamos ūkinės veiklos atrankos metodiniais nurodymais, patvirtintais aplinkos ministro 2000-06-30 įsakymu Nr. 263 (*Žin., 2000, Nr. 57-1648*);
- Saugotinių želdinių, augančių ne miško žemėje, apsaugos, priežiūros, tvarkymo ir nuostolių juos sunaikinus ar sužalojus atlyginimo tvarka, patvirtinta aplinkos ministro 2003-12-19 įsakymu Nr. 673 (*Žin., 2004, Nr. 10-285*);
- Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklėmis, patvirtintomis aplinkos ministro 2001-07-07 įsakymu Nr. 540 (*Žin., 2001, Nr. 95-3372, 2002 Nr. 105-4732*);
- Statybos techniniais reglamentais ir kitais norminiais, įstatymiais aktais;
- Analizuojamoje teritorijoje (toliau An) galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais.

I. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

1. Turizmo bei teritorijų planavimo dokumentų ir institucinių sąlygų turizmo ir rekreacinei plėtrai Zarasų miesto ribose analizė ir vertinimas

Rengiant „Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialųjį planą“ buvo išanalizuoti ir įvertinti šie planuojamojoje teritorijoje galiojantys teritorijų planavimo dokumentai bei kituose strateginiuose dokumentuose atsispindinčios institucinės sąlygos: LR teritorijos bendrasis planas (*detalizuojama tekste žemiau*), Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 m. ilgalaikė strategija (*detalizuojama tekste žemiau*), Nacionalinė turizmo plėtros 2007–2010 metų programa (*detalizuojama tekste žemiau*), Turizmo plėtotės strategija (*detalizuojama tekste žemiau*), Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, Nacionalinių dviračių trasų specialusis planas, Zarasų miesto bendrasis planas (1996 m) (*detalizuojama tekste žemiau*), šiuo metu rengiamas Utenos apskrities bendrasis planas (*detalizuojama tekste žemiau*), šiuo metu rengiamas Ignalinos AE regiono bendrasis (generalinis) planas (*detalizuojama tekste žemiau*), detalieji planai (pagal teritorijų planavimo duomenų banko išrašą), Zarasų rajono savivaldybės plėtros 2008–2013 m. strateginis planas (*detalizuojama tekste žemiau*), galimybių studija „Zarasų daugiafunkcinio turizmo ir sporto centro sukūrimas“, Zarasų miesto kurortinės teritorijos statusui įgyti mokslinė studija (žr. aiškinamojo rašto 5 skyrių), Nacionalinių autoturizmo trasų specialusis planas (*detalizuojama tekste žemiau*).

Dokumentų analizės tikslas – kuo objektyviau įvertinti nagrinėjamo objekto turistines–rekreacines galimybes, potencialią valstybės paramą rekreacijos plėtrai, savivaldybės administracijos skiriamo dėmesio pakankamumą ir pan.

- LR teritorijos bendrasis planas (patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002–10–29 nutarimu Nr. IX–1154). LR teritorijos bendrajame plane išskirta 40 rekreacinių išteklių arealų, kurių ribas daugiausiai lemia rekreacinis gamtinės bei kultūrinės aplinkos turtingumas. Rekreacijos (turizmo) teritorinės plėtros galimybės numatytos pagal arealų patrauklumo kategorijas ir rekreacinės plėtros potencialą.

Rekreaciniai arealai LR teritorijos bendrajame plane išskirti į 3 dideles grupes:

- labai didelio ir didelio potencialo rekreaciniai arealai, sudarantys nacionalinės svarbos rekreacines sistemas;
- vidutinio potencialo rekreaciniai arealai, sudarantys regioninės reikšmės rekreacines sistemas,
- gana mažo ir mažo potencialo rekreaciniai arealai, sudarantys lokalinės svarbos rekreacines sistemas.

Nustatyta, kad Dusetų–Zarasų regionas priklauso vidutinio potencialo rekreaciniam arealui. Taip pat LR bendrajame yra numatoma gydomosios (sanatorinės) rekreacijos plėtojimo tikslu išplėsti kurortinių vietovių tinklą įtraukiant į jį vietoves, turinčias šiam tikslui didelį gamtinių kurortologinių išteklių potencialą. Tarp šių vietovių paminėtas ir Zarasų miestas.

LR bendrajame plane yra nustatyti 10 prioritetų *rekreacijai*, kurių vienas yra susijęs su Zarasų miestu, t.y. – plėtoti turizmo ir poilsio centrus tam palankias sąlygas turinčiuose nedideliuose miestuose. Įgyvendinus šį bendrojo plano sprendinį padidėtų turistų srautas bei poilsiautojų skaičius mieste.

Pagal LR bendrojo plano specifikaciją Zarasų miestui priskirta regioninės svarbos pažintinio, poilsio gamtoje ir kurortinio gydymo funkcija. Per Zarasų rajono teritoriją praeina šie turizmo ir rekreacijos požiūriu patrauklūs svarbiausi turistų judėjimo keliai:

- Valstybinis parkų žiedas– „Aukštaitijos parkų žiedas“;
- Eurovelo sistemos trasų koridorius–„R Europos takas“;
- Bendrieji tranzitiniai turistų judėjimo keliai;
- Visą Zarasų miestą apima „Užsienio turistų terminalas“.

Netoli Zarasų miesto praeina rekomenduojamas nacionalinis maršrutas „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“. Vertinant Zarasų miestą rekreacijos perspektyvinės plėtros požiūriu, jis vertinamas kaip vidutinio plėtros lygmens miestas (kai jame plėtojamos regioninės reikšmės rekreacinės sistemos). Kaip prioritetinės Zarasų mieste nurodomos pažintinė, poilsio gamtoje ir sportinės rekreacijos rūšys, neatmetant galimybės plėtoti pramoginės, verslinės ir gydomosios rekreacijos rūšis.

Nagrinėjant Zarasų miesto situaciją valstybinio rekreacijos plėtros rėmimo politikos aspektu, pažymėtina, kad miestui pagal LR bendrąjį planą numatomas vidutinio lygio valstybinis rėmimas šioms veikloms:

- Rekreacinės aplinkos apsaugos ir naudojimo įstatyminės bazės tobulinimas;
- Ekonominė parama:
  - Rekreacijos organizacinių struktūrų formavimui ir stiprinimui;
  - Visuomenės mokymui rekreacinio verslo;
- Investicijos:
  - Vertingam kultūros paveldui paruošti;
  - Vertingai gamtinei aplinkai paruošti.

LR Bendrajame plane Zarasų miestui yra nustatyta gamtinio kraštovaizdžio apsaugos ir formavimo tipus išreiškianti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo (naudojimo ir apsaugos) kryptis: gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai.

Zarasų miestas priklauso ypač svarbiam vertybių apsaugos arealui, kur dominuoja *kultūros raiškos paveldas*.

LR bendrajame plane kiekvienai teritorijai yra priskirti funkciniai prioritetai, Zarasų mieste kaip prioritetiniai interesai įvardijami:

- tausojantis miškų ūkis;
  - intensyvi *rekreacija*;
  - institutiškai organizuota konversija.
- Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 m. ilgalaikė strategija, patvirtinta LRV 2002 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 853 (*Žin. 2002, Nr. 60–2424*).

Turizmo plėtros tikslai bendroje šalies ūkio struktūroje turi įtakos ir glaudžiai siejasi su kitų ūkio šakų strategijomis, jose numatytais veiksmais bei priemonėmis. Turizmo plėtra siejasi su tokiais valstybės veiklos sektoriais kaip aplinkos apsaugos, transporto, žemės ūkio, regionų, smulkaus ir vidutinio verslo plėtra. Taigi, dalis turizmo plėtros funkcijų tiesiogiai ar netiesiogiai patenka į daugelio ministerijų, kitų institucijų kompetencijos sritį. Veiksminga turizmo plėtra galima tik esant subalansuotai visų lygių organizacinei struktūrai ir tvirtiems koordinavimo ryšiams. Plėtros priemonių vykdymas ir koordinavimas turėtų būti užtikrinamas remiantis Nacionaline turizmo plėtros programa.

- Nacionalinė turizmo plėtros 2007–2010 metų programa, patvirtinta LR vyriausybės 2007 m. Rugsėjo 29 d. Nutarimu Nr. 941.

Nacionalinės turizmo plėtros 2007–2010 metų programos (toliau vadinama–ši Programa) paskirtis–išanalizuoti Lietuvos turizmo sektoriaus raidos tendencijas ir atsižvelgiant į valstybės bei vietos savivaldos lygmens turizmo sektoriaus planavimo dokumentus apibrėžti turizmo plėtros prioritetus, tikslus ir uždavinius, nustatyti jų įgyvendinimo priemones.

Vienas svarbiausių turizmo sektoriaus plėtros tikslų–skatinti atvykstantąjį ir vietos turizmą, visų pirma sukurti infrastruktūrą ir palankesnes sąlygas plėtoti aktyvų poilsį, kultūrinį, ekologinį ir konferencijų turizmą. Valstybės investicijos pirmiausia naudojamos šalies turizmo galimybėms ir konkurencingumui didinti formuojant daugiafunkcinius turizmo traukos centrus, kuriant turizmo trasas (maršrutus) ir plėtojant viešąją turizmo infrastruktūrą kultūros paveldo objektuose, kurortuose. Turizmo infrastruktūros plėtra pirmiausia orientuojama į rekreacinių gamtos ir kultūros turizmo išteklių gausias šalies vietas (centrus), sudaro darnios regionų plėtros galimybes, leidžia išsaugoti paveldo objektus ir saugomas teritorijas, panaudoti jas šalies ir užsienio turistų rekreaciniais poreikiams tenkinti. Ekonomiškai tikslinga turizmo sektoriaus plėtra turi spręsti gyventojų, ypač jaunimo, pajamų ir užimtumo didinimo, naujų verslo nišų kūrimo, privačių investicijų pritraukimo, regionų ekonominės ir socialinės raidos klausimus.

Nustatomi tokie šios Programos tikslai (ir uždaviniai):

- tobulinti turizmo išteklių planavimo ir valdymo sistemą (uždaviniai: tobulinti turizmo sektoriaus planavimą ir administravimą; plėtoti turizmo sektoriaus žmogiškuosius gebėjimus);
- plėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą, skatinančią konkurencingų turizmo produktų plėtrą. Įgyvendinami šie uždaviniai (uždaviniai: plėtoti viešąją kultūrinio turizmo infrastruktūrą; plėtoti viešąją aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūrą; plėtoti kurortų viešosios turizmo infrastruktūros potencialą ir jo naudojimą; remti kaimo turizmo, rekreacinės žvejybos ir tradicinių amatų plėtrą);
- gerinti Lietuvos turizmo įvaizdį vidaus ir užsienio rinkose (uždaviniai: plėtoti Lietuvos turizmo rinkodarą, skatinančią atvykstantąjį ir vietinį turizmą; pritaikyti naujausias informacines technologijas turizmo informacijos sklaidai).

Šioje programoje yra įtvirtinta nuostata, kad ypač daug dėmesio turi būti skiriama didelių gydomųjų išteklių potencialą turinčių *kurortų* ir *kurortinių* teritorijų plėtrai–pirmiausia plėtojama sveikatingumo, aktyvaus poilsio ir turistų apgyvendinimo infrastruktūra ir kartu veiksmingiau naudojamas esamas potencialas.

- Turizmo plėtotės strategija, tai yra Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikės strategijos sudėtinė dalis, kurioje numatytos ilgalaikės prioritetinės turizmo plėtros kryptys, būtinos turizmo verslui skatinti ir turimam šalies turistiniam potencialui išnaudoti.

Šiame dokumente svarbiausi prioritetai teikiami vietinio ir atvykstamojo turizmo plėtrai.

Įvertinus turizmo konkurencinius pranašumus ir atsižvelgiant į Lietuvos specifinių turizmo produktų diferenciaciją bei turizmo išteklių specializaciją Lietuvoje, integruojantis ES bei įgyvendinant numatytus Lietuvos turizmo plėtros strateginius tikslus ir uždavinius išryškėja tokios prioritetinės turizmo plėtros rūšys:

- Kultūrinio–pažintinio turizmo plėtra;
- Verslo/dalykinio turizmo plėtra;
- Kurortinio turizmo plėtra;
- Vandens (jūrų ir upių) turizmo plėtra;
- Ekologinio ir kaimo turizmo plėtra.

Pagrindiniai ištekliai ir paslaugos, sąlygojančios turizmo plėtotę šalyje, yra:

- gamtiniai, rekreaciniai ir kultūriniai turizmo ištekliai, bei žmogiškieji ištekliai;
- apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos; transportas bei ryšiai; laisvalaikio praleidimo bei pramogų galimybės; kitos paslaugos (finansinis tarpininkavimas, medicininis aptarnavimas ir pan.).

Vaizdingos vietovės, kurių kraštovaizdžio gamtiniai komponentai (vandenys, miškai, reljefas) tinka įvairiai rekreacijai, sudaro apie 7,6 proc. Lietuvos ploto. Labiausiai lankomos teritorijos yra pajūryje, Rytų ir Pietų Lietuvoje, Žemaitijos aukštumų regione bei didžiųjų miestų rajonuose. *[tokių vietovių sąrašą patenka ir Zarasai.*

▪ Zarasų miesto bendrasis planas (1996 m).

Zarasų miesto bendrajame plane remiantis Kauno technologijos universiteto kolektyvo atlikto darbo mokslinėmis išvadomis yra sudaryta miesto ribose esamų teritorijų išskirtinių tikslinių funkcijų zonavimo specialioms režimams „Paminklosaugos ir gamtosaugos schema“. Tikslinės objektinės ir teritorinės nuorodos pateiktos „Zarasų miesto ir jo įtakos zonos poilsio ir turizmo plėtojimo plane“. Šiame plane Zarasų miestas išskirtas kaip regioninis svarbiausias rekreacijos aptarnavimo centras, patenkantis į estetiškai vertingo kraštovaizdžio zoną, svarbiausių pažintinio autoturizmo kelių trasą.

▪ Utenos apskrities bendruoju planu (rengiamas nuo 2003 m. balandžio mėn.)

Bendrojo plano koncepcijos stadijoje siūloma Utenos regiono teritorijoje išskirti gyvenvietes, kurios būtų pripažintinos plėtotiniais **rekreacijos paslaugų centrais**. Šių gyvenviečių aplinką ir apylinkių rekreacinius išteklius tikslinga pritaikyti poilsiui ir turizmui, plėtoti atitinkamą infrastruktūrą (pažintinių, pramoginių takų tinklas, poilsio ir atokvėpio aikštelės, stovyklavietės), paslaugas (inventoriaus ir įrangos nuomos, maitinimo, apgyvendinimo, ekskursijų ir kitos turizmo paslaugos). Paslaugos šiuose centruose turėtų būti labiau orientuotos į ilgalaikį poilsį. Kaip rekreacijos paslaugų centrus siūloma plėtoti šias gyvenvietes:

I variante. Antalieptė, Burbiškis, Degučiai, Dubingiai, Dusetos, Inturkė, Linkmenys, Mindūnai, Saldutiškis, Salakas, Tauragnai, Palūšė, Zarasai .

II variante. Burbiškis, Dubingiai, Inturkė, Linkmenys, Mindūnai, Saldutiškis, Tauragnai, Palūšė.

Zarasams siūloma priskirti **kurortinės vietovės (I variante), turizmo centro (II variante)** statusą, kuriame plėtotinos turizmo paslaugos (apgyvendinimo, maitinimo, pramogų) bei turizmo informacijos paslaugos pravažiuojantiems turistams apie poilsio ir rekreacijos galimybes regione.

▪ Ignalinos AE regiono bendrasis (generalinis) planas. (Atlikti I ir II etapo darbai, šiuo metu rengiama koncepcija).

Ignalinos AE regiono bendrajame plane įvardinta rekreacijos ir turizmo plėtos vizija–Ignalinos AE regiono rekreacijos ir turizmo plėtos strategija rengiama bendrosios regiono transporto infrastruktūros plėtos strategijos kontekste, atsižvelgiant į parengtų ir LR Vyriausybės patvirtintų *Nacionalinių turizmo plėtos programų* nuostatas 1993 m., 1997 m. ir 2003 m., kur turizmas deklaruotas kaip prioritetinė ūkio šaka, o atvykstamasis turizmas, kaip efektyvi priemonė didinti šalies paslaugų eksportą ir skatinti vietinių produktų ir prekių vartojimą bei turizmo išteklių naudojimą, įtakojant jų išsaugojimą. Ignalinos AE regiono ateities gerovės pagrindas–efektyvus labai turtingų rekreacinių išteklių naudojimas, suderinant rekreacijos ir turizmo ūkio interesus su energetikos, aplinkosaugos, miškų ūkio, žemės ūkio interesais, sumaniai išnaudojant jau turimą patirtį ir tuo pačiu užtikrinant darnų regiono vystymąsi. Regiono rekreacinė sistema gali būti sėkmingai vystoma tik turint gerai suderintą transporto infrastruktūrą, todėl prasminga veikti suderinant funkcinis interesus.

Regiono rekreacinėje sistemoje teikiamas prioritetas šioms turizmo rūšims:

- Pažintiniam kultūriniam turizmui;
- Kaimo turizmui;
- Gamtiniam (vandens pramogų) turizmui;
- Sportiniam (žiemos sporto) turizmui;

- Ekologiniam turizmui.

- Zarasų rajono savivaldybės plėtros 2008–2013 m. strateginis planas (patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2008 m. kovo 7 d. sprendimu Nr. T-28).

Strateginiame plane įvardinta, kad Zarasų rajono savivaldybė pasižymi gausiu gamtos ir kultūrinių turizmo objektų skaičiumi, kas sudaro sąlygas aktyviai vystyti turizmą. Joje labai geros gamtinės sąlygos plėtoti aktyvų poilsinį turizmą. Savivaldybės teritorijoje nepakankama turizmo infrastruktūra, menkai išvystytos apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos. Tai akivaizdžiai mažina savivaldybės kaip turistinės zonos patrauklumą.

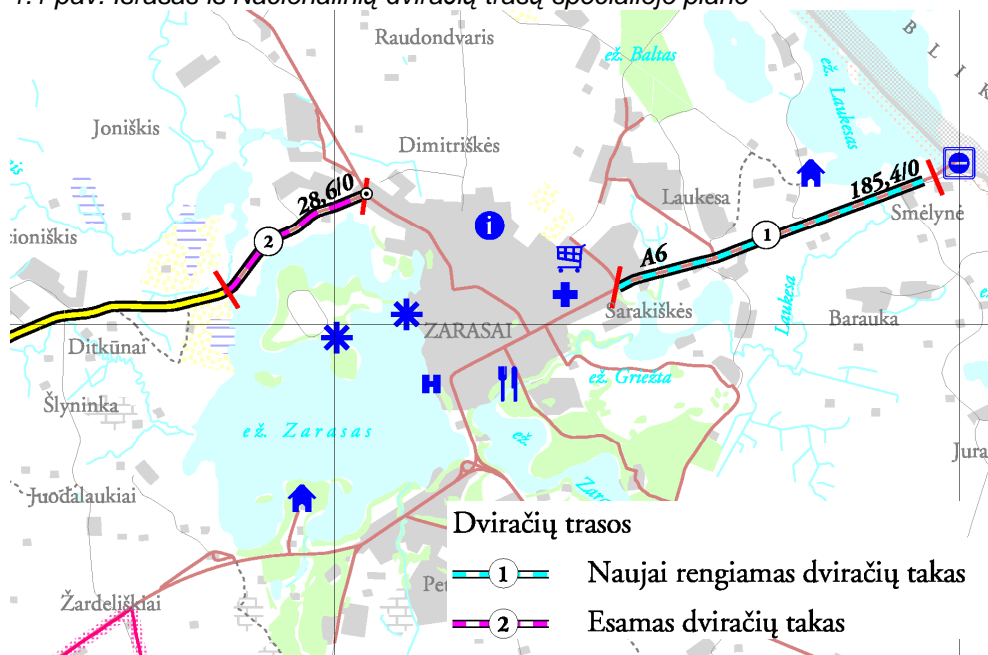
Turizmo, verslo plėtra bei investicijų skatinimas Zarasų rajono 2008–2013 plėtros strateginiame plane apsibrėžtas pirmuoju prioritetu. Šio prioriteto tikslas Nr. 1–tobulinti turizmo valdymą rajone, turistinio rajono įvaizdį, tikslas Nr. 2–plėtoti viešąjį turizmo infrastruktūrą.

- Nacionalinių dviračių trasų specialusis planas.

Nacionalinių dviračių trasų specialiajame plane, atlikus turistų srautų analizę ir prognozes, sociologinius tyrimus, turizmo išteklių, paslaugų ir infrastruktūros analizę bei vertinimą, kelių tinklo techninių parametrų analizę ir vertinimą buvo parinktos nacionalinės dviračių trasos.

Molėtų–Ignalinos–Zarasų ežerynas specialiajame plane buvo įvardintas kaip ypatingo kraštovaizdžio regionas. Zarasų miestą kerta viena iš specialiuoju planu parinktų nacionalinių dviračių trasų (žr. žemiau pateiktą išrašą iš specialiojo plano).

1.1 pav. Išrašas iš Nacionalinių dviračių trasų specialiojo plano

- Nacionalinių autoturizmo trasų specialusis planas.

Viena iš Nacionalinių, specialiuoju planu parinktų, autoturizmo trasų „Aukštaitijos keliai“ kerta Zarasų miestą.

1.2 pav. Išrašas iš Nacionalinių autoturizmo trasų specialiojo plano.

Išanalizavus patvirtintus ir aktualius rengiamus turizmo, teritorijų planavimo, strateginius dokumentus susijusius su analizuojama teritorija, galima daryti išvadą, kad Zarasų miesto turistinis potencialas yra didelis, jam skiriama pakankamai dėmesio tiek nacionaliniuose tiek vietiniuose planavimo dokumentuose.

2. Turizmo ir rekreacijos išteklių (gamtos, kultūros) analizė, teritorinis išsidėstymas ir galimybių vertinimas

Pagal „Turizmo ir rekreacijos schemų ir planų (projektų) rengimo taisyklės“ rekreaciniams ištekliams priskiriama: gamtos ištekliai, kultūros paveldo objektai, kitos rekreacijai skirtos teritorijos bei turizmo paslaugų ir poilsio infrastruktūros objektai.

2.1. Gamtos ištekliai

Specialiuoju planu nagrinėjamoje teritorijoje–Zarasų mieste–yra gausybė gamtinių rekreacinių išteklių. Zarasų miesto rekreacinių zonų teritorijos užima ~ 660 ha, t.y. maždaug 51 proc. visos Zarasų miesto teritorijos. Apie 70 proc. rekreacinių zonų sudaro paviršiniai vandens telkiniai, 26 proc.–parkai (iš jų daugiau kaip pusė–miško parkai), 4 proc. sudaro želdiniai.

Paviršiniai vandens telkiniai turi didelę įtaką miesto patrauklumui. Zarasų rajono savivaldybės duomenimis Zarasų miesto teritorijoje yra šie ežerai:

Ežero pavadinimas	Ežero plotas, ha
Zarasas	326,2
Griežta	29,3
Zarasaitis	29,1
Baltas	25,1
Lazdinis	17,5
Petroniškis	2,9
Viso	430,10

Miesto pietvakarinėje dalyje telkšo didžiausias ežeras Zarasas, į šiaurę nuo jo–Lazdinis, miesto pietuose –Petroniškis, pietryčiuose–Zarasaitis ir Baltas, o rytuose–Griežtos ežeras (žr. brėžinį „*Esamos būklės analizė*“). Šie ežerai yra pratakiniai, juos jungianti upė tekėdama pro Zarasus keičia savo pavadinimą–į Zaraso ežerą įteka kaip upė Nikajus, iš miesto išteka Laukesos vardu. Visi miestą juosiantys ežerai ir upės priklauso Nikajaus–Laukesos baseinui. Reikšmingiausi Zarasų miesto kraštovaizdžiui šie gamtiniai ištekliai:

- *Zaraso ežeras*–pratakinis ežeras, apimantis 326,20 ha plotą. Ežerą supa kalvotas moreninis reljefas, kranto linija smarkiai vingiuota–17,2 km ilgio. Savo forma ežeras yra beveik apvalios formos, ilgis ir plotis beveik vienodas, siekia apie 3 kilometrus. Zaraso ežeras ir jo pakrantės, tinkamos maudynėms ir kitokiam aktyviam ir pasyviu poilsiui. Zaraso ežere yra 4 salos, pietinėje ežero dalyje susiformavęs pusiasalis. Salos viena nuo kitos skiriasi ne tik dydžiu, bet ir augmenija bei forma. Didžiausia jų–*Didžioji sala* (detalizuota tekste žemiau), kitos Zaraso ežero salos yra Liepų sala, Italijos ir Putinų salelės.
- *Zarasaitis*– šis ežeras tyvuliuoja labai vaizdingoje vietoje, užima 29,10 ha plotą ir yra pakilęs apie 130 metrų virš jūros lygio. Pietrytinėje dalyje ežeras pertaku jungiasi su Balčio ežeru. Rytiniame Zarasaičio ir Balto ežero krante yra aukščiausia Zarasų miesto vieta. Tai 170 m aukščio virš jūros lygio iškilusi kalva Magučių miške, vadinama *Skautų kalnu* (žr. brėžinį „*Esamos būklės analizė*“). Anksčiau ant minėtos kalvos stovėjo aukščiausias Baltijos šalyse slidinėjimo tramplynas. Dabar čia stovi akmuo su iškaltu skautų ženkle.
- *Didžioji sala*–tai Zaraso ežero sala. Salos plotas apie 42 ha, miškai joje užima 23 ha plotą, pievų plotas yra 15 ha, į šį skaičių įeina ir paplūdimio užimamas plotas (saloje jie užima apie

0,7 ha). Didžioji sala–poilsio vieta, čia vyksta rajono ir miesto kultūriniai renginiai, koncertai, sporto varžybos, saloje įsikūręs jaunimo vandens sporto klubas. Saloje yra keletas objektų: 2 estrados, aikštelė–hipodromas, keletas suoliukų, paplūdimyje įrengtos persirengimo kabinos, tualetai. Į salą yra pravesta elektra. Salą su miestu jungia 1959 metais pastatytas tiltas.

2.2. Kultūros vertybės ir lankytinos vietos

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslas–išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, sudarant sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis.

Nekilnojamasis kultūros paveldas skirstomas į archeologinį, povandeninį, mitologinį, etnokultūrinį, architektūrinį, urbanistinį, želdynų, inžinerinį, istorinį, memorialinį, dailės, sakralinį. Zarasų krašto praeitį atspindi po visą rajoną išsibarstę istorijos ir kultūros paminklai (žr. priedą Nr. 1 „Kultūros paveldo registro sąrašas“).

Zarasų mieste yra 66 kultūros paveldo objektai, įrašyti į kultūros paveldo registrą. Iš jų 1 yra urbanistikos paveldo objektas, 35 istorinės reikšmės objektai, 27 dailės ir 3 architektūros paveldo objektai. Iš visų Zarasų miesto kultūros paveldo objektų, įrašytų į kultūros paveldo registrą, 4 yra respublikinės reikšmės (žr. 2.2.1. lentelę „Valstybinės reikšmės kultūros paveldo objektai Zarasų mieste“) ir 62 vietinės reikšmės.

2.2.1. lentelė. Valstybinės reikšmės kultūros paveldo objektai Zarasų mieste

Eil. Nr.	Indeksas, Nr.	Paminklo pavadinimas	Rūšis	Reikšmė	Adresas/vieta/rekonstrukcija/kiti užfiksuoti duomenys	Įregistravimo pagrindas ir data
1	DR–1330	Ikona “Kristaus prisikėlimas su šventinėmis scenomis”	dailės	respublikinės	Ikona yra Zarasų sentikių maldos namuose (Vytauto g. 43). Ikona tapyta XIX a. antroje pusėje ant medžio lentos, yra 46 x 38 cm dydžio, tempera, jos autorius nežinomas.	PD 1990 12 27 įsakymas Nr. 33
2	DR–1331	Ikona “Apsireiškimas”	dailės	respublikinės	Ikona yra Zarasų stačiatikių maldos namuose (Kauno g. 16). Ikona tapyta ant lentos, yra 60,5 x 42,5 cm dydžio, tempera. Frontalinėje paveikslų pusėje yra neryškus užrašas ir data–1868 m. Antroje ikonos pusėje įrašas rusų kalba: “Šį paveikslą aš paėmiau 1877 m. spalio mėn. Bulgarijoje, Lovče mieste iš cerkvės griuvėsių, kurią sugriovė turkai. Michail Rklickij”.	PD 1990 12 27 įsakymas Nr.33
3	L 815	Senosios sentikių kapinės	istorijos	respublikinės	Griežto g., Zarasai. Yra paminklų ir kryžių.	Kultūros vertybių apsaugos departamento 1998 04 21 įsakymas Nr. 80
4	L 941	Senosios (žydų) kapinės	istorijos	respublikinės	Šaltupės skg., Zarasai, Zaraso ežero pusiasalis, Zarasų miesto šiaurės vakarų dalyje. Kapinės užima 1,5 ha plotą. Yra daug paminklų ir kryžių. 1991 m. pastatytas granito paminklas. Kapinės neveikiančios.	Kultūros vertybių apsaugos departamento 1998 12 30 įsakymas Nr. 372

Zarasų miesto turizmo informacijos centro rekomenduojamos šios lankytinos vietos:

- *Sėlių aikštė*–yra reprezentacinė miesto vieta, formuojanti viso miesto įvaizdį. Centrinėje miesto dalyje esanti Sėlių aikštė dėl savo išskirtinės padėties yra ir administracinis, ir kultūrinis miesto centras–joje vyksta svarbiausios bendruomenės sueigos, tradicinės miesto šventės, kultūros renginiai. Taisyklingą planą aikštė įgavo pagal 1837 m. sudarytą generalinį planą. Vėlesni projektiniai planai keitė aikštės užstatymą ir sutvarkymą, tačiau iš esmės nepakeitė pirminio planinio sprendimo. Pagal patvirtintą Zarasų miesto bendrąjį (generalinį) planą nustatytos aikštės ir gatvių raudonosios linijos, visuomeninių, komercinių bei gyvenamųjų pastatų teritorijos. Zarasų miesto centrinės dalies gatvių tinklas ir Sėlių aikštės planas įtrauktas į vietinės reikšmės urbanistikos vertybių sąrašą.
- *Zarasų Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia*–statyta 1842–1862 m., neobarokinio stiliaus. Jos ilgis–38 metrai, plotis–24 metrai, aukštis–30 metrų. Bažnyčioje įrengti trys altoriai. Visi jie barokiniai, vienodi, su dirbtinio marmuro kolonomis. Virš Didžiojo altoriaus pakabintas istorinis Švč. Mergelės Marijos paveikslas „Marija su kūdikiu“. Bažnyčios šoniniai–Šv. Antano ir Švč. Jėzaus Širdies altoriai baroko ir klasicistinio stiliaus mišinys. Visi jie ordinarinės tvarkos, su dirbtinio marmuro kolonomis, laužytais ir gausiai ornamentuotais chitravais ir jų antstatais. Zarasų Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia įtraukta į vietinės reikšmės architektūros paveldo objektų sąrašą.
- *Obeliskas, skirtas Peterburgo–Varšuvos plento nutiesimui* įamžinti 1845 m. Zarasuose buvo pastatytas 11,1 metro aukščio ketaus paminklas, kuris yra įtrauktas į vietinės reikšmės istorijos paveldo objektų sąrašą. Priekinėje obelisko dalyje pritvirtintas pirmasis miesto metalinis herbas, suteiktas miesto naujojo vardo suteikimo proga. Po herbu kabo metalinė lenta su užrašu „Sooružena nasypnaja doroga ot Kovno do Dinaburga“ („Nutiestas supiltinis kelias nuo Kauno iki Dinaburgo“). Kiek žemiau metalinėse lentelėse nurodytas kelio ilgis–193 varstai ir plento nutiesimo data–1836 m.
- Sėlių aikštės centre stovi *paminklas gydytojui–antropologui, krašto šviesuoliui D.Bukontui*. Gydytojas D.Bukontas buvo didelis visuomenės veikėjas, kultūrininkas ir tautinio atgimimo žadintojas Zarasų krašte. Baigęs Šiaulių gimnaziją, Petrapilio universitete studijavo gamtos mokslus, po to baigė Charkovo universiteto medicinos fakultetą ir atvyko į Zarasų kraštą, kur dirbo vyriausiuoju gydytoju bei ligoninės vadovu. Gydytojas D.Bukontas buvo aktyvus visuomenininkas, labiausiai pasižymėjo, kai pasaulinio karo metu Petrapilyje (Latvijos Respublika) lietuvių seime ir gydytojų pasitarime padarė pranešimą apie Vilniaus universiteto atgaivinimą, o karui pasibaigus suorganizavo „Saulės progimnaziją“. Karui pasibaigus D.Bukontas mirė dėl ligos, buvo palaidotas Zarasų kapinėse. Ant jo kapo pastatytas kuklus paminklas su užrašu: „Didesnės už tą meilės niekas neturi, idant kas guldytų savo gyvastį už savo prietėlius“. Minėtas paminklas yra įtrauktas į vietinės reikšmės dailės paveldo objektų sąrašą.
- *Zaraso ežero didžioji sala* (žr. sk. „2.1 Gamtos ištekliai“).
- *Zarasų krašto muziejus*. Muziejuje įamžinę krašto istoriją dokumentai, žvejybos ir medžioklės įrankiai bei trofėjai, bažnytinė literatūra, rūbai, dailininko M. Šileikio darbai, sakralinės skulptūros.
- *Šaltupės koplytėlė*– sakralinis statinys, lankomas ne tik vietinių gyventojų, bet ir turistų.

2.3. Kultūros ištekliai

Svarbią Zarasų miesto turizmo išteklių dalį sudaro specialaus (dalykinio) intereso objektai: muziejai, galerijos, parodų centrai. Pagrindiniai kultūros židiniai Zarasų mieste yra 3 muziejai, viešoji biblioteka, dailės salonas ir miesto kultūros centras:

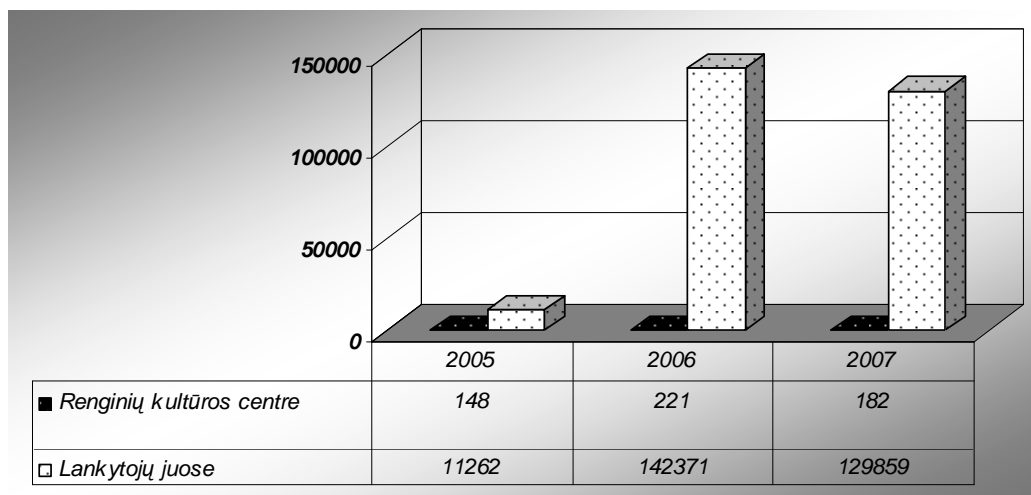
- Zarasų mieste didžiausias yra *Zarasų krašto muziejus*, kurį pastaraisiais metais aplanko apie 5 tūkst. lankytojų per metus. Zarasų krašto muziejus įkurtas viename gražiausių, seniausių ir istoriškai svarbiausių miesto pastatų, t.y. buvusios Zarasų miesto gimnazijos patalpose, pastatytose 1930 m. Muziejaus išskirtinumas yra tas, kad jame pristatoma istorinė krašto ekspozicija, kas rajonų muziejuose sutinkama retokai. Utenos apskrityje tokią ekspoziciją turi tik zarasiškiai, o ir Lietuvoje tokių–vienetai, todėl tikėtina, kad ši aplinkybė galėtų pritraukti didesnę krašto svečių dėmesį į Zarasų miesto kultūros išteklius. Zarasų krašto muziejus yra įvardijamas naujai šalyje įrengtų ekspozicijų penketuke. Muziejuje organizuojamos parodos, vakarai, susitikimai, koncertai, konferencijos, kameriniai renginiai, baroko ir romantinės muzikos koncertai.
- Zarasų „*Ažuolo*“ *gimnazijos visuomeninis kraštotyros muziejus*–įkurtas 1960 m. mokytojo Vytauto Nevronio iniciatyva. Muziejaus ekspozicijos:
  - Zarasų miesto švietimo įstaigų raida 1777–1914 m;
  - Mokyklos istorija nuo įkūrimo iki 1951 m;
  - Mokykla 1951–1988 m;
  - Šių dienų mokyklos istorija Stenduose.
- Zarasų *P.Širvio mokyklos visuomeninis kraštotyros muziejus* atidarytas 1997 m. mokytojos R.Morozovienės iniciatyva. Ekspozicija supažindina su kraštiečio, poeto Pauliaus Širvio (1920–1979) gyvenimu ir kūryba, mokyklos istorija.
- *Viešoji biblioteka* įsikūrusi tame pačiame kaip ir Zarasų krašto muziejus pastate. Ši biblioteka priklauso centralizuotam bibliotekų tinklui LIBIS. Bibliotekoje galima skaityti laikraščius ir žurnalus, rinktis knygas atviruose fonduose, naudotis fonotekos fondais, nemokamu internetu, žiūrėti filmus, dalyvauti anglų kalbos kursuose, įvairiuose bibliotekos organizuojamuose renginiuose („Poezijos pavasarėlis“, „Prozos ruduo“) ir parodų atidarymuose.
- *Dailės salonas–galerija* priklauso Zarasų kultūros centrui ir yra įsikūręs jo patalpose. Dailės galerijoje–salone eksponuojami profesionalaus meno darbai.
- *Zarasų kultūros centre* veikia įvairūs meno kolektyvai, būreliai ir grupės: mišrus choras „Gelmė“ (per 40 gyvavimo metų surengė daugiau kaip 200 koncertų, repertuare sukaupe apie 160 dainų), duetas „INTRO“ (repertuare savos kūrybos dainos), tautinių šokių kolektyvas „Zarasai“ (1997 m. dalyvavo folkloro festivalyje Belgijoje, 1999 m. Italijoje, Lenkijoje ir t.t.), šiuolaikinių šokių grupė „Impresija“ (dalyvauja įvairiose meninėse programose), vaikų ir jaunimo estradinio dainavimo grupė „Drugelis“ (dalyvauja kultūros rūmų renginiuose, įvairiuose festivaliuose), vaikų folkloro ansamblis „Oželis“ (dalyvauja įvairiose vaikų ir jaunimo folkloro festivaliuose) ir kt. Zarasų rajono savivaldybės kultūros centro kultūrinės veiklos ataskaitos duomenimis Zarasų kultūros centre kasmet įvyksta apie 140–220 renginių (žr. 2.3.1 grafiką „Zarasų kultūros centre surengtų renginių statistika“). Analizuojant trijų metų duomenis, pastebėtina, kad 2006 metais buvo surengta dvigubai daugiau kultūros renginių negu 2005 ir 17% daugiau negu 2007 m., atitinkamai kito ir lankytojų juose skaičius. 2005–2006 metais meno kolektyvų skaičius mieste nekito, 2007 metais įsikūrė 5 nauji kolektyvai (žr. 2.3.1. grafiką „Zarasų kultūros centro meno kolektyvų skaičius“).

2.3.1 lentelė. Zarasų rajono savivaldybės kultūros centro kultūrinė veikla [Informacijos šaltinis: Zarasų rajono kultūros centras]

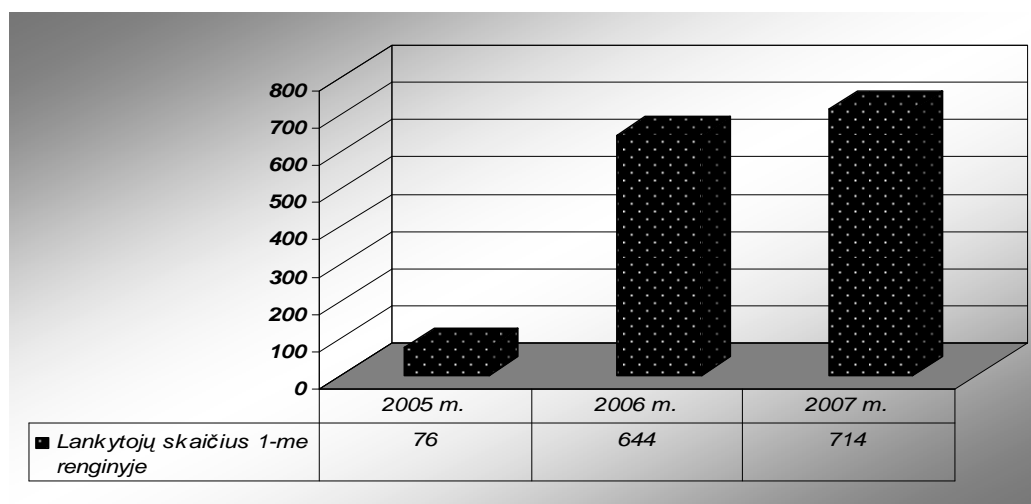
	2005 m	2006 m	2007 m.
Viso rajone surengta kultūrinių renginių, iš jų:	745	1122	1107
mieste/kaime	148 / 600	221 / 901	182 / 925
Viso lankytojų juose, iš jų:	36305	191111	182317
mieste/kaime	11262 / 25043	142371 / 48741	12959 / 52458
Viso rajone veikė meno	130	116	129

kolektyvų, iš jų:			
mieste/kaime	29 / 101	29 / 87	34 / 95
Viso dalyvių skaičius juose, iš jų:	1355	1232	1329
mieste/kaime	959 / 396	380 / 852	498 / 831

2.3.1. grafikas. Zarasų kultūros centre surengtų renginių statistika [Informacijos šaltinis: Zarasų kultūros centras]

2.3.2. grafikas. Lankytojų skaičiaus dinamika kultūros centro renginiuose.

Analizuojant lankytojų skaičių kultūros centro renginiuose ryškus pokytis pastebimas 2005–2006 m., kai lankytojų juose padidėjo kelis kartus, nes atitinkamai ir renginių buvo surengta dvigubai daugiau skaičius analizuojamu laikotarpiu. Tolesniais nagrinėjamais metais lankytojų kultūros centro renginiuose tendencingai daugėjo. (žr. 2.3.2. grafiką. „Lankytojų skaičiaus dinamika kultūros centro renginiuose“)

Zarasų mieste vyksta aktyvus kultūrinis gyvenimas, kuris galėtų tapti vienu iš turizmo produktų. Kultūrinių renginių dėka pritraukiama gausybė lankytojų (žr. 2.3.1 lentelę ir 2.3.1 grafiką), tiek iš Lietuvos, tiek atvykusių iš užsienio valstybių. Zarasuose vyksta šie kasmetiniai kultūros renginiai:

- „Zalvynė“–regioninis vaikų ir jaunimo folkloro festivalis. Renginys skirtas sėlių krašto autentiškumo, tęstinumo, mitologinės paveldo pajautos natūralioje aplinkoje išsaugojimui. Festivalis vyksta kiekvienais metais, pirmoje birželio pusėje.

- **„Sėlos muzikantai“**–kasmetinis tradicinis muzikos festivalis vyksta gegužės mėnesį. Festivalio tikslas yra išsaugoti senąsias liaudiško muzikavimo tradicijas mokantis iš senųjų muzikantų, skatinti jaunimą bei naujų folkloro grupių kūrimą bei tobulėjimą, puoselėti liaudiško muzikavimo tradiciją. Pagrindinis festivalio akcentas–tradicinė trieilė „peterburgska“ armonika.
- **„Undinelių daina“**–pramoginės muzikos festivalis–konkursas, vyksta liepos mėnesį, pritraukiantis daugybę jaunimo iš įvairių Lietuvos miestų. Renginio idėja–propaguoti kūrinis vandens tema, o tikslas–populiarinti ir skatinti neprofesionalių pramoginės muzikos ir šokių atlikėjų kūrybiškumą.
- **„Žolinė“**–kasmetinis folkloro festivalis ir miesto šventė vyksta rugpjūčio 15–ąją dieną. Šis festivalis–paskutiniųjų vasaros žolynų, rugiapjūtės pabaigtuvių, daržų ir sodų vaisių subrendimo šventė.
- **„Ežerų sietuva“**–tarptautinis liaudiškos muzikos ir tautinių šokių festivalis. Vyksta kas du metus. Festivalį „Ežerų sietuva“ jau pripažino ir Tarptautinė liaudies meno organizacija (IOV) Austrijoje, nes jame koncertavo kolektyvai iš Olandijos, Vengrijos, Prancūzijos, Jugoslavijos, Suomijos, Rusijos, Lenkijos, Austrijos, Belgijos, Indijos, Izraelio, Turkijos ir kitų šalių.

Be kultūros renginių Zarasų mieste organizuojamas sporto renginys–**Vandens sporto šventė**. Šventės vyksta prie atviro plaukiojimo baseino šalia Zarasaičio ežero. Šventėje vyksta įvairios rungtys: žūklės, paplūdimio tinklinio, šuolių nuo bokštelių ir kt.

3. Turizmo paslaugų infrastruktūros analizė ir plėtros galimybių vertinimas

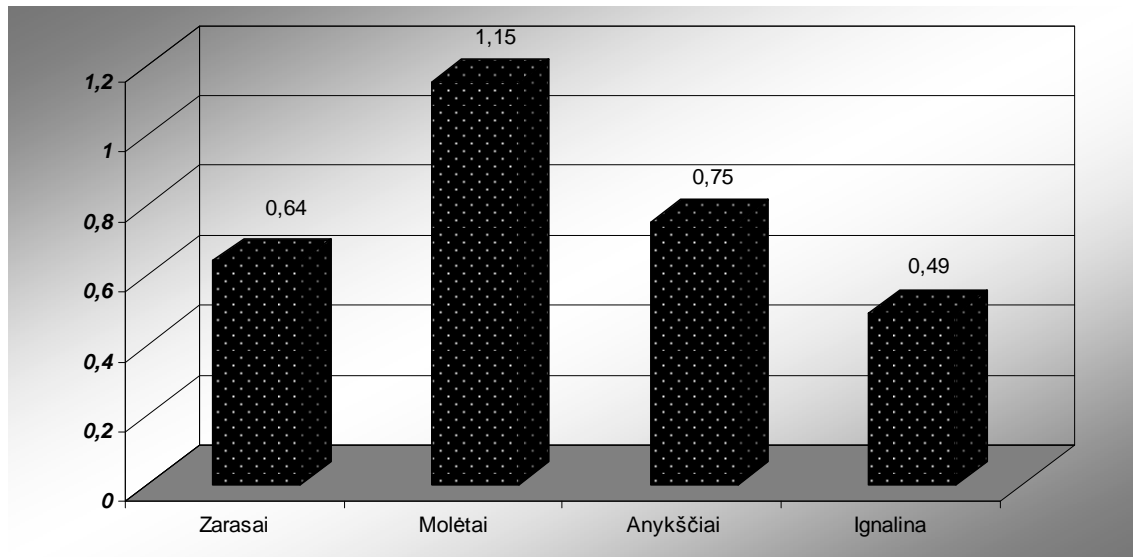
Rengiamo specialiojo plano objektas–Zarasų miestas, išsidėstęs reikšmingų rekreacinių išteklių apsuptyje. Rekreacijai tinkamų teritorijų sankaupos, sudarančios ištissus rekreacinius arealus traukia turistus ne tik iš Lietuvos, bet ir užsienio šalių. Todėl labai svarbu išanalizuoti turizmo infrastruktūrą ir įvertinti plėtros galimybes.

3.1. Maitinimo paslaugos

Zarasų mieste pagrindinės maitinimo įmonės, teikiančios paslaugas keliautojams ir vietiniams gyventojams: restoranas „Monopolis“ ir 5 kavinės: „Svaja“, „Diana“, „Perlas“, „Zarasų kultūros rūmų kavinė“ bei „Prie ežero“. Ištyrus maitinimo įstaigų lokalizaciją, paaiškėjo, kad didžiausia maitinimo paslaugas teikiančių įstaigų koncentracija yra miesto centre, išskyrus vienintelę kavinę „Prie ežero“, kuri aptarnauja miesto pietinę dalį (žr. brėžinį „Esamos būklės analizė“).

Net ir įvertinus faktą, kad specialiojo plano rengimas yra orientuotas į turistinio–rekreacinio potencialo įgyvendinimą bei atvykstančio turistų poreikių ir lūkesčių patenkinimą, planuojant miesto ar jo dalies perspektyvinę plėtrą bet kurioje srityje (šiuo atveju maitinimo) yra svarbu atsižvelgti ir į vietinių gyventojų poreikius, galimybes ir siūlomos veiklos ar naujo objekto perspektyvinį paklausumą. Zarasų miesto gyventojams tenkančių maitinimo vienetų pakankamumas ir palyginimas su situacija kituose Utenos apskrities turizmo sektorių vystančiuose miestuose pateikiamas 3.1.1 grafike (*maitinimo vienetai–tai įmonei priklausantys restoranai, kavinės, ledainės, barai, alinės, bufetai, valgyklos ir kt. maitinimui skirtos vietos*).

3.1.1 grafikas. Maitinimo vienetų skaičius tenkantis miesto 1000 gyventojų, 2007 m [Informacijos šaltinis: Turizmo informacijos centras]

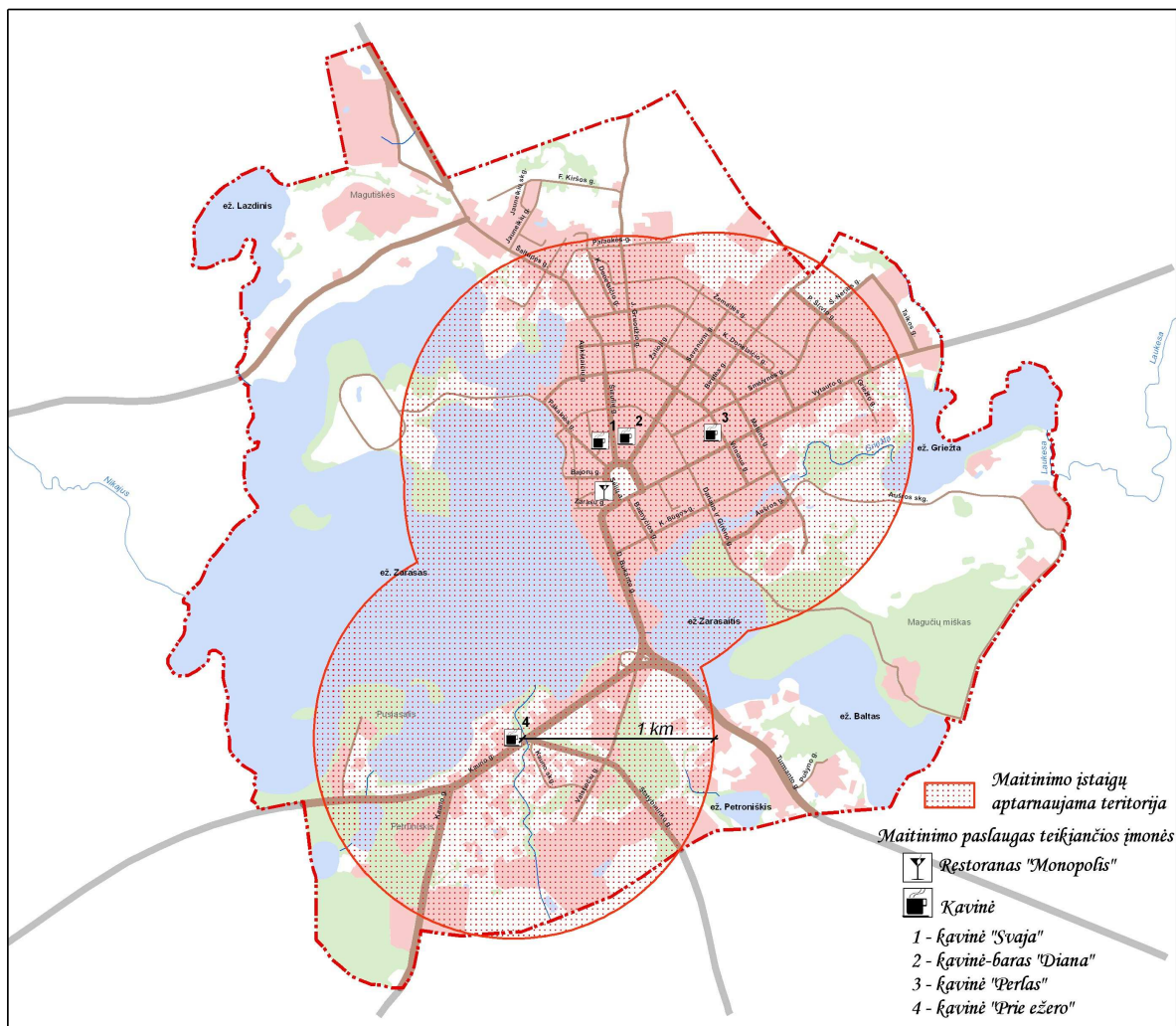

Matome, kad Zarasuose 1000–čiui gyv. tenka mažiau nei 1 maitinimo vienetas. Pagal šį rodiklį Zarasų miestą lenkia Molėtai ir Anykščiai.

Teritorinei paslaugų infrastruktūros sklaidai nustatyti specialiojo plano rengėjai taiko metodiką, kur įvertinama maitinimo įstaigų aptarnavimo zona (*Aptarnavimo zona laikoma 1 km (atstumas, kurį žmogus gali pasiekti sugaišdamas tam ne daugiau kaip 15 min. pėsčiomis) spinduliu apibrėžta*

teritoriją aplink maitinimo įstaigą, spindulio ilgis turi būti tokio ilgio, kad traukos objektas zonos ribose būtų pasiekiamas pėsčiomis).

3.1.1 pav. Maitinimo įstaigų aptarnaujama Zarasų miesto teritorija (kai aptarnavimo zona laikome 1 km)

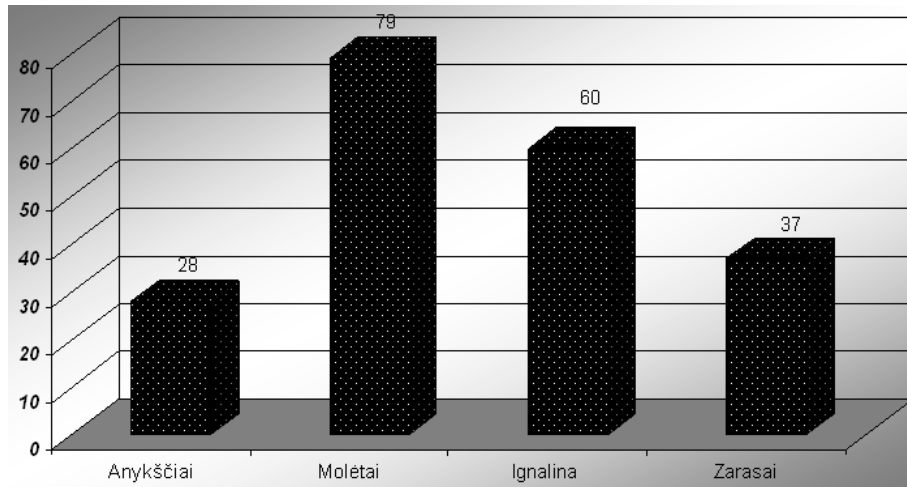

Vertinant teritoriškai esamos maitinimo įstaigos yra lengvai pasiekiamos beveik iš kiekvieno analizuojamos teritorijos taško, tačiau maitinimo įstaigos nutolusios arba visai neaptarnauja potencialiai didžiausių traukos centrų–Didžiosios salos, pusiasalio prie Kauno g., teritorijos prie Zarasaičio ir Balto ežerų.

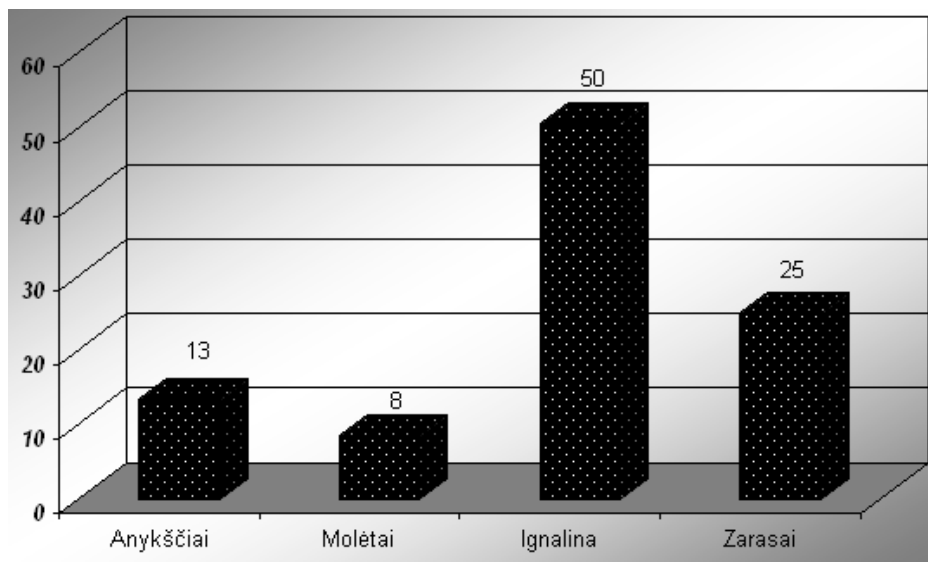
3.2. Apgyvandinimo paslaugos

Viena iš turizmo paslaugų rūšių–apgyvendinimo paslauga. Tai būtinos apgyvendinimui sąlygos ir veiklos, kuria tenkinami turistų nakvynės ir higienos poreikiai, rezultatas. Visos įstaigos teikiančios legalias apgyvendinimo paslaugas turi turėti galiojančius pažymėjimus, patvirtinančius teikiamų paslaugų atitikimą. Atlikus Zarasų ir kitų Utenos apskrities turizmo sektorių vystančių rajonų palyginamąją vietų skaičiaus analizę apgyvendinimo įmonėse (žr. 3.2.1 grafiką. „Apgyvandinimo vietų skaičius tenkantis 1000–čiui rajono gyventojų, 2007 m.“) paaiškėjo, kad Zarasų rajone yra dvigubai mažiau apgyvendinimo vietų nei kituose miestuose. Tuo tarpu atlikus tokią pat palyginamąją analizę miestų lygmenyje, paaiškėjo, kad Zarasų miesto apgyvendinimo paslaugas teikiančios įmonės yra pajėgios aptarnauti miesto lankytojus, o vietų skaičiumi Zarasų miestas atsilieka tik nuo Ignalinos. (žr. 3.2.2 grafiką. „Apgyvandinimo vietų skaičius tenkantis 1000–čiui miesto gyventojų, 2007 m.“

3.2.1 grafikas. Apgyvandinimo vietų skaičius tenkantis 1000-čiui rajono gyventojų, 2007 m. [Informacijos šaltinis: www.utenaregion.lt]

3.2.2 grafikas. Apgyvandinimo vietų skaičius tenkantis 1000-čiui miesto gyventojų, 2007 m. [Informacijos šaltinis: www.utenaregion.lt]

3.2.1 lentelėje pateikti duomenys apie Zarasų mieste apgyvandinimo paslaugas teikiančias įmones.

3.2.1 lentelė. Apgyvandinimo paslaugos Zarasų mieste

Sodybos	S. Ponyčiaus sodyba „Banga“ (Griežto g. 5)	N. Šedienės sodyba (Šaltupės skg. 5a)	E. Kanapecko sodyba (Griežto g. 5a)	Sodyba „Pas Augutį ir Genutę“ (Turmanto g. 8)	Sodyba prie ežero (Kauno g. 27)	Sodyba „Vijuandra“ (Pakalnės g. 12)	Kempingas
Įregistravimo metai	–	2004	2006	2007	2007	2007	n.d *
Kambarių skaičius	5	2	3	2	7	8	n.d
Vietų skaičius	15	6	10	10	19	19	10+50 **

Prīma svečius	Visus metus	gegužė–rugsėjis	Visus metus	Visus metus	Visus metus	Visus metus	Vasaros sezonu
Galima susikalbėti	rusų, vokiečių, lenkų, latvių, anglų, kalbomis	rusų kalba	rusų, lenkų, vokiečių kalbomis	rusų, lenkų kalbomis	rusų, lenkų kalbomis	rusų, lenkų, anglų kalbomis	n.d
Paslaugos	WC viduje, WC lauke, židinyse viduje, židinyse lauke, dušas, atskira virtuvė, pirtis, leidžiama atsivežti gyvūnus, leidžiama statyti palapinę, laužavietę, pokylių salę (15 vietų)	WC viduje, pirtis, baseinas, atskira virtuvė	WC viduje, židinyse viduje, rusiška pirtis, pobūvių salė (20 vietų), dušas, atskira virtuvė, laužavietė	WC lauke, rusiška pirtis, atskira virtuvė, galima statyti palapines, laužavietę	prie kiekvieno kambario yra WC ir dušas, kambariuose kondicionieriai, TV taip pat pirtis, baseinas, pokylių salė (30 vietų), kavinė (darbo laikas 10–22 val.)	WC viduje, dušas, atskira virtuvė, židinyse viduje, draudžiama atsivežti gyvūnus, veido ir kūno masažas ir kitos kosmetologinės procedūros	Yra vietos automobiliams su prisijungimu prie elektros, be prisijungimo ir palapinėms. Yra administracinis pastatas, kuriame įrengta virtuvė, valgomasis, tualetai ir dušo kabinos.
Siūlomos pramogos	vaikų žaidimų aikštelė, medžioklė, jodinėjimas, skrydžiai lėktuvu, šuoliai parašiuotu	žūklė, valtis, vaikų žaidimų aikštelė	žaidimų aikštelė, žvejyba tvenkinyje (amūrai, karpiai, lynai)	valtis, žvejyba, vaikų žaidimų aikštelė	n.d	žvejyba, skrydžiai lėktuvu, šuoliai parašiuotu, jodinėjimas, kelionės po rajoną	
Vietos kaina, Lt	30–40	n.d	20–30	20	n.d	n.d	10–30Lt
Kambario kaina, Lt	50–80	20–40	50–100	40–60	100–150	80–150	n.d

*Pastaba: n.d.– nėra duomenų.

** Pastaba: kempinge yra 10 vietų transportuojamiems gyvenamiesiems nameliams ir 50 vietų palapinėms.

Zarasų mieste vasaros metu vienu metu gali apsistoti tik 86 svečiai, taigi paslaugų pasirinkimas nėra didelis, paslaugų pasiūla sezono ir įvairių švenčių metu nepatenkina turistų poreikio, todėl dažnai yra naudojamos Zarasų rajone kaimo turizmo paslaugas teikiančių sodybų siūlomomis paslaugomis.

3.3. Kitos paslaugos

Miesto poilsio infrastruktūra vystoma palankia kryptimi: per miestą eina Gražutės mažojo dviračių tako trasos žiedas ir nacionalinė dviračių trasa, įrengti 2 paplūdimiai prie Zaraso ir Zarasaičio ežerų su paplūdimių infrastruktūra ir budinčiais gelbėtojais, turistinio ir sporto inventoriaus nuomos paslaugas teikia Zarasų jaunimo vandens sporto klubas ir Zarasų aviaklubas.

Poilsio infrastruktūra Zarasų mieste labiausiai apčiuopiama vasarą, šiltuoju metų laiku. Zarasų miestas, įsikūręs dėkingoje gamtos vietoje, apsuptoje ežerų, todėl siūlomas poilsis būtent prie jų (paplūdimiai, vandens turizmo inventoriaus nuoma). Zarasų mieste turistams siūloma:

- Vandens sporto pramogos;
- Zarasų aviaklubo paslaugos;

- Zarasų jaunimo oreivių klubo paslaugos.

Šiuo metu Zarasų mieste yra įrengtos trys dviračių takų trasos:

- Zarasų mieste prasideda **Gražutės mažojo dviračių tako trasos žiedas**. Šiais metais baigiama šio trasos žiedo infrastruktūra (statomi ženklai, informaciniai stendai, poilsio aikštelės ir pan.). Pirmasis informacinis stendas stovi Kauno g., netoli trasos žiedo pradžios. Ši trasa eina pro Apiričio, Ilžikio, Asavėlio, Asavo, Tumiškių ir aplink Samavo ežerą. Šio trasos žiedo ilgis–37 kilometrai. 2005m. Zarasų rajono savivaldybės administracija suprojektavo, o 2007 m. kartu partneriais iš Lietuvos ir Latvijos įgyvendindama bendradarbiavimo pasienyje programos INTERREG IIIA projektą SII-037 „Dviračių takais per Baltijos ežerų kraštą“ įrengė dviračių trasą, jungiančią Zarasų miestą ir Gražutės regioninį parką, po kurį keliaujant galima susipažinti su šalia trasos esančiais gamtos ir kultūros paveldo objektais– Gulbinės liepomis, Bielkaučiznos piliakalniu bei aplankyti ekologinės bitininkystės ūkį Pagrandų kaime, esamais miško keliais. 19 km „Gražutės mažojo dviračių žiedo trasa“ pavadintoje dviračių trasoje įrengtos žymos dviratininkams, rodyklės prie lankomų objektų, poilsio aikštelės. Gražutės didįjį žiedą palei Švento ežerą numatyta įrengti 2008 vasarą;
- Pagal parengtą PHARE 2002/000–620.03.01.01.02 Nacionalinių dviračių trasų specialųjį planą Zarasų mieste yra įrengta dviračių trasa, kuri prasideda nuo miesto vakarinėje dalyje esančios Šaltupės gatvės ir veda į Antalieptę. Ši dviračių trasa yra tranzitinės trasos T3 atšakos Anykščiai–Zarasai dalis.
- Pagal parengtą PHARE 2002/000–620.03.01.01.02 Nacionalinių dviračių trasų specialųjį planą Zarasų miesto rytinėje dalyje yra suplanuotas įrengti naujas dviračių takas. Suplanuota trasa prasideda nuo P.Širvio gatvės link Daugpilio.

Vandens sporto mėgėjams siūloma pasinaudoti Zarasų jaunimo **vandens sporto klubo** siūlomomis pramogomis: plaukiojimu kateriu Zaraso ežere, čiuožinėjimu vandens slidėmis, čiuožinėjimu katerio traukiama pripučiamą kamera, plaukiojimu valtimis, pasikelti katerio traukiamu parašiotu ir plaukti pramoginiu laivu Zaraso ežere.

Norintiems Zarasus pamatyti iš paukščio skrydžio ar norintiems pašokinėti parašiotu siūloma pasinaudoti **Zarasų aviaklubo paslaugomis**.

Žiemos metu Zarasų rajone, lyginant su kitomis Lietuvos vietovėmis, būna daugiausia sniego ir jis išsilaiko iki pat pavasario. Todėl čia itin tinkamos sąlygos žiemos sportui ir aktyviam poilsiui. **Slidinėjimui parengta trasa** yra netoli Zarasų miesto (apie 2 km), šalia Magučių kaimo. Zarasų vandens sporto centras poilsiautojams gali suorganizuoti savaitgalio slidinėjimą, siūlo naują atrakciją– pasivažinėjimą sniego motociklu, organizuojamos žiemos sporto šventės.

Zarasų mieste yra 4 sporto aikštynai (stadionai): Ažuolo gimnazijos, P. Širvio pagrindinės mokyklos, Magučių ir šalia sporto mokyklos. Vasaros metu labai mėgstamas Magučių stadionas. Čia vyksta futbolo treniruotės, varžybos. Pati moderniausia universali sporto aikštelė Zarasų mieste, šalia sporto mokyklos. Ji tinkama krepšinio, rankinio, futbolo, lauko teniso ir kitoms sporto šakoms. Zarasuose veikia keturi suaugusiųjų sporto klubai: „Marsas“ (atletinė gimnastika), „Taškas“, „Zarasai“ (šaškės, šachmatai), „Ainiai“ (krepšinis).

4. Viešosios turizmo infrastruktūros analizė ir plėtros galimybių analizė

4.1. Keleivių vežimui organizuoti būtina infrastruktūra Zarasų mieste

Keleivių vežimą iš ir į Zarasų miestą organizuoja savivaldybei priklausanti įmonė–UAB „Zarasų autobusai“.

2006 metais bendrovė aptarnavo 1 tarptautinio susisiekimo maršrutą, 7 tolimojo susisiekimo maršrutus ir 28 vietinio susisiekimo maršrutus bei vežė keleivius užsakomaisiais reisais. 2006 metais bendrovė iš viso pervežė 598,8 tūkst. keleivių, iš jų 16,6 tūkst. tarptautinio susisiekimo, 311,5 tolimojo susisiekimo ir 270,7 vietinio susisiekimo maršrutais.

Analizuojant tarptautinio ir tolimojo susisiekimo maršrutus, galima teigti, kad šis tinklas yra pakankami išplėtotas, organizuojami maršrutai į didžiausius Lietuvos miestus–Vilnių, Kauną ir Klaipėdą, taip pat kaimyninius miestus–Daugpilį, Visaginą, Švenčionis. Tai yra labai svarbu miestui siekiant kurortinės teritorijos statuso, kadangi užtikrina savalaikį turistų ir keleivių atvykimą ir išvykimą iš miesto.

Vietinio susisiekimo maršrutų tinklas Zarasuose yra pakankamai gerai išplėtotas, nors yra ir nuostolingas, tačiau yra dotuojamas iš savivaldybės biudžeto. UAB „Zarasų autobusai“ organizuoja maršrutus į kitas rekreacinių ir turizmo požiūriu svarbias vietas Zarasų rajone–Dusetas, Degučius, Salaką, Antalieptę, Stelmužę, Tilžę ir kt.

4.2. Gatvės ir automobilių kelių transportas

Zarasų miestas turi savitą kelių ir gatvių tinklą. Jo urbanistinę–architektūrinę vertę lemia išskirtinis taisyklingas miesto išdėstymo planas su radialinių–žiedinių gatvių ir kelių tinklu ir viena kompoziciniu atžvilgiu itin pabrėžta Sėlių aikštė, į kurią sueina visos radialinės gatvės. 2007 m. VĮ Transporto ir kelių tyrimų institutas atliko Zarasų miesto vietinės reikšmės kelių (gatvių) tinko inventorizaciją. Pagal surinktus duomenimis buvo sudarytas Zarasų miesto gatvių sąrašas ir patvirtintas 2008 m. balandžio 30 d. Zarasų rajono savivaldybės sprendimu Nr. T–104 „dėl Zarasų rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių (gatvių) Zarasų mieste sąrašo“.

Zarasų miestą kerta vienas magistralinis, du krašto ir trys rajoniniai keliai. Duomenys apie Zarasų miestą kertančius kelius pateikti 4.2.1 lentelėje.

4.2.1 lentelė. Zarasų miestą kertančių kelių duomenys. [informacijos šaltinis: Lietuvos automobilių kelių direkcija]

Eil. Nr.	Kelio Nr.	Kelio pavadinimas	Viso kelio ilgis, km
1.	A6	Kaunas–Zarasai–*Daugpilis	185,40*
1.	102	Vilnius–Švenčionys–Zarasai	162,94
2.	117	Zarasai–Bradesiai–Obeliai	40,95
1.	5305	Zarasai–Mukuliai–Vencavai–Antalieptė	28,60
2.	5306	Zarasai–Kopūstinė–Turnišķė–Salakas	23,35
3.	5315	Zarasai–Gražutė–Biržūnai	16,10

*–Kilometražas skaičiuojamas iki Lietuvos Respublikos valstybės sienos

Magistralinis kelias **A6** Kaunas–Zarasai–Daugpilis yra Transeuropinio tinklo TEN–T kelias **E262** Sankt–Peterburgas–Varšuva, kuris jungiasi su kitais Transeuropinio tinklo TEN–T keliais: automagistrale **A1 (E85)** Vilnius–Kaunas–Klaipėda ir automagistrale **A2 (E272)** Vilnius–Panevėžys.

Šiuo magistraliniu ir kartu Transeuropiniu keliu Zarasų miestą kerta tranzitinis transportas: eismas iš Rusijos per Daugpilį, Zarasus, Ukmergę vyksta į Kauną ir į magistralinį kelią **A1** Vilnius–Kaunas–Klaipėda. Toliau A1 keliu pasiekia Via Baltica kelią, kuriuo tarptautinis eismas vyksta į Vakarų Europos šalis.

Zarasų miesto Kauno, D.Bukanto ir Vytauto gatvės yra **A6** kelio Kaunas–Zarasai –Daugpilis 165,89–185,40 km atkarpa. Šiuo metu transportas, atvažiuojantis iš Kauno pusės ir vykstantis Daugpilio kryptimi, važiuoja **A6** keliu ir toliau Zarasų mieste važiuoja pagrindinėmis Kauno, D. Bukanto ir Vytauto gatvėmis, o iš Švenčionių pusės atvažiuoja keliu Nr.**102** Vilnius–Švenčionys–Zarasai, Turmanto gatve.

Automagistralė, kartu su krašto ir rajoniniais keliais užtikrina patogų tiesioginį susisiekimą automobilių keliais su didžiaisiais Lietuvos miestais, tačiau be teikiamos naudos, automobilių keliai turi ir neigiamų aspektų. Pagrindinė susisiekimo problema, liečianti Zarasų miesto centrinę dalį, yra sunkiojo transporto eismas pagrindinėmis gatvėmis, kurios sutampa su magistraliniu keliu **A6** Kaunas–Zarasai–Daugpilis ir krašto keliu Nr. **102** Vilnius–Švenčionys–Zarasai. Tranzitinių sunkiujų automobilių eismas gatvėmis neigiamai veikia miesto centrinę dalį, apsunkina vietinio eismo sąlygas. VĮ „Transporto ir kelių tyrimo institutas“ Kelių tyrimų skyriaus duomenimis 2006 m. vidutinis metinis paros eismo intensyvumas esamo **A6** kelio Kaunas–Zarasai–Daugpilis ruožuose 2007 metais buvo:

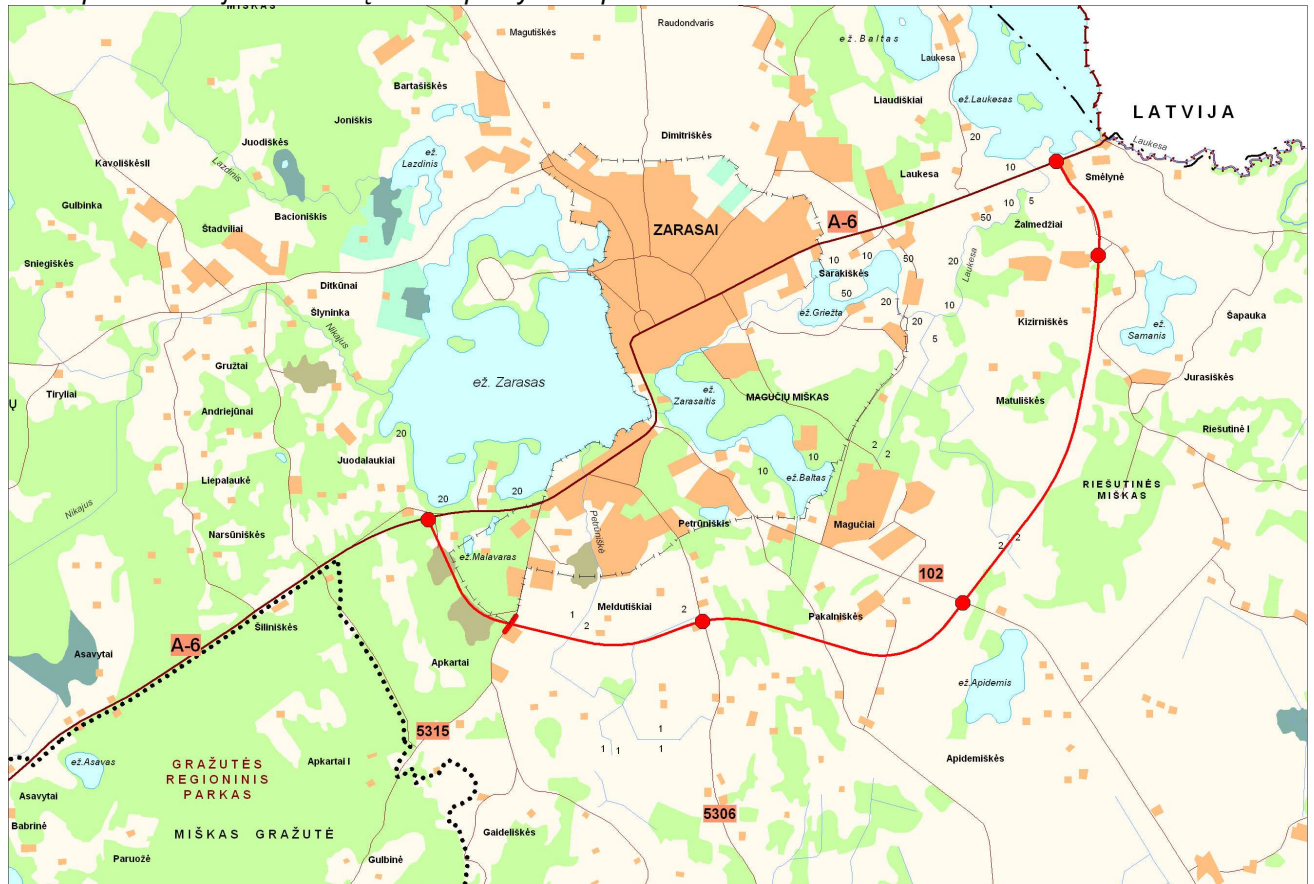
- 165,89–178,80 km (prieš Zarasus)–2270 aut./parą (31,99% sunkiojo transporto);
- 178,80–183,22 km (Zarasuose)–5434 aut./parą (15,42% sunkiojo transporto);
- 183,22–185,40 km (už Zarasų)–1400 aut./parą (46,42% sunkiojo transporto).

Zarasų miestą kertantys magistralinis **A6** ir krašto Nr. **102** keliai, kuriais pakankamai intensyviai vyksta sunkiojo transporto eismas, blogina ekologinę būklę Zarasų mieste. Tačiau šiuo metu jau yra parengtas ir patvirtintas Zarasų miesto pietrytinio aplinkkelio projektas: parengtas ir patvirtintas aplinkkelio specialusis planas, patvirtinta ir su visuomene suderinta aplinkkelio poveikio aplinkai vertinimo ataskaita, atliekamos statybos leidimo derinimo procedūros.

Planuojamas Zarasų miesto aplinkkelis bus magistralinio kelio **A6** Kaunas–Zarasai –Daugpilis atkarpa (žr. 4.2.1 pav.). Šiuo planuojamu keliu, aplenkiant Zarasų miestą, vyktų tranzitinis transporto eismas Kauno–Daugpilio, Kauno–Švenčionių, Švenčionių–Kauno, Švenčionių–Daugpilio bei Daugpilio–Kauno ir Daugpilio–Švenčionių kryptimis. Nutiesus šį aplinkkelį, bus pasiekti šie numatomi tikslai:

- nukreipti transporto eismą;
- sumažinti avaringumą;
- pagerinti ekologinę būklę pagrindinėse Zarasų miesto gatvėse;
- sutrumpinti kelionės trukmę ir sumažinti kelių transporto priemonių eksploatacines išlaidas;
- pagerinti transporto eismo sąlygas (įrengus Zarasų miesto aplinkkelį, jis taps tranzitiniu keliu);
- sumažinti antropogeninio triukšmo lygį pagrindinėse Zarasų miesto gatvėse.

4.2.1 pav. Planuojamo Zarasų miesto pietrytinio aplinkkelio schema

4.3. Informavimo priemonių analizė

Atvykstamojo turizmo skatinimui ypatingai svarbi yra informacijos sklaida apie propaguojamą turizmo objektą, siūlomas paslaugas ir pan. Pagrindines funkcijas turizmo informavimo veikloje atlieka Zarasų rajono turizmo informacijos centras (toliau–TIC), įsikūręs Zarasų mieste.

Zarasų TIC savo veiklą pradėjo 1999 m sausio 1 d.

Pagrindinė Zarasų TIC funkcija (pagal LR turizmo įstatymą)–rinkti, kaupti ir nemokamai teikti informaciją apie turizmo paslaugas, lankomus objektus ir vietas taip pat rengti, leisti ir platinti informacinius ir kartografinius leidinius apie turizmo paslaugas ir objektus.

Pagrindinis strateginis Zarasų TIC tikslas–informacine veikla didinti atvykstamojo ir vietinio turizmo srautus Zarasų rajone.

Pagrindinis Zarasų TIC centro veiklos uždavinys–gerinti centro informacinę infrastruktūrą, populiarinant ne tik žinomus Zarasų rajono ir jo geografinės aplinkos turizmo išteklius, bet pastoviai identifikuoti ir populiarinti naujus arba mažai žinomus vartotojams objektus.

Pagrindiniai Zarasų TIC centro veiklos tikslai:

- Bendraujant, vietinėje ir šalies spaudoje, per spausdintą ir video produkciją bei internetu propaguoti ir įtvirtinti nuostatą, kad Zarasų rajonas ir jo geografinė aplinka–patraukli ir saugi erdvė poilsiui, keliavimui, pažinimui, pramogoms, sportui, kurioje sudarytos galimybės pažinti vietos tradicijas ir kultūros paveldą, naudotis gamtos ištekliais;

- Sukaupti ir suklasifikuoti šalies ir tarptautiniu mastu reikšmingą informaciją apie Zarasų rajoną ir jo geografinę aplinką;
- Padėti visuomeninėms, valstybinėms institucijoms ir pavieniams asmenims pristatyti Zarasų rajoną tiek šalies, tiek tarptautiniu mastu.

Zarasų TIC daug dirba su internetine svetaine (<http://www.zarasai.lt/tic>), vis pildoma ir atnaujinama turistinė informacija ne tik apie Zarasus (apgyvendinimas, maitinimas, maršrutai, lankomos vietos ir t.t.), Lietuvą, bet ir daug dėmesio skiriama kaimynams latviams ir estams. Taip pat surinkti 2 registrai (kultūros paveldo objektai Zarasų krašte ir rajono vietovardžiai), baigiamas ežerų registras.

Informacijos tikslumu ir kiekybe ši Zarasų TIC internetinė svetainė, turizmo specialistų pripažįstama kaip viena geriausių ir pavyzdingiausių turizmo informacijos centro svetainių Lietuvoje (informacijos šaltinis–Zarasų miesto kurortinės teritorijos statusui įgyti mokslinė studija).

Informacija apie Zarasų mieste siūlomas turistines paslaugas, lankytinus objektus ir pan. pateikiama ne tik turizmo informacijos centre, bet ir informaciniuose stenduose, įrengtuose miesto prieigose bei centrinėje miesto dalyje–Sėlių aikštėje. Pasigendama nuorodų į turistinius objektus, jų ženklavimo vietovėje.

5. Zarasų miestas–perspektyvinė kurortinė teritorija

Lietuvos Respublikos Seimo 2002–10–29 nutarimu Nr. IX–1154 patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr. 110–4852) Zarasų–Dusetų rekreaciniam arealui numatyta polifunkcinio pobūdžio plėtra, kuri apjungia tris rekreacinės specializacijos kryptis–pažintinio turizmo, poilsio gamtoje ir kurortinio gydymo kryptis. Kurortinės teritorijos statuso suteikimas Zarasų miestui visiškai atitinka šio svarbiausio šalies teritorinio planavimo dokumento nuostatas ir rajono plėtros kryptis.

Siekiant gauti Kurortinės teritorijos statusą Zarasų rajono savivaldybės administracija pasitelkė išorinius konsultantus–VšĮ „Krašto tvarkymo projektai“, kurie parengė Zarasų miestui kurortinės teritorijos statusui įgyti mokslinę studiją bei teikė išsamias konsultacijas rengiant visus reikiamus dokumentus. Minėtoje studijoje buvo išanalizuotos ir įvertintos Zarasų miesto gyvenamosios vietovės galimybės siekti kurortinės teritorijos statuso. Nustatyta, kad Zarasų miestas atitinka Kurortinės teritorijos statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms reikalavimų apraše (Žin., 2006, Nr. 42–1514) (toliau–Aprašas) nurodytus reikalavimus gamtiniais ištekliams, turizmo ir poilsio infrastruktūrai, lankomiems objektams, inžineriniams tinklams ir susisiekimo komunikacijoms, socialiniam aplinkos saugumui. Netenkinamas tik vienas iš aplinkosauginių reikalavimų (Aprašo 6.8 punkto), kadangi miestą kerta magistralinis kelias A6 Kaunas–Zarasai–Daugpilis bei krašto keliai Nr. 102 Vilnius–Švenčionys–Zarasai bei Nr. 117 Zarasai–Bradesiai–Obeliai ir nėra aplinkkelio, kuriuo tranzitinis krovinis autotransportas aplenktų numatomą kurortinę teritoriją. Nors šiuo metu aplinkkelio dar nėra, tačiau Zarasų rajono savivaldybėje jau yra realus pagrindas, kad aplinkkelio tranzitinis krovinis transportas aplenks numatomą Zarasų miesto kurortinę teritoriją (atlikta ir su Zarasų rajono visuomene suderinta aplinkkelio tiesimo poveikio aplinkai vertinimo programa, parengtas specialusis planas, kuris buvo patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2007–12–28 sprendimu Nr. T–179).

Detaliai Zarasų miesto atitiktis nustatytiems reikalavimams išnagrinėta ir apibūdinta Zarasų miestui kurortinės teritorijos statusui įgyti mokslinėje studijoje.

Zarasai, turintys gausius rekreacinius išteklius ir poilsavimo tradicijas, galėtų tapti puikiu kurortiniu miestu ir gera atsvara Lietuvos pajūrio rekreaciniam regionui, kuris šiuo metu yra intensyviai naudojamas ir perkrautas. Kurorto statuso suteikimas Zarasų miestui sudarys prielaidas ne tik miesto, bet ir krašto infrastruktūros, paslaugų ir pramogų plėtrai, suaktyvins investicijas, darys įtaką regiono vystymuisi, kuris svarbus bendrame Lietuvos įvaizdžio formavimo kontekste.

6. Zarasų miesto ir prieigų kraštovaizdžio struktūrinė įvairovė, probleminės situacijos

Zarasai pretenduoja tapti kurortine teritorija, daugiausia dėka išskirtinio kraštovaizdžio ir greta miesto esančių gamtinių vertybių. Rekreacinė specializacija mieste ir apylinkėse ryški jau nuo XX a. trečio–ketvirto dešimtmečio. Zarasų miestas iš kitų Lietuvos urbanizuotų teritorijų išsiskiria dėl keletos priežasčių, nulėmusių rekreacinį patrauklumą:

1. Miestas yra pusiau natūralioje kalvotų moreninių ežeringų aukštumų gamtinėje aplinkoje, pasižyminčioje didele reljefo sąskaida, dideliu vandens telkinių skaičiumi ir gausiu apželdinimu, gera ekologine situacija;
2. Išlikusi savita XIX a. vidurio miestų planavimo principus atkartojanti centrinės dalies planinė radialinė struktūra;
3. Geri funkciniai ryšiai su kitais rekreaciniais arealais ir regiono saugomomis teritorijomis.

Savitas kraštovaizdis ir aplinka išlieka viena svarbiausių turizmo plėtros sąlygų. Tačiau miesto urbanistiniai planavimo principai nebuvo orientuoti į rekreacinio centro formavimo perspektyvą nei pradėjus jį formuoti XIX a. 4 dešimtmetyje, nei XX a. II pusėje intensyviai pertvarkant miesto struktūrą bei plečiant periferines jo dalis.

Gamtiniai ir antropogeniniai veiksniai, sąlygojantys kraštovaizdžio formavimą, buvo skirtingi tam tikrais miesto istorinės raidos laikotarpiais:

1. Ikiplaninis etapas (iki 1840 m.)–jo fragmentų neišlikę;
2. 1840 m. planas–centrinė dalis ir radialinis gatvių tinklas tarp Sėlių aikštės ir Vilniaus gatvės;
3. 1872–1885 m planas–taisyklingas radialinis gatvių tinklas suplanuotas nuo bažnyčios iki Donelaičio g. žiedo;
4. Šaltupės, Petroniškio, ir kitų priemiesčių formavimasis;
5. 1933–1940 m. kurorto formavimosi laikotarpis (daug visuomeninių pastatų, paežerių tvarkymas);
6. 1950–1970 centro nebūdinga plėtra (1941–44 m. sudegė centrinė dalis ir vėliau atsirado nebūdingi didelių tūrių pastatai, komunaliniai namai centre);
7. 1970–plėtra į pietus (Kauno, Valstiečių, Turmanto g.);
8. Daugiabučiai 1980–1990 rytinėje dalyje;
9. 1990–2008–pavieniai namai arčiau ežero ar laukuose.

LR Bendrasis planas šalies urbanistiniame karkase Zarasams numato gana ekstensyvios plėtros–3 lygmens lokalinio savivaldybės centro kategorijos–plėtros galimybes su pažintinio turizmo, poilsio gamtoje ir kurortinio gydymo specializacija. Pakankamai didelis potencialas rekreacijai vystyti sietinas pirmiausia su gamtinių teritorijų pritaikymu lankymui, rekreacinės infrastruktūros kūrimu, savito miestovaizdžio formavimu, tamptipriai išplėtotais funkciniais ryšiais su kitomis rajono rekreacinėmis teritorijomis.

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad Zarasai išlieka svarbia gamtinio karkaso sistemos dalimi. Miesto teritorijos pietinė dalis priskirtina tarptautinės svarbos geoekologinei takoskyrai, kuria praeina migracijos koridorius, susisiekiantis su Dauguvos baseino arealu. Todėl pertvarkant miesto kraštovaizdį būtina išlaikyti santykinai laisvas, mažai urbanizuotas paežeres ir upių slėnių atkarpas, netoleruotinos veiklos, galinčios sukelti triukšmą, mechanines kliūtis, fizinių, cheminių, biologinių poveikį. Savito, rekreacijai pritaikyto ir vertingąsias savybes atskleidžiančio kraštovaizdžio (miestovaizdžio) sukūrimas–svarbiausioji Zarasų, kaip kurortinės teritorijos, plėtros kryptis.

Zarasų miesto ir prieigų kraštovaizdis ir jo struktūrinė įvairovė. Zarasų rajonas įsikūręs šiaurės rytinėje Lietuvos dalyje, besiribojančioje su Latvijos Respublika. Rajonas užima 1334 km² plotą, kas sudaro 18,53 proc. Utenos apskrities ir 2,04 proc. šalies teritorijos.

Tai pats ežeringiausias Lietuvos rajonas– net 296 ežerai sudaro virš 10 proc. rajono teritorijos. Iš jų daugiau kaip 4479 ha ploto–didžiausias šalies ežeras–Drūkšiai. Artimiausi Zarasų miestui Avilio, Čičirio, Antalieptės marių ir kiti Gražutės parke esantys ežerai.

34 proc. Zarasų rajono teritorijos sudaro miškai, kur vyrauja rekreacijai vystyti palankūs medynai, daugiausia pušynai. Rajonas išsiskiria ypatingai gražiu kraštovaizdžiu, pasižyminčiu ypatinga reljefo saskaida, ežerų netaisyklingomis formomis, nedideliais laukų ir miškų masyvais. Vertinant rekreacijos vystymo galimybes, kraštovaizdis yra pagrindinė vertybė ir stipriausias turizmo plėtrą įtakojantis faktorius.

Zarasų miestas, kaip urbanizuota teritorija, santykinai mažai užstatytas ir išsiskiria didesne nei vidutine natūralių žemės naudmenų gausa. Bendrame miesto plote (1318 ha) kompaktiškai užstatytos teritorijos užima tik apie 300 ha (~23 %). Net ~450 ha (t.y. ~34 % miesto teritorijos) užima vandens telkiniai, miesto žalieji plotai išsidėstę 174 ha teritorijoje, kas sudaro maždaug 13% miesto teritorijos. Želdinių plotus didina prie privačių namų suformuoti sodai, dekoratyviniai želdynai. Tuščios, žemės ūkiui naudojamos teritorijos–pagrindinis resursas miestovaizdžio pertvarkymui.

Natūralūs vandens telkiniai–pati didžiausia Zarasų miesto kraštovaizdžio vertybė. Miesto teritorijoje yra 7 natūralūs ir 1 dirbtinis vandens telkinys (didesnis nei 1 ha): Zarasaičio, Balto ir Zaraso ežerų vandens lygis yra dirbtinai pakeltas, įrengiant užtvanką ties Malūno gatve. Miesto teritorijoje dar yra apie 10 nedidelių tvenkinių, daugiausiai šiaurinėje ir pietinėje dalyse.

Miesto teritorijoje teka Nikajaus upė ir 2 kiek pastebimesnį nuotėkį turintys upeliai (vietos gyventojų vadinami Šaltvyrė, Šlininka). Kiek didesnės įtakos rekreacijos vystymui upeliai neturi. 2 nedideli upeliai kerta Kauno gatvę rytinėje miesto dalyje–ties miesto riba ir ties Griežto gatve (abu suteka į Griežto ežerą).

Vandens telkinių tinkamumas poilsiui ir kitoms rekreacinėms funkcijoms vykdyti:

- Labai intensyviai naudojami–Zarasaitis, Zarasas (tinkamos maudyklos su sausomis nuolaidžiomis pakrantėmis ir plačiais atabradais);
- Intensyvaus naudojimo–Baltas (ribotai tinkamos maudyklos (statūs šlaitai, siauri atabradai));
- Riboto naudojimo–Griežtas, Lazdinis (mažai tinkamos (uždumblėjusios–užpelkėjusios pakrantės ir atabradai, bet įgyvendinus technines priemones–galimos pertvarkyti), Lazdinio vakarinė pakrantė ties upeliu–siaura);
- Netinkami masiniam poilsiui–Petroniškės, Malavaras (maudyklėms netinkamos pakrantės (neprieinamos, uždumblėję, užpelkėję));

Nikajaus upė kiek intensyviau naudojama tik prie užtvankos. Kitose vietose šį vandens telkinį galima naudoti ribotai. Kiti upeliai rekreacinėms funkcijoms įtakos neturi.

Želdynai–pagrindinė priemonė kuriant Zarasų, kaip kurortinės teritorijos įvaizdį, didinant patrauklumą. Išskirtinos šios Zarasų želdynų sudėtinės dalys: miškai, parkai, skverai, gatvių želdynai, sodai ir t.t.

Zarasų miesto miškų rūšinė sudėtis:

Medynų vyraujančios medžių rūšys	Vyraujančios brandumo grupės	Dislokacija
Pušynai	Apie 80 % pusamžiai, 10%–priebrestantys ir brandūs pušynai (daugiausia salose, pietinėje pakrantėje).	Vyrauja mieste ir sudaro apie 80 % medynų.
Beržynai	Saloje–priebrestantys, kitose teritorijose–pusamžiai.	Didžioji sala, Zaraso ežero pietinė pakrantė, nedideli plotai Balto vakariniame apyežeryje ir pakrantėje.
Liepos	Priebrestantys ir brandūs.	Didžioji sala, Liepų sala, Nikajaus ištakos iš Zarasaičio ežero.
Ažuolynai	Brandūs.	Didžioji sala.
Juodalksnynai	Brandūs.	
Eglynai		Nedideli plotai Zarasaičio ežero pakrantėje.

Miesto rekreacinį patrauklumą formuoja ir kultūrinis, estetiškas ir psichologinis aplinkos aspektai. Vietovės lankomumas ypač priklauso ir nuo kultūrinės erdvės–nuo aplinkos ir objektų, kurių negalima rasti kitose vietovėse. Zarasų miesto miestovaizdžiui specifinių bruožų suteikia saugotina centrinė miesto dalis, išlaikiusi XIX a. vidurio Rusijos miestų planavimo principus. Urbanistinę Zarasų vertę lemia savitas taisyklingas planas su radialinių žiedinių vėduoklės formos gatvių tinklu, kurios sueina į kompoziciškai išryškintą keturkampę šiaurinėje dalyje suapvalintą aikštę. Tokios formos planas (vad. rusų miestų planavimo stilius) Lietuvoje pilnai įgyvendintas ir išlikęs yra tik Zarasuose ir yra vienintelis. Tačiau apžvelgti planinę struktūrą praktiškai nėra iš kur, natūroje ji taip pat neparengta lankymui.

Ryškiausias urbanistinis akcentas–aukščiausioje vietoje stovinti bažnyčia. Pats planas ir jo įgyvendinimas vietovėje pritaikytas gana mechanškai, mažai atsižvelgiant į reljefą, ežerų artumą, panoramų atvėrimą. Miestas tarsi atsivėrė nuo ežerų, radialinės gatvės, besileidžiančios į vakarų pusę „paskęsta“ vandenyje, tuo tarpu ežero akvatorija apžvelgiama tik iš kelių vietų.

Centrinę dalį pritaikant pažintiniam turizmui, pagrindinė kliūtis–nėra apžvalgos taškų, iš kurių matytųsi miesto gatvių tinklo struktūra, jo ryšiai su supančia gamtine aplinka.

Įdomi ir 1872–1885 m. suplanuota gatvių tinklo dalis tarp Vilniaus ir Donelaičio gatvių, daugiausiai užstatyta individualiais gyvenamaisiais mediniais namais (dabar didelė jų dalis–mūriniai). Tai sudaro potencialą individualių nakvynės paslaugų plėtrai, išlaikant (atkuriant) XIX a. pab.–XX a. pradžios medinės statybos savitumą.

Reljefas. Dabartinį reljefą suformavo paskutinio apledėjimo ir poledynmečio procesai, todėl net miesto teritorijoje kalvotų moreninių (ledyno suformuotų) aukštumų masyvai persipina su didžiąja miesto dalį užimančiu ledo tirpsmo vandenų (fliuvioglacialiniu–vandenų srautų bei limnoglacialiniu–poledynmečio ežerų) suformuotu reljefu, apimančiu ežerų duburius. Didieji duburiai su susisiekančiais ir panašiais savo kilme ežerais (Lazdinio–Zaraso–Zarasaičio–Balto–Griežto), sujungtais nedidelėmis upių slėnių atkarpomis, į Nikajaus upės slėnį besileidžiantys raguvų suskaidyti statūs šlaitai tarsi padalina miestą į 2 dalis–urbanizuotąją ir išlaikiusią gamtinę kraštovaizdį.

Santykiškai nedidėlyje miesto teritorijoje ir artimoje aplinkoje išskirtini net 6 skirtingos genezės geomorfologiniai dariniai, suformuojantys labai įvairų ir patrauklų vizualiniu ir rekreaciniu požiūriu kraštovaizdį. Pagal Lietuvos geomorfologinį rajonavimą Zarasai patenka į Rytų Aukštaičių aukštumos vidutiniškai kalvotų ir gūbriuotų daubotų pakraštinių moreninių darinių sritį, dar vadinamą Imbrado–Zarasų kalvotų moreninių aukštumų ir fliuvioglacialinių duburių mikrorajonu. Šiai teritorijai būdinga moreninių, dažnai nežymiai eroduotų, kalvų, termokarstinių duburių, dalį kurių užlieję ežerai, užėmę užpelkėję įlinkiai, mozaika. Pakilumose, kalvose nemažą dalį sudaro anksčiau intensyviai dirbta žemės ūkio paskirties žemė, fliuvioglacialiniuose duburiuose telkšo ežerai, terasose daugiausia išsidėstę pušynai, žemesnėse ir drėgnesnėse vietose–juodalksnynai, dažnai su eglių, beržų priemaiša.

Kraštovaizdžio požiūriu kalvotos moreninės ežerotos aukštumos turi didžiausią rekreacinį potencialą, tačiau analizuojant lokaliai, ne visos vietos yra tinkamos infrastruktūrai įrengti.

Iš pietų pusės miestas siekiasi su Gražutės kalvotu moreniniu gūbriu, kuris didžia dalimi apaugęs sausais pušynais, labai tinkamais rekreacijai vystyti. Šis geomorfologinis vienetas prasideda iškart už kelio Zarasai–Kaunas.

Šiaurinė miesto dalis ir teritorija už jo ribų priskirtinos Aleksandravėlės–Stelmužės moreninių aukštumų mikrorajonui ir pasižymi vidutinio kalvotumo reljefu, nedidelių duburių gausa, dalinai įsisavintu gana ekstensyviai naudojamomis ūkinei veiklai naudmenomis, nedideliais daugiausia mišriais eglių, pušų, beržų miškų masyvais.

Į rytus nuo Zarasų (iki Latvijos pasienio) sutinkame ledyno pakraštinių darinių suformuotą Turmanto–Smalvų kalvotos moreninės aukštumos pakraštį, pasižymintį stambiakalviu reljefu, mažiau apaugusį mišku ir intensyviau naudotą žemės ūkyje. Šio rajono vietovaizdžiai geriausiai atsiveria nuo Magučių kalvų žvelgiant į rytinį miesto pakraštį.

Ši geomorfologinė įvairovė apie Zarasus sukūrė ir keletą gamtinio kraštovaizdžio tipų, ką reikėtų laikyti dideliu privalumu formuojant rekreacinį miesto įvaizdį. Natūralių, mažai urbanizuotų gamtovaizdžių gausa sukuria savitą tik Zarasams būdingą kraštovaizdį, poilsiui tinkamą aplinką, galimybę vystyti aktyvaus pažintinio turizmo kryptį.

Iš pietų pusės miestas siekiasi su Gražutės kalvotu moreniniu gūbriu, kuris didžia dalimi apaugęs sausais pušynais, labai tinkamais rekreacijai vystyti. Šis geomorfologinis vienetas prasideda iškart už kelio Zarasai–Kaunas

Šiaurėje miesto dalis ir teritorija už jo ribų priskirtinos Aleksandravėlės–Stelmužės moreninių aukštumų mikrorajonui ir pasižymi vidutinio kalvotumo reljefu, nedidelių duburių gausa, dalinai įsisavintu gana ekstensyviai naudojamomis ūkinei veiklai naudmenomis, nedideliais daugiausia mišriais eglių, pušų, beržų miškų masyvais.

Į rytus nuo Zarasų (iki Latvijos pasienio) sutinkame ledyno pakraštinių darinių suformuotą Turmanto–Smalvų kalvotos moreninės aukštumos pakraštį, pasižymintį stambiakalviu reljefu, mažiau apaugusį mišku ir intensyviau naudotą žemės ūkyje. Šio rajono vietovaizdžiai geriausiai atsiveria nuo Magučių kalvų žvelgiant į rytinį miesto pakraštį.

Ši geomorfologinė įvairovė apie Zarasus sukūrė ir keletą gamtinio kraštovaizdžio tipų, ką reikėtų laikyti dideliu privalumu formuojant rekreacinį miesto įvaizdį. Natūralių, mažai urbanizuotų gamtovaizdžių gausa sukuria savitą tik Zarasams būdingą kraštovaizdį, poilsiui tinkamą aplinką, galimybę vystyti aktyvaus pažintinio turizmo kryptį.

Reljefo sąskaida. Zarasų miesto kraštovaizdį galima suskirstyti į tris grupes: aukštumas šiaurinėje dalyje, fliuvioglacialinės kilmės duburius vakarinėje ir centrinėje miesto dalyse, ir sausais miškais apaugusių kalvų masyvus pietinėje dalyje. Centrinė užstatytoji miesto dalis urbanizuota ir mažai kalvota, su nežymiai nulygintu reljefu. Didžiausi aukščiai centrinėje dalyje siekia 158,5 m (bažnyčios šventorius). Stačių šlaitų ir didelio santykinio aukščio (30 m) yra kalva, kurioje įkurtos katalikų kapinės.

Fliuvioglacialinių darinių kalvų masyvai į pietus nuo miesto ribos yra mažiau statūs, o jų tąsa už miesto ribų nukasta, įrengiant žvyro karjerus. Pietinėje dalyje kalvos yra stambiai banguotos, užima didelius plotus, su plačiais užmirkusiais duburiais.

Aukščiausi miesto taškai yra šiaurinėje dalyje–182,4 m aukščio kalva, kuri yra į šiaurę nuo buvusios kepyklos (apžvalgai mažai tinkama dėl šiaurinės pramoninės teritorijos artumo) ir 178,2 m aukščio ant šiaurinės ribos prie Gruodžio gatvės tąsos (greta naujai formuojamo Kiršos–Jauneikių g. kvartalo).

Aukščiausi taškai iš visų miesto pusių kyla į centrinę aikštę ir bažnyčios kalvą. Peraukštėjimas–50–55 m.

Miesto žemiausi taškai–Griežto ežero pakrantė–125 m. Zaraso ežero pakrantė–130,2 m.

Gamtiniu požiūriu vertingiausi kraštovaizdžiai daugiau koncentruojasi pietinėje, centrinėje ir vakarinėje miesto dalyje. Centrinėje ir rytinėje (užstatytoje) miesto dalyje natūralių kraštovaizdžių

beveik neišlikę, nors čia nevykdyta ir drastiškų reljefo pokyčių. Pietrytiniame pakraštyje nutįsusi Nikajaus–Griežto duburio dalis išlaikiusi natūralumą, tačiau kraštovaizdyje ryškiu neigiamu akcentu tapo trikotažo fabriko pastatų kompleksas.

Bendroji ekologinė būklė vertintina kaip gera arba patenkinama, priklausomai nuo miesto rajono. Paviršinio vandens telkinių, oro būklė gera.

Gamtinių teritorijų digresija pastebima tik labai lokaliuose vietose: Magučių plažo teritorija ir jį supančioje teritorijoje.

Nėra duomenų apie dirvožemio ir gilesnių žemės sluoksnių užteršimą pramonės teritorijose. Kiek galima nustatyti vizualiai, taršos šaltinių yra garažų bendrijų teritorijoje, buvusios lentpjūvės šiaurinėje pramoninėje teritorijoje, metalo supirktuvės Turmanto gatvės teritorijoje. Vizualinė tarša išryškėja daugelyje pramonės teritorijų: netvarkyti garažų kompleksai šiaurinėje ir rytinėje miesto dalyse, apleistų Šaltupės statinių likučiai, katilinės kaminai rytinėje dalyje, metalo supirktuvės teritorija. Gana agresyviai atrodo ir rytinėje dalyje esantis trikotažo fabrikas.

Antropogeninio poveikio prevencija galima tiek likviduojant fizinę, cheminę taršą, tiek pertvarkant teritorijas bei pridengiant jas gražesniais statiniais ar želdiniais.

Probleminės kraštovaizdžio formavimo zonos ir situacijos. Atsižvelgiant į gamtinio kraštovaizdžio antropogeninę degresiją, urbanizavimo intensyvumą ir klaidas, išskirtinos šios probleminės kraštovaizdžio formavimo zonos (žr. Esamos būklės brėžinį):

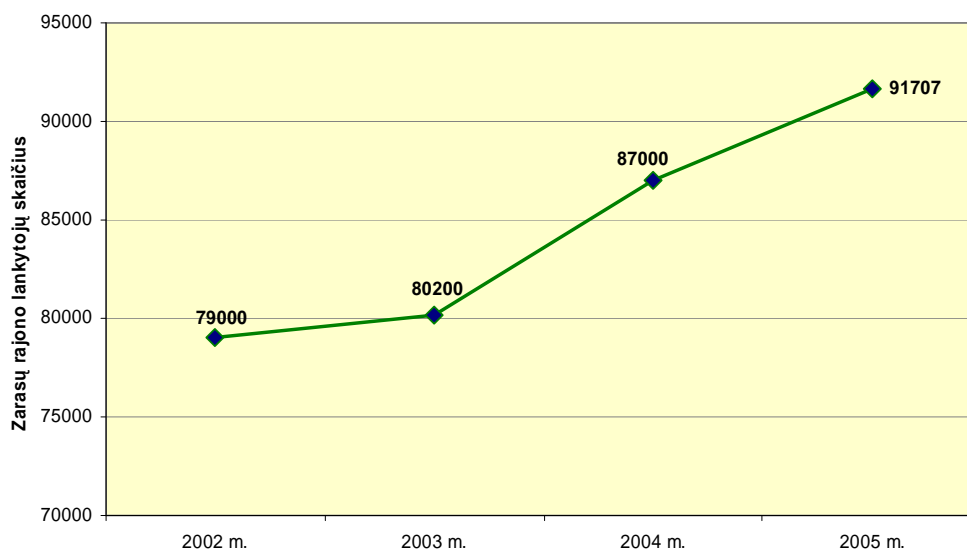
- Ties įvažiavimais
  - pramoninės–komercinės teritorijos: nuo Antazavės pusės–gamybinis centras (buvęs agrotiekimas); nuo Ignalinos pusės Turmanto gatvėje buvę įmonės statiniai pietvakarinėje gatvės pusėje; nuo Daugpilio pusės–proftechninės mokyklos kompleksas, garažai, vaizdas į trikotažo fabriką; nuo Kauno pusės būtina pridengti pramonės–sandėlių teritorijas ties Statybininkų gatve, taip pat kelininkų gamybinę bazę;
- Nebūdingi elementai: masyvūs tūriniai pastatai centre (paštas, gyvenami namai centrinėje aikštėje ir jos prieigose);
- Prasidedanti chaotiška statyba Magučių laukuose.

7. Esamų turizmo srautų vertinimas ir prognozė, turizmo srautų reguliavimo poreikio vertinimas

Ekonomikos plėtra bei socialinės sąlygos lemia užsienio ir vidaus turizmo srautų augimą.

VšĮ Zarasų turizmo informacijos centre yra kaupiami preliminarūs duomenys apie turistų srautus Zarasų rajone ir analizuojami agreguojant turistų srautų duomenis iš kitų Utenos apskrities regionų. Remiantis šiais duomenimis, Zarasų rajoną 2002 metais aplankė 79000 turistų, 2003 metais–80200 lankytojų. 2004 m lankytojų srautas žymiai išaugo iki 87485 turistų, 2005 metais Zarasų rajoną aplankė 91707 lankytojai (žr. 7.1 grafiką „Zarasų rajono lankytojų skaičius“).

7.1 grafikas. Zarasų rajono lankytojų skaičius (informacijos šaltinis www.utenaregion.lt)

Lyginant lankytojų skaičių visoje Utenos apskrityje ir atskirai Zarasų rajone, pastebima tendencija, kad Utenos apskrityje 2005 metais lankytojų skaičius sumažėjo nuo 749 473 lankytojų iki 675 452 lankytojų, tačiau Zarasų rajone lankytojų skaičius ir toliau didėjo. Nagrinėjant atvykstančiuosius į Zarasų rajoną, galima teigti, kad pagrindinės rinkos yra Lietuvos didmiesčių gyventojai iš: Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių, Klaipėdos; iš užsienio šalių svečių skaičiumi žymesnės yra–Vokietija, Rusija, Latvija, Didžioji Britanija, Lenkija (informacijos šaltinis www.utenaregion.lt).

Aktyviausiai iš Utenos apskrities rajonų yra lankomi Ignalinos, Anykščių ir Molėtų rajonai. Zarasų rajonas 2006 metais pagal lankomumą buvo ketvirtas tarp Utenos apskrities rajonų.

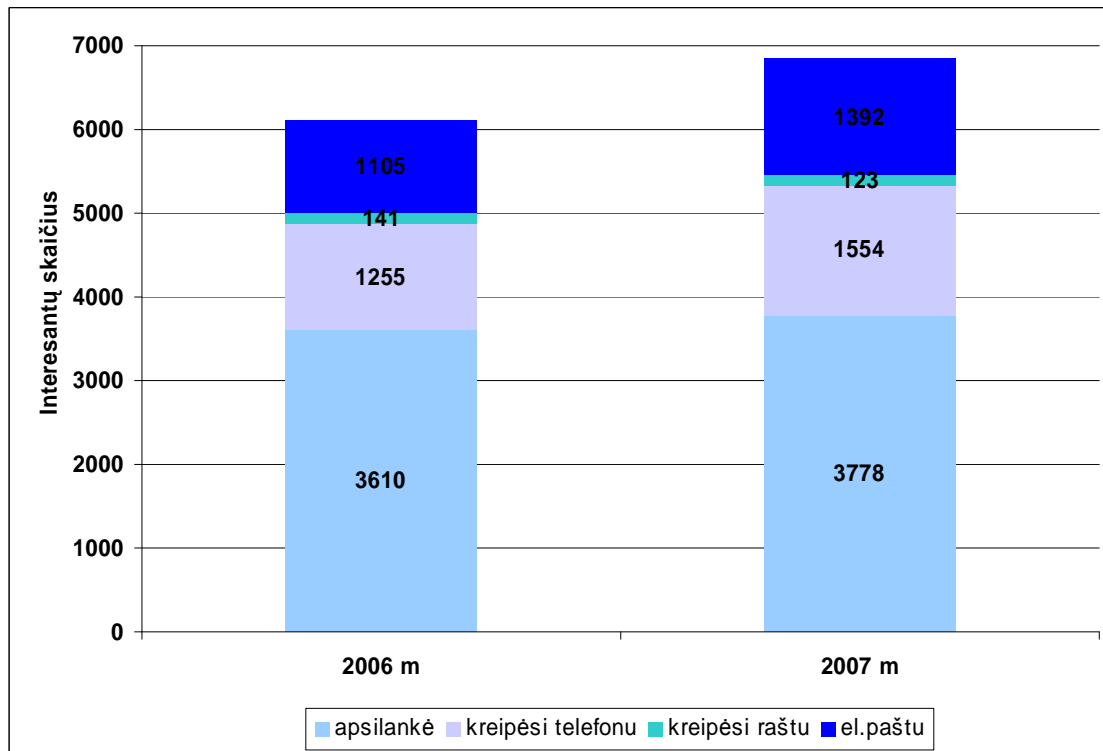
Zarasų rajono TIC'as nefiksuoja duomenų apie turistų srautus Zarasų mieste, todėl jų dalį rajono kontekste sunku objektyviai įvertinti.

Tapatindami rajono duomenis su miesto turistų srautų tendencijomis galime teigti, kad Zarasų miesto turistų srautai kaip ir visoje Lietuvoje turi tendenciją augti, kol kas matomas ženklus sezoniškumas–srautai šiltuoju metų laiku yra kelis kartus didesni nei žiemos mėnesiais.

Zarasų rajono turizmo informacijos centre (toliau–TIC) 2006 metais lankėsi 3610 interesantai, iš jų 1032–užsienio šalių piliečiai. Informacinės pagalbos telefonu į centrą kreipėsi 1255 interesantai, raštu 141, el. paštu 1105 interesantai, centro interneto svetainėje apsilankė apie 23000 lankytojų: viso apie 25500 lankytojų.

2007 metais TIC'e lankėsi 3778 interesantai, iš jų 1389–užsienio šalių piliečiai. Informacinės pagalbos telefonu į centrą kreipėsi 1554 interesantai, raštu 123, el. paštu 1392 interesantai, centro interneto svetainėje apsilankė apie 82000 lankytojų: viso apie 118200 lankytojų.

7.2 grafikas. Zarasų TIC'o paslaugomis pasinaudojusių interesantų skaičius [Informacijos šaltinis: Zarasų TIC'as]

Taigi 2007 metais Zarasų TIC'o paslaugomis pasinaudojo ~ 12 proc. daugiau interesantų nei 2006 metais. Ryškiausias srauto padidėjimas pastebimas birželio–rugpjūčio mėnesiais, t. y. vasaros sezono metu.

8. Rekreacinių teritorijų aplinkos būklės ir kokybės analizė

Ankstesniuose skyriuose specialiuoju planu analizuojama Zarasų miesto teritorija buvo detalizuojama įvairiais pjūviais, todėl apibendrinant visą rekreacinių teritorijų esamą būklę galima teigti:

- Patvirtintų ir aktualių rengiamų turizmo, teritorijų planavimo, strateginių dokumentų susijusių su analizuojama teritorija analizė ir vertinimas parodė, kad Zarasų miestui, kaip potencialiai turistinei–rekreacinei teritorijai skiriama pakankamai dėmesio tiek nacionaliniuose tiek vietiniuose planavimo dokumentuose.
- Zarasų miestas pasižymi turizmui patrauklių gamtinių išteklių gausa. Ežerai, miško parkai, kalvotas ir vaizdingas reljefas, švarus oras sudaro išstisus rekreacinius arealus, formuoja sveikatai palankų mikroklimatą.
- Zarasų mieste yra 66 kultūros paveldo objektai, įrašyti į kultūros paveldo registrą. Zarasų miesto turizmo informacijos centras rekomenduoja aplankyti: *Sėlių aikštę* (į kurią sueina visos radialinės gatvės, Zarasų miesto urbanistinę vertę lemia būtent savitas taisyklingas planas su radialinių–žiedinių gatvių tinklu ir viena kompoziciniu atžvilgiu ypač pabrėžta Sėlių aikšte), *Zarasų Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčią, Obeliską*, skirtą Peterburgo–Varšuvos plento nutiesimui įamžinti, Sėlių aikštės centre stovintį *paminklą* gydytojui–antropologui, *krašto šviesuoliui D.Bukontui, Zaraso ežero Didžiąją salą, Zarasų krašto muziejų, Šaltupės koplytėlę–sakralinį statinį*. Teritoriškai daugiausiai kultūros vertybių ir lankytinų objektų išsidėstę centrinėje miesto dalyje.

Zarasų mieste vyksta aktyvus kultūrinis gyvenimas, kuris galėtų tapti vienu iš turizmo produktų. Kultūrinių renginių dėka pritraukiama gausybė lankytojų, tiek iš Lietuvos, tiek atvykusių iš užsienio valstybių.

- Maitinimo įmonių lyg ir pakankamai tokiam mieste, išskyrus sezono metą, kuomet miestą užplūsta keliaujantys turistai ir miesto svečiai. Ypatingai maitinimo įstaigų trūkumas jaučiamas savaitgaliais, nes jos būna užsakytos. Esamos maitinimo įstaigos vertinant teritoriškai yra lengvai pasiekiamos beveik iš kiekvieno analizuojamos teritorijos taško, tačiau maitinimo įstaigos nutolusios arba visai neaptarnauja potencialiai didžiausių traukos centrų–Didžiosios salos, pusiasalio prie Kauno g., teritorijos prie Zarasaičio ir Balto ežerų.
- Zarasų mieste vasaros metu vienu metu gali apsistoti tik 86 svečiai, taigi apgyvendinimo paslaugų pasirinkimas nėra didelis, paslaugų pasiūla sezono ir įvairių švenčių metu nepatenkina turistų poreikio, todėl dažnai yra naudojamosi Zarasų rajone kaimo turizmo paslaugas teikiančių sodybų siūlomomis paslaugomis.
- Išanalizavus įvairius pasiūlymus pramogauti ar kitaip leisti laiką Zarasų mieste galima daryti išvadą, kad praktiškai visos paslaugos yra siūlomos šiltuoju metų laiku. Beveik visos paslaugos teikiamos tik iš anksto susitarus su paslaugos teikėjais. Pastebimas didelis dviračių bei pėsčiųjų takų ir maršrutų trūkumas Zarasų mieste. Zarasų mieste nėra dviračių, valčių, baidarių ir kitų priemonių nuomos punktų.
- Zarasų miestas turi savitą kelių ir gatvių tinklą. Jo urbanistinę–architektūrinę vertę lemia išskirtinis taisyklingas miesto išdėstymo planas su radialinių–žiedinių gatvių ir kelių tinklu. Zarasų miestą kerta vienas magistralinis (A6 Kaunas–Zarasai–Daugpilis), du krašto (Nr. 102 Vilnius–Švenčionys–Zarasai bei Nr. 117 Zarasai–Bradėsiai–Obeliai) ir trys rajoniniai keliai, šie keliai užtikrina patogų ir tiesioginį susisiekimą automobilių keliais su didžiaisiais Lietuvos miestais.
- Nustatyta, kad Zarasų miestas atitinka Kurortinės teritorijos statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms reikalavimų apraše nurodytus reikalavimus gamtiniams ištekliams, turizmo ir poilsio infrastruktūrai, lankomiems objektams, inžineriniams tinklams ir susisiekimo komunikacijoms, socialiniam aplinkos saugumui. Netenkinamas tik vienas iš aplinkosauginių reikalavimų,

kadangi miestą kerta magistralinis kelias A6, bei du krašto keliai, tačiau šį reikalavimas bus tenkinamas nutiesus aplinkkelį.

- Zarasų mieste gausu gamtinių bei kultūrinių išteklių, tačiau jaučiamas didelis turistinės infrastruktūros (dviračių ir pėsčiųjų takų), paslaugų (maitinimo ir apgyvendinimo įstaigų) trūkumas ne tik kiekybiniu, bet ir kokybiniu požiūriu. Nepakankamas ir siauras siūlomų turizmo paslaugų spektras.
- Gamtiniai išteklių yra svarbūs, tiek kiek jais poilsiautojui malonu ir saugu naudotis (jie turi būti sutvarkyti, nuolat prižiūrimi), kultūriniai objektai patrauklūs, kai yra matomi (informacinė medžiaga, nuorodos), o rekreacinės teritorijos savo visuma turistui ir poilsiautojui patraukliausios tada, kai jis gali rinktis vieną ar kitą veiklą–vaikščioti po parką, važinėti dviračiu ir pan.
- Vien tik rekreacinių išteklių turėjimas Zarasų rajonui (tuo pačiu ir miestui) nesuteikia jokių pranašumų siekiant prisivilioti turistų ir lankytojų iš Lietuvos ir užsienio. Daugelis kaimyninių Zarasų rajonų taip pat pasižymi vandens telkinių ir kitų rekreacinių išteklių gausumu, todėl Zarasuose būtina kurti traukos centrus, kurie priverstų turistus įveikti papildomus 50–100 km ir pasiekti nuošalų Zarasų rajoną.
- Zarasų mieste šiuo metu propaguojamas labiau pavienis, neorganizuotas turizmas, orientuotas/galintis patenkinti tik atsitiktinio miesto svečio ar vietinių gyventojų poreikius. Norint pritraukti turistus būtina pasiūlyti produktų ir paslaugų kompleksą, mažinti paslaugų sezoniškumą. Šiuo metu miesto rekreaciniai išteklių visiškai nepritaikyti pritraukti turistus žiemos sezonu, nors turimi išteklių suteikia patrauklias galimybes tai daryti.
- Patraukliausias arealas (rekreaciniu požiūriu) šiuo specialiuoju planu analizuojamoje teritorijoje apima: Zaraso ežerą, jame esančią Didžiąją salą, į Zaraso ežerą įsiliejančią pusiasalį, Sėlių aikštę, Zarasaičio ir Balto ežerus, prie jų esančią Magučių mišką ir prie jo prisišliejusias teritorijas.

Kalbant apie plėtros galimybes Zarasų mieste svarbiausia nustatyti, koks rekreacijos poreikis ir kokių interesų pagrindu jis turi būti grindžiamas, kokio tipo poilsis čia gali būti vystomas: buitinis, turistinis, pramoginis, ramus (vaikų–tėvų), prabangus (vandens restoranai), sportinis?

Visos SP identifikuojamos turistinės/rekreacinės teritorijos yra skirstomos į dvi grupes: ekstensyvios ir intensyvios veiklos teritorijos.

Koncepcijos rengimo metu kiekvienai detalizuojamai teritorijai bus nustatomi turistinės/rekreacinės veiklos režimai ir rūšys, detaliam pateikiamas rekreacinio funkcinio prioritetų zonų vertinimas ir režimai.

Inicijuojant turizmo ir rekreacijos plėtrą Zarasų miesto teritorijoje koncepcijos rengimo metu bus išskirtos teritorijos, patrauklios lankymui ir pažintinio turizmo plėtrai.

II. KONCEPCIJA

Koncepcijos sprendiniai formuojami siekiant racionaliai naudoti, atkurti ir gausinti planuojamos teritorijos rekreacinius–turistinius išteklius, didinti teritorijų vertę turistiniu–rekreaciniu požiūriu, tenkinti visuomenės turizmo ir rekreacijos poreikius, pagerinti ar išlaikyti teritorijos ekonominę, socialinę ir ekologinę būklę.

Specialiojo plano alternatyvių koncepcijų palyginimas

Rengiant Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialųjį planą ir siekiant nustatyti tinkamiausią sprendinių alternatyvą buvo išanalizuoti šie galimi koncepcijų variantai.

Pirmuoju koncepcijos variantu Zarasų miesto teritorijoje siūloma išskirti 617,60 ha rekreacinę (tame skaičiuje ir gretimybėse esančios teritorijos, kurios prisidės prie vieningos turistinės–rekreacinės teritorijos sistemos sukūrimo) teritoriją, išanalizavus esamą padėtį, pritaikyti teritorijos tvarkymo principus. Planuojamą rekreacinę teritoriją siūloma suskaidyti į 13 zonų (žr. brėžinį „Koncepcija Nr. 1“) bei atlikus kiekvienos rekreacinės zonos vertinimą, nustatyti prioritетines ir vystytinas veiklos specializacijas (žr. 2.4.1 lentelę „Teritorijų veiklos specializacijos“).

Antruoju koncepcijos variantu Zarasų miesto teritorijoje turizmui ir rekreacijai įsisavinti siūlomas 646,36 ha rekreacinių (tame skaičiuje ir gretimybėse esančios teritorijos, kurios prisidės prie vieningos turistinės–rekreacinės teritorijos sistemos sukūrimo) teritorijų plotas. Šia koncepcija siūloma rekreacinė teritorija yra 29 ha didesnė nei pirmojoje koncepcijoje, nes papildomai planuojama įtraukti dalį Griežto ežero pakrantės ir Nikajaus upelio slėnį bei šiaurinę Zaraso ežero pakrantės teritoriją (žr. brėžinį „Koncepcija Nr.2“). Visą planuojamą rekreacinę teritoriją siūloma suskaidyti į 17 zonų (žr. brėžinį „Koncepcija Nr.2“), atlikus kiekvienos rekreacinės zonos vertinimą, nustatyti prioritетines ir vystytinas veiklos specializacijas (žr. II.1 lentelę „Alternatyvių koncepcijų palyginimas“).

II.1 lentelė „Alternatyvių koncepcijų palyginimas“

Veiklos specializacija	Teritorija ir specializacijos aprašymas	1 koncepcija		2 koncepcija	
		Plėtojamos veiklos specializacijos		Plėtojamos veiklos specializacijos	
		prioritетinė	vystytina	prioritетinė	vystytina
Pramoginis turizmas ir rekreacija	Pramoginės rekreacijos ir turizmo plėtra gali būti įgyvendinta nedidelių investicijų ir žmoniškųjų išteklių dėka sudarant sąlygas vietiniams ir atvykstantiems poilsiautojams pramogauti prie esamų vandens telkinių (įrengti paplūdimių infrastruktūrą, prieplauką ir/ar vandens sporto bazę).	2 zonose	5 zonose	3 zonose	8 zonose
Poilsinis turizmas ir rekreacija	Poilsinis turizmas ir rekreacija numatoma vystyti beveik visoje planuojamoje rekreacinėje teritorijoje. Siekiant sukurti vieningą turistinį–rekreacinį kompleksą, apjungiant visas analizuojamos teritorijos rekreacines zonas. Būtina sąlyga poilsinei rekreacijai ir turizmui–vieta ilsėtis po aktyvios veiklos, poilsiniam turizmui ir rekreacijai įgyvendinti siūloma įrengti pėsčiųjų, dviračių takus su visa reikalinga infrastruktūra ir/arba atokvėpio aikšteles.	10 zonų	2 zonose	14 zonų	2 zonose

Pažintinis turizmas ir rekreacija	Pažintinio turizmo vystymas ir plėtra numatyta Sėlių aikštėje ir aplinkinėse teritorijose bei Zaraso ežero Didžiojoje saloje (išskyrus rytinę dalį). Siekiant išplėtoti pažintinį turizmą, siūloma atnaujinti ir puoselėti esamus kultūros paveldo objektus ir gamtinius išteklius, sukurti pažintinio turizmo objektus įrengiant skulptūrų parkelį ar pažintinį taką jungiantį planuojamas rekreacines zonas. Taip pat svarbu plėtoti informacinę infrastruktūrą atvykstančiam lankytojui.	2 zonose	2 zonose	2 zonose	2 zonose
Sportinis turizmas ir rekreacija	Specialiojo plano rengėjai sportinio turizmo ir rekreacijos plėtos įgyvendinimui siūlo prie Zarasaičio ežero esantį stadioną rekonstruoti į modernesnę sporto kompleksą, atnaujinti sporto inventorių. Skautų kalne ir Magučių miško gretimybėse vertinama galimybė įrengti turistų slidinėjimo, dviračių takų trasas ir pan. Sportinio turizmo ir rekreacijos plėtra reikalauja didelių investicijų, todėl ši turizmo rūšis turėtų būti plėtojama privataus verslo prerogatyva, t.y. numatant galimybę lygiagrečiai vystyti sportinio turizmo plėtrą bei paslaugų ir aptarnavimo verslą.	3 zonose	1 zonoje	3 zonose	1 zonoje
Verslinis turizmas ir rekreacija	Atlikus esamos situacijos analizę buvo nustatyta, kad verslinio turizmo plėtojimui palankiausias teritorijos yra Zaraso ežero pusiasalyje, Didžiosios salos rytinėje dalyje ir Magučių miško gretimybėse esančiose turistinėse–rekreacinėse zonose. Kaip ir sportinis turizmas (rekreacija), verslinis turizmas turėtų būti plėtojamas privataus verslo prerogatyva.	2 zonose	4 zonose	3 zonose	7 zonose
Kultūrinis turizmas ir rekreacija	Kultūrinis turizmas ir rekreacija–kaip prioritentinė rūšis taikytina 2 planuojamose rekreacijos zonose, t.y. Zaraso ežero Didžiojoje saloje (išskyrus rytinę salos dalį) bei Sėlių aikštėje ir aplinkinėse jos teritorijose. Specialiuoju planu siūloma panaudojant esamus kultūros išteklius puoselėti ir plėtoti kultūrinę veiklą minėtose rekreacinėse zonose.	2 zonose	–	2 zonose	–
Sveikatingumo turizmas ir rekreacija	Sveikatingumo turizmo vystymas turėtų būti įgyvendintas panaudojant kiek galima mažesnes investicijas, panaudojant esamus gamtinius išteklius. Tai galėtų būti sveikatingumo trasos (kartu su fizinių pratimų atlikimo aikštelėmis), pėsčiųjų ar dviračių takų trasų įrengimas.	1 zonoje	3 zonose	1 zonoje	3 zonose

Specialiojo plano rengėjų ir organizatorių nuomone, pranašesnis yra antrasis koncepcijos variantas. Antrajame koncepcijos variante, lyginant su pirmuoju, papildomai siūlomos įtraukti šios rekreacinės zonos: dalis Griežto ežero pakrantės ir Nikajaus upelio slėnis, Šiaurinė Zaraso ežero pakrantės teritorija, bei kaip atskirą turistinę–rekreacinę teritoriją siūloma išskirti Zaraso ežero Liepų salą ir Didžiosios salos rytinę dalį. Papildomai įsisavinamos teritorijos yra teritoriškai svarbios kuriant vieningą turistinių–rekreacinių teritorijų sistemą ir siekiant sumažinti rekreacinių teritorijų vizualinės taršos galimybę. Todėl tolimesni sprendiniai rekomenduojami būtent 2 varianto koncepcijai.

Norėdami kuo optimaliau išdėstyti turizmo ir rekreacijos veiklos prioritetus specialiojo plano rengėjai atliko kiekvienos zonos vertinimą, o zonos vertinimas įgyvendinus numatomus koncepcijos sprendinius buvo atliktas keliais pjūviais, t.y. nagrinėjamos zonos vertinimas kaip dalies vieningos turistinės Zarasų miesto sistemos, bei kaip atskiro segmento.

Specialiojo plano rengėjai siūlydami šiuo TPL dokumentu analizuojamos teritorijos tvarkymo principus išskyrė 17 zonų. (žr. brėžinį „Koncepcija Nr. 2“).

Visos plėtotinos teritorijos pagal svarbą suskirstomos rekreacinės plėtros/išvystymo (turistiniu–rekreaciniu požiūriais) lygmenimis, kur:

P2–vidutinės plėtros lygmuo, kai plėtojama regioninės reikšmės rekreacinė sistema;

P3–žemas išvystymo/plėtros lygmuo, kai plėtojama vietinės reikšmės rekreacinė sistema;

P4–žemiausias išvystymo lygmuo, t.y. teritorija visiškai nepritaikyta ir nenaudojama turizmui–rekreacijai.

(Specialiojo plano rengėjų vertinimu, Zarasų mieste nacionalinės reikšmės zonų (**P1**), kai inicijuojama aukščiausio (nacionalinio) lygmens plėtra–nėra).

II.2lentelė. Plėtotinų teritorijų vertinimas

Teritorijos Nr.	Teritorijos aprašymas	Zonos (teritorijos) vertinimas esant dabatinei turizmo infrastruktūrai, paslaugoms ir ištekliams	Numatoma zonos (teritorijos) vertė įgyvendinus koncepcijos sprendinius	
			Teritorijos vertinimas turistiniu–rekreaciniu požiūriu, kaip atskiro segmento	Teritorijos vertinimas kaip dalies vieningos turistinės Zarasų miesto sistemos
1	Zaraso ežere esanti Didžioji sala (išskyrus rytinę salos dalį)	P3 –teritorija patraukli gamtiniais ištekliais, tačiau turistinių paslaugų ir infrastruktūros trūkumas mažina jos vertę. Teritorijoje yra valstybinės reikšmės rekreacinių miesto miškų.	P2 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo ne tik kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas, bet ir taptų svarbia, regioninės reikšmės Zarasų miesto turistinės–rekreacinės sistemos dalis. Siūloma teritorijoje esančius valstybinės reikšmės rekreacinius miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį.	
2	Zaraso ežeras	P3 –teritorija patraukli gamtiniais ištekliais, tačiau turistinių paslaugų trūkumas mažina jos vertę	P2 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo ne tik kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas, bet ir taptų svarbia, regioninės reikšmės Zarasų miesto turistinės–rekreacinės sistemos dalis.	
3	Zaraso ežero pusiasalio šiaurinė dalis	P4 –teritorija patraukli gamtiniais ištekliais, tačiau dėl turistinių paslaugų ir infrastruktūros nebuvimo teritorija turizmui–rekreacijai nenaudojama. Teritorijoje yra valstybinės reikšmės rekreacinių miesto miškų.	P3 –numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo kaip atskiras turizmo–rekreacijos vietinės reikšmės segmentas bei Zarasų miesto turistinės–rekreacinės sistemos dalis. Siūloma teritorijoje esančius valstybinės reikšmės rekreacinius miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį.	
4	Zaraso ežero pusiasalio pietinė dalis (iki Kauno gatvės)	P2 –dėl teritorijoje veikiančio kempingo teritorija vertinama kaip regioninės reikšmės. Teritorijoje yra valstybinės reikšmės rekreacinių miesto miškų.	P2 – įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo ne tik kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas, bet ir taptų svarbia, regioninės reikšmės, Zarasų miesto turistinės–rekreacinės sistemos dalis. Siūloma teritorijoje esančius valstybinės reikšmės	

5	Sėlių aikštė ir aplinkinės teritorijos	P3 –teritorija patraukli dėl joje esančių kultūros vertybių, lankytinų vietų bei paslaugų koncentracijos. Teritorijoje yra valstybinės reikšmės rekreacinių miesto miškų.	rekreacinius miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį.	
6	Teritorija, esanti tarp Zarasaičio ežero ir iš jo ištekančio Nikajaus upelio	P3 –teritorija jau dabar vietinių gyventojų naudojama kaip poilsio vieta, tačiau infrastruktūra nėra pakankamai išvystyta, o turistinės paslaugos visai neteikiamos, todėl teritorija vertinama kaip vietinės reikšmės. Teritorijoje yra valstybinės reikšmės rekreacinių miesto miškų.	P3 –numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo, tačiau kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas išliktų vietinės reikšmės. Siūloma teritorijoje esančius valstybinės reikšmės rekreacinius miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį.	P2 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius ir teritoriją naudojant kompleksiskai, ji padėtų suformuoti patrauklų kompleksinį regioninės reikšmės turistinį–rekreacinį arealą. Siūloma teritorijoje esančius valstybinės reikšmės rekreacinius miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį.
7	Prie Zarasaičio ežero esantis stadionas bei aplinkinės neužstatytos teritorijos	P3 –teritorija jau dabar vietinių gyventojų naudojama kaip poilsio vieta, tačiau infrastruktūra nėra pakankamai išvystyta, o turistinės paslaugos visai neteikiamos, todėl teritorija vertinama kaip vietinės reikšmės.	P3 –numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo, tačiau kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas išliktų vietinės reikšmės.	
8	Skautų kalnas ir dalis Magučių miško gretimybėse (šiaurės kryptimi) esančios teritorijos	P4 –teritorija neturi gamtinių išteklių, turizmui reikalingos infrastruktūros bei paslaugų, todėl šiuo metu teritorija ir kaip atskiras segmentas ir kaip Zarasų miesto turistinės sistemos dalis vertinama kaip turistiniu požiūriu mažai patraukli ir vertinga.	P3 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius teritorijoje būtų įrengta turizmui vystyti būtina infrastruktūra, bei siūlomos turizmo paslaugos, tai padidintų esamą teritorijos vertę, tačiau numatoma, kad kaip atskiras segmentas teritorija būtų tik vietinės reikšmės	P2 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius ir teritoriją naudojant kompleksiskai, ji padėtų suformuoti patrauklų kompleksinį regioninės reikšmės turistinį–rekreacinį arealą.
9	Magučių miško gretimybėse (šiaurės kryptimi) esanti teritorija			
10	Zarasaičio ežeras	P4 –teritorija patraukli dėl gamtinių išteklių, tačiau dėl turistinių paslaugų ir infrastruktūros nebuvimo kaip teritorija turizmui–rekreacijai nenaudojama.		P3 –numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo, tačiau kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas išliktų vietinės reikšmės.
11	Balto ežeras			
12	Magučių miško dalis (miesto BPL'e			P2 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius ir teritoriją naudojant kompleksiskai, ji padėtų suformuoti patrauklų

	išskirta kaip parkas)			
13	Magučių miško dalis (miesto BPL 'e išskirta kaip miško parkas)			kompleksinį regioninės reikšmės turistinių–rekreacinių arealą.
14	Didžiosios salos rytinė dalis	P3 – teritorija jau dabar vietinių gyventojų naudojama kaip poilsio vieta, tačiau infrastruktūra nėra pakankamai išvystyta, o turistinės paslaugos visai neteikiamos, todėl teritorija vertinama kaip vietinės reikšmės.	P2 –įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo ne tik kaip atskiras turizmo–rekreacijos segmentas, bet ir taptų svarbia, regioninės reikšmės, Zarasų miesto turistinės–rekreacinės sistemos dalis.	
15	Zaraso ežere esanti Liepų sala	P4 –teritorija patraukli dėl gamtinių išteklių, tačiau dėl turistinių paslaugų ir infrastruktūros nebuvimo kaip teritorija turizmui–rekreacijai nenaudojama.	P3 –numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo kaip atskiras turizmo–rekreacijos vietinės reikšmės segmentas bei Zarasų miesto turistinės–rekreacinės sistemos dalis.	
16	Dalį Giežtos ežero pakrantės ir Nikajaus upelį apimanti teritorija			
17	Šiaurinę Zarasų ežero pakrantę apimanti teritorija			

Visoje analizuojamoje teritorijoje išskiriamos dvi rūšys zonų, apibrėžiančios veiklos režimą teritorijose–intensyvios ir ekstensyvios veiklos zonos.

Ekstensyvios veiklos rekreacinės teritorijos (Re)–tai teritorijos, pasižyminčios ypatinga kultūrine ar gamtine verte, pritaikytos lankymui ir rekreacijai.

Panaudojimo reglamentas:

- išlaikomas esamas užstatymo pobūdis, puoselėjamas kraštovaizdis,
- užstatytose teritorijose vykdomos priemonės (dažniausiai renovacinio pobūdžio), padedančios gerinti poilsavimo sąlygas,
- būtina pagerinti lankytinų objektų ženklumą ir informatyvumą.

Intensyvios veiklos rekreacinės teritorijos (Ri)–tai įvairiose turistams ar lankytojams patraukliose vietovėse esančios teritorijos, nepasižyminčios ypatinga, išskirtine kultūrine ar gamtine verte, tačiau galinčios įtakoti kitas šalia esančias rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas.

- galima tiksliai keisti esamo užstatymo pobūdį, kad nebūtų pažeidžiamos estetinės kraštovaizdžio vertybės ir nebūtų daroma vizualinė įtaka aplinkinėms vertybėms,
- plėtojamos aktyvaus sporto ir poilsio galimybės, gerinant ir/arba kuriant reikalingą infrastruktūrą,
- plėtojamas intensyvus rekreacinis teritorijos panaudojimas, plečiant turistinių paslaugų pasiūlą,
- skatinama diversifikuota ūkinė veikla (komerciniai, maitinimo ir apgyvendinimo objektai).

Ekstensyvios rekreacinės teritorijos užstatymo struktūrai specialiojo plano rengėjai siūlo viešojo naudojimo teritorijas (papildimus, žaidimų aikšteles, prieplaukas), komunikacinius pagalbinių pėsčiųjų ir dviratininkų eismo takų koridorius.

Intensyvios rekreacinės teritorijos užstatymo struktūrai specialiojo plano rengėjai siūlo:

- laikino būsto teritorijas (atostogų, šeimos ir kitų viešbučių sklypų teritorijos, kempingo teritorija);
- viešojo ar riboto naudojimo ekonominės infrastruktūros teritorijas (mažmeninės prekybos ir įvairių paslaugų, pvz. maitinimo, sklypų teritorijos)
- sporto ir kitas teritorijas (papildomius, pramogų, paslaugų, sporto aikščių teritorijas)
- komunikacinius koridorius.

Specialiuoju planu siūlomos teritorijų turizmo/rekreacijos specializacijos: poilsinė, pažintinė, sportinė, verslinė, sveikatingumo, kultūrinė (žr. II.3 lentelę „Teritorijų veiklos specializacijos“).

Veiklos specializacijos buvo parenkamos atsižvelgus į teritorijų naudojimo būdo ar pobūdžio reikalavimus, kad turistinė–rekreacinė veikla nepakenktų saugomoms vertybėms ir aplinkai.

II.3 lentelė. Teritorijų veiklos specializacijos

Teritorijos Nr.	Teritorijos aprašymas	Teritorijos plotas, ha	Naudojimo režimas (intensyvi–Ri, ekstensyvi–Re)	Zonos vertinimas (P2–regioninė.,P3–vietinė)	Veiklos specializacija	
					prioritetinės	vystytinos
1	Zaraso ežere esanti Didžioji sala (išskyrus rytinę salos dalį)	32,26	Re	P2	Kultūrinė, pažintinė, poilsinė	Pramoginė, verslinė
2	Zaraso ežeras	330,96	Re	P2	Poilsinė	Pramoginė
3	Zaraso ežero pusiasalio šiaurinė dalis	20,16	Re	P3	Poilsinė	Pramoginė, verslinė
4	Zaraso ežero pusiasalio pietinė dalis (iki Kauno gatvės)	7,65	Ri	P2	Verslinė	Poilsinė, sportinė
5	Sėlių aikštė ir aplinkinės teritorijos	82,82	Re	P2	Pažintinė, kultūrinė	Verslinė
6	Teritorija, esanti tarp Zarasaičio ežero ir iš jo ištekancio Nikajaus upelio	4,81	Ri	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Poilsinė	Pramoginė
7	Prie Zarasaičio ežero esantis stadionas bei aplinkinės neužstatytos teritorijos	9,29	Ri	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Sportinė, pramoginė	Verslinė, poilsinė
8	Skautų kalnas ir dalis Magučių miško gretimybėse (šiaurės kryptimi) esančios teritorijos	10,48	Ri	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Sportinė, poilsinė	Verslinė
9	Magučių miško gretimybėse (šiaurės kryptimi) esanti teritorija	2,75	Ri	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Verslinė, poilsinė	Pramoginė
10	Zarasaičio ežeras	34,22	Re	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Poilsinė, pramoginė	Sveikatingumo
11	Balto ežeras	40,50	Re	P3	Poilsinė	Sveikatingumo
12	Magučių miško dalis (miesto BPL'e išskirta kaip parkas)	21,74	Re	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Poilsinė, sportinė	Sveikatingumo, pažintinė
13	Magučių miškas dalis (miesto BPL'e išskirta kaip miško parkas)	33,96	Re	P2 (teritoriją naudojant kompleksiskai)	Poilsinė, sveikatingumo	Pažintinė
14	Didžiosios salos rytinė dalis	5,15	Ri	P2	Poilsinė, verslinė	Pramoginė

15	Zaraso ežere esanti Liepų sala	1,60	Re	P3	Poilsinė, pramoginė	Verslinė
16	Dalį Giežtos ežero pakrantės ir Nikajaus upelį apimanti teritorija	21,36	Re	P3	Poilsinė	Pramoginė
17	Šiaurinę Zarasų ežero pakrantę apimanti teritorija	22,10	Re	P3	Poilsinė	Pramoginė, verslinė

III. SPRENDINIAI

9. Strateginiai rekreacijos ir turizmo plėtojimo Zarasų mieste prioritetai, uždaviniai ir priemonės

I PRIORITETAS

SP teritorijoje vystyti ūkines ir kitas veiklas, skatinančias jos patrauklumą turistiniu/rekreaciniu aspektu, tam pritaikant gamtinius ir kultūrinius išteklius.

Uždaviniai

1. Zarasų mieste sukurti vizualiai patrauklią aplinką turistinei ir rekreacinei veiklai vykdyti;
2. Turizmui ir rekreacijai racionaliai naudoti miesto gamtinius išteklius;
3. Zarasų mieste kurti kompleksinį turizmo išteklių ir paslaugų produktą;
4. Formuoti Zarasų turizmo įvaizdį;

Priemonės uždaviniams įgyvendinti:

1. Sutvarkyti aplinką, t.y. puoselėti, atkurti ir gausinti miesto teritorijoje esančius bendro naudojimo želdynus, padedant pagrindą, svarbų bet kokiai rekreacinei veiklai plėtoti (teritorija taptų patraukli turistams);
2. Specialiuoju planu išskirtose teritorijose (žr. sprendinių brėžinį) esančius valstybinės reikšmės rekreacinius miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį;
3. Kurti viešąją turizmo infrastruktūrą (dviračių, pėsčiųjų takus ir pan.) apjungiančią kultūros paveldo objektus, gamtos išteklius bei kitus turistiniu–rekreaciniu požiūriu vertingus objektus, užtikrinant tų objektų žinomumą, pasiekiamumą bei glaudų tarpusavio ryšį;
4. Pagerinti turizmo plėtros planavimą ir administravimą, ugdyti turizmo sektoriuje žmonių gebėjimus, tobulinti turizmo galimybių pristatymą vidaus ir tarptautinėse rinkose, plėtoti turizmo informacijos sistemos galimybes.

II PRIORITETAS

Nepažeidžiant galiojančių įstatymų ir norminių aktų plėsti turistinių paslaugų ir pramogų kiekį bei kompleksiskumą.

Uždaviniai

1. Pritraukti didesnę turistų srautą;
2. Aktyvinti turizmo paslaugų verslo plėtrą;
3. Mažinti sezoniškumą.

Priemonės uždaviniams įgyvendinti:

1. Sukurti turistų traukos objektus;
2. Sukurti viešąją turizmo infrastruktūrą, skatinančią turizmo paslaugų verslo plėtrą;
3. Plėtoti aktyvaus poilsio bei kultūrinio ir pažintinio turizmo infrastruktūrą;

III PRIORITETAS

Plėtoti turizmo paslaugas ir infrastruktūrą, taip kuriant regioninį aktyvaus turizmo ir sporto objektą, vystant teritorijose intensyvią rekreacinę veiklą, propaguojant turizmą ir vasaros ir žiemos sezono metu

Uždaviniai

1. Zarasų mieste sukurti regioninės reikšmės turizmo ir rekreacijos teritoriją.

Priemonės uždaviniams įgyvendinti:

1. Pirmu ir antru etapais sukūrus patrauklią, poilsiautojų žinomą ir lankomą rekreacinę teritoriją galima numatyti didesnes investicijas kuriant apgyvendinimo, maitinimo paslaugas teikiančias įmones ir pan.

---

2. Nuolatos tobulinti turizmo plėtros planavimą ir administravimą, ugdyti turizmo sektoriuje žmonių gebėjimus, tobulinti turizmo galimybių pristatymą vidaus ir tarptautinėse rinkose, plėtoti turizmo informacijos sistemos galimybes.

---

10. Kraštovaizdžio tvarkymas, pritaikymo galimybės ir teritorijų naudojimo reglamentai

Zarasų miesto kraštovaizdžio formavimo ir tvarkymo principinės nuostatos turi remtis siekiu suformuoti rekreacinėms teritorijoms būdingą poilsiui ir turizmui palankią aplinką, atitinkančią poilsiautojų higieninius, sveikatos, estetinius poreikius. Tinkamai aplinkai sukurti reikalinga ilgalaikė gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos koncepcija. Specialiuoju planu siūlomos kraštovaizdžio tvarkymo ir panaudojimo priemonės apima želdynų panaudojimą vizualinių taršos objektų priedangai (naudojant vertikalųjį ir horizontalųjį želdinimą), daugiabučių kiemų ir gatvių želdinimą, gatvių želdinių keitimą (svarbus eiliškumas, rūšinė sudėtis, planavimas), rekreacinės bei kurortinės teritorijos įvaizdžio kūrimą veisiant daugiau visžalių medžių (pušų, kėnių), tvarkant miesto ežerų pakrančių želdynus. Taip pat rekomenduojami buvusio tradicinio ir savito, originalaus užstatymo atkūrimai, vientiso architektūrinio stiliaus formavimas, atskirų objektų apžvelgiamumo galimybės užtikrinimas.

Specialiajame plane nustatant plėtros kryptis ir reglamentus buvo remtasi:

- Kraštovaizdžio analize (unikalumo, tipiško, regionalumo požiūriu);
- Kraštovaizdžio technologinio tinkamumo rekreacijai analize;
- Buvo vertinamos kraštovaizdžio apžvelgiamumo galimybės, vertingiausios vizualinės erdvės, apžvalgos taškai ir trasos;
- Statinių vizualinio poveikio kraštovaizdžiui (forma, spalva, tonas ((aukštis, plotis, dydis, vertikalios ir horizontalios dominantės, vizualiniai ryšiai, želdynai, vizualinės įtakos arealai)) analize;
- Vizualine kraštovaizdžio taršos analize.

Viena iš svarbiausių sąlygų kuriant rekreacinei teritorijai palankią aplinką yra tinkamai numatytos funkcinės ir tvarkomosios zonos.

Zarasų miesto teritorijos kraštovaizdžio funkcinę erdvinę struktūrą, atsižvelgiant į reljefo genezę, urbanizacijos lygį bei funkcinę paskirtį, generalizuotai galima suskirstyti į 3 pagrindinius arealus (žr. kraštovaizdžio tvarkymo brėžinyje pateiktą schemą „Miesto kraštovaizdžio struktūros/principinis modelis“):

Nr.	Pagrindinis požymis	Teritorijos išdėstymas Zarasų miesto teritorijoje
1.	Gamtiniai kompleksai (natūralūs ir subnatūralūs gamtiniai kompleksai–mažai urbanizuoto kraštovaizdžio arealas).	<ul style="list-style-type: none"> • Lazdinio, Zaraso, Zarasaičio, Griežto ežerų duburiai su priglustančiais miškų bei pelkių masyvais (E₁); • Nikajaus upės slėnis su mažai agrariškai naudojamais laukų plotais Magučių, Petroniškių priemiesčiuose (E₂).
2.	Urbanizuotos gyvenamosios teritorijos.	<ul style="list-style-type: none"> • Centrinė tankiai užstatyta miesto dalis, susiformavusi iki 1940 m. (U₁); • Nauji gyvenami rajonai rytinėje dalyje (U₂) ir potencialios daugiabučiams numatytos plėtros teritorijos; • Individualių namų planingai formuoti ir numatyti plėtrai rajonai šiaurinėje dalyje (U₃);

		<ul style="list-style-type: none"> • Padrikai ir neplaningai besivysčiusi kaimiškos gyvenamosios aplinkos zona pietinėje dalyje (U4).
3	Pramonės ir komunalinių paslaugų teritorijos.	<ul style="list-style-type: none"> • Pramonės rajonas pietinėje miesto dalyje (PK1)–turintis perspektyvą plėstis (išskyrus Turmanto g. esančias įmones); • Pramonės rajonas šiaurinėje miesto dalyje–Šaltupėje (PK2)–ribotų plėtros perspektyvų, pertvarkomas; • Pramonės komunalinių įmonių rajonas Gruodžio–Žemaitės g. rajone (PK3)–pertvarkytinas; • Trikotažo fabriko teritorija rytinėje dalyje (PK4)–išlaikomos funkcijos ir apimtys.

Vertinant teritorijos plėtojimo galimybes, numatant plėtojimo tendencijas rekomenduotina išlaikyti arealams numatytas pagrindines funkcijas.

Atsižvelgiant į Zarasų miesto geomorfologinį savitumą, gamtinio kraštovaizdžio struktūrą, želdynų sudėtį, rekreacinį potencialą, urbanistinę struktūrą ir istorinę periodizaciją bei kitus faktorius, mieste galima išskirti šias funkcines zonas: sugriežtinto saugojimo, gyvenamoji, pramoninės–komunalinės paskirties, vandens ūkio ir rekreacinė.

10.1. Sugriežtinto saugojimo teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai

Sugriežtinto saugojimo teritorijoms priskirtinos Gamtinio karkaso teritorijos, jungiančios natūralumą išlaikiusias, didžiausią biologinę įvairovę išsaugojusias miesto teritorijos dalis, suformuojančios migracijos koridorių ir įjungiančios šias gamtine verte pasižyminčias teritorijas: Nikajaus upės intakas į vakarinę Zaraso ežero dalį, Zaraso ežero centrinė akvatorijos dalis, Zarasaičio ežero vakarinė dalis, Nikajaus upės slėnis–Griežto ežeras. Su šiuo migracijos koridoriumi jungtinas ir Lazdinio ežeras su apežeryje esančiu pelkių kompleksu bei užpelkėjusių Raguvų kompleksu (tarp Lazdinio ežero ir Šaltupės gatvės) (žr. „Kraštovaizdžio tvarkymo, teritorijų naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinį“. Sugriežtinto saugojimo teritorijų žymėjimas brėžinyje–S).

Kaip atskiras gamtosauginę vertę turintis objektas saugotinas Petroniškės ežerėlis ir jo užpelkėjęs guolis (pietinėje pusėje išeinantis už miesto ribų).

Sugriežtinto saugojimo teritorijų naudojimo reglamentas:

Teritorijose draudžiama:

- sausinti, tvenkti;
- keisti Nikajaus upės, ežerų kranto linijas, intensyviai naudoti gamtos išteklius;
- užstatyti vandens apsaugos juostas;
- keisti esamą užstatymo intensyvumą;
- teritorija turi būti vystoma tik parengus gamtinio karkaso koridoriaus tarp Zarasaičio ir Griežto ežerų detalų (specialųjį) planą, numačius gamtinio karkaso ir urbanizuotų teritorijų sąveikos zonas;
- renovuojant, perstatant užstatytas (pažeistas) gamtinio karkaso teritorijas turi būti užtikrinamas ne mažesnis už nustatytas normas želdyno ploto įveisimas;
- saugomose gamtinio karkaso teritorijose draudžiama keisti pagrindinę, tiksline, konservacinę ir miškų ūkio žemės naudojimo paskirtį, išskyrus atvejus, kai tai daroma visuomenės poreikiams užtikrinti arba siekiant išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus ir objektus (vertybes);
- ūkinė veikla gamtinio karkaso teritorijose gali būti vykdoma tik įvertinus šios veiklos poveikį gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei teisės aktų nustatyta tvarka,

numačius ir įgyvendinus įvairiapuses priemones antropogeniniam poveikiui kompensuoti, gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei išsaugoti ar atkurti.

Teritorijose leidžiama:

- Rengti rekreacinius takus;
- Įrengti apžvalgos aikšteles;
- Įrengti ekstensyviai rekreaciniam naudojimui reikalingą infrastruktūrą;

Teritorijose skatinama:

- Raguvos šiaurinėje dalyje–atkurtinos natūralios užpelkėjusios (užmirkusios pievos);
- Saugotinas natūralaus reljefo raiškumas;
- Formuoti želdynus artimus natūraliems, atkurti natūralius pievų biotopus;
- Vykdyti specialiuose projektuose numatytus ekosistemų atkūrimo projektus (įskaitant ir vandens telkinius);
- Didinamas kraštovaizdžio erdvinės struktūros raiškumas;
- Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, palaikomas ir stiprinamas ekosistemų stabilumas, vykdoma renatūralizacija ir ekosistemų atkūrimas, palaikoma ir didinama biologinė įvairovė, bendras teritorijos miškingumas, saugomi ir įveisiami želdynai, želdiniai agrarinėse ir urbanizuotose teritorijose, vykdomi pažeistų teritorijų ir akvatorių atkūrimo, išvalymo nuo užteršimo darbai, mažinamas neigiamas vizualinis poveikis ir panašiai, taip pat skatinama ekstensyvi rekreacija;
- Vykdomos ir skatinamos priemonės ekosistemų stabilumui išlaikyti;
- Draudžiama pertvarkyti vandens biotos objektus pakrantėse;
- Draudžiama numatyti triukšmą keliančių objektų įrengimą.

10.2. Vandens ūkio teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai

Vandens ūkio teritorijų naudojimo reglamentas:

Zaraso ežeras:

Šiaurinė pakrantė nuo Didžiosios salos į šiaurę ir pietinę ežero dalies akvatorija–rekreaciniai vandenys (žymėjimas brėžinyje V1):

- Pakrantė parengiama rekreaciniam naudojimui;
- Akvatorijos išlaikomos subnatūralios, su ribotu inžinerinių įrenginių skaičiumi;
- Galimas pontoninio tilto įrengimas tarp salos ir šiaurinio kranto;
- Galimas pliažų pakrančių dugno pagerinimas, šalinant vandens augaliją ir atvežant smėlio;
- Galimas uždumblėjusių pakrančių valymas (dumblo išsiurbimas).

Ežero vakarinė dalis tarp Didžiosios salos ir apžvalgos aikštelės (žymėjimas brėžinyje V2)–intensyvaus pritaikymo, tvarkymo zona:

- Pakrantės visapusiškai parengiamos rekreaciniam naudojimui;
- Gali būti kuriama intensyvi rekreacinė infrastruktūra;
- Gali būti numatoma vieta elingo statiniui;
- Skatintinas pakrančių pertvarkymas siekiant pritaikyti rekreacijai;
- Galimas pliažų pakrančių dugno pagerinimas, šalinant vandens augaliją ir atvežant smėlio;
- Galimas uždumblėjusių pakrančių valymas (dumblo išsiurbimas).

Zarasaičio ir Balto ežerai

Zarasaičio ežero šiaurinei pakrantei taikytinas ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo reglamentas, išlaikant gamtiniam karkasui keliamus reikalavimus. Likusi ežero akvatorija bei Balto ežeras (žymėjimas brėžinyje V3) pritaikoma ekstensyviai naudojimui–įrengiama vandens sporto kompleksui būdinga įranga (Zarasaičio ežere), t.y. prieplaukos, maudymosi zonos.

Lazdinio (žymėjimas brėžinyje V4) ir Petronišio (žymėjimas brėžinyje V5) ežerų akvatorijoms taikytinas ekosistemas saugančių vandenių reglamentas. Lazdinio ežero šiaurės rytinėje pakrantėje gali būti suformuota maudykla (vietinio lygmens) 30–40 m. plote šalinant vandens augaliją ir valant dugną. Siekiant sumažinti galimą kolektyvinių sodų invaziją kaip kompensacinė priemonė prie sodų prieinančioje vakarinėje akvatorijos dalyje, siūlytina įrengti pliažą Zaraso ežero šiaurinėje pakrantėje.

Tvenkiniui (žymėjimas brėžinyje V6) taikytinas ekstensyvaus naudojimo reglamentas:

- Gerinamos rekreacinės savybės formuojant (palaikant) rekreacijai tinkamus medynus, artimą natūraliai rūšinę sudėtį;
- Kuriama minimali rekreacinė įranga (be kapitalinių statinių);
- Draudžiama versti mišką kitomis žemės naudmenomis;
- Intensyvaus pritaikymo miškų tvarkymo zona.

10.3. Pramoninės–komunalinės paskirties teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai

Šiuo metu miesto teritorijoje galima išskirti 5 pramoninės–komunalinės paskirties zonas. Daugiausia jos sukonzentruotos ties miestą su rekreaciniais arealais jungiančiais keliais, vedančiais į Antazavę (Sartų RP) (žymėjimas brėžinyje Pr1), Salaką (Grazutės RP) (žymėjimas brėžinyje Pr2), Turmantą–Ignaliną (žymėjimas brėžinyje Pr3), taip pat šiaurinėje miesto dalyje tarp Gruodžio, Žemaitės ir Birutės gatvių (žymėjimas brėžinyje Pr4). Įvažiuojant į miestą iš Daugpilio pusės, gana ryškūs pramoninio kraštovaizdžio elementai–tiek natūralumą išlaikiusiame kraštovaizdyje (žymėjimas brėžinyje Pr5), tiek urbanizuotame kraštovaizdyje (garažų kompleksas, greta miesto esanti Dimitriškių gyvenvietė, katilinė, sandėliai ir kiti pastatai), todėl šių teritorijų sutvarkymas, vizualinės taršos objektų konversija, želdinių įveisimas–vienas iš svarbiausių veiksnių, siekiant sukurti patrauklią rekreacinę teritoriją.

Pr1, Pr4 ir Pr5 pramonės–komunalinės paskirties teritorijų naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Konversija į mažiau agresyvią gamybą ir paslaugas;
- Pastatai pridengiami želdiniais nuo kelio pusės ir pastatų gretimybėse;
- Neplėsti ir pertvarkyti esamas pramonines zonas, taikant estetines priemones.

Pr2 pramoninė zona (Statybininkų–Valstiečių g.) yra tarp 2 kelių, vedančių į Salaką. Negilus upeliuko slėnis ir laukai skiria zoną į 2 dalis–didžiąją dalį rytinėje pusėje (Kauno skg., Valstiečių, Statybininkų gatvės) ir mažąją prie Salako kelio. Funkciniu ir vizualiniu požiūriu tai geriausias miesto pramoninis rajonas, netoli jo bus nutiestas ir miesto apvažiavimas, kas sudarys sąlygas ne tik aplenkti besiformuojančią kurortinę teritoriją, bet ir sudarys naują transporto jungtį su šiame rajone esančiomis įstaigomis. Pr2 ir geriausiai suprojektuotas, gausiai apželdintas pramoninis rajonas.

Pr2 teritorijos naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Teritorijos ir pastatai tvarkomi atsižvelgiant į bendruosius aplinkosaugos reikalavimus;
- Galima įmonių plėtra;
- Naujų želdynų įveisimas ir tvarkymas;

- Nuo Salako pusės įvažiuojant į miestą, prie ribos dešinėje kelio pusėje formuoti želdynų masyvai, uždengiantys pramoninius objektus;
- Galimas alėjos formavimas rytinėje kelio pusėje.

Pr3 pramoninė zona (Turmanto g.)–teritorija yra prie vieno iš svarbiausių įvažiavimų į miestą–prie kelio vedančio į turizmui patrauklų Ignalinos arealą. Pramonės įmonės (lentpjūvė, metalo supirkimo ir sandėliavimo aikštelė) yra turistinio kelio ir gamtiniu požiūriu vertingo Petroniškio ežerėlio apsuptyje.

Pr3 teritorijos naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Intensyviai technogenizuotos aplinkos zona;
- Siūlytina palaipsnė konversija iš pramonės į aptarnavimo zoną;
- Rekonstruoti pastatus ir tvarkyti teritoriją garažų kvartaluose;
- Prie kelio esantys statiniai (pastatai, tvoros) pridengiami želdynais, formuojant ir intensyvų vertikalų apželdinimą.

10.4. Gyvenamųjų teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai

Senamiestis (žymėjimas brėžinyje G1). **Naujamiestis** (žymėjimas brėžinyje G2)–sugriežtinto vizualinio reguliavimo zona, išlaikiusi 1870 m.–iki XX a. I pusėje suformuotą urbanistinę struktūrą. Tarp Vilniaus ir Donelaičio gatvių vyrauja daugiausia sodybinis užstatymas 10–20 arų sklypuose, tradiciniai statiniai–mediniai nedidelio užstatymo ploto (100–120 kv.m.). Daugelis gatvių želdinių yra pakeista ir sunaikinta.

G1 ir G2 teritorijų naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Saugotinas gatvių tinklas ir tradicinis sodybinis užstatymo tipas;
- Skatintina medinė statyba arba pastatų fasadų atnaujinimas, atkartojant XX a. pradžią;
- Išsaugomos neužstatytos erdvės, besileidžiančios į ežerų duburius;
- Saugomi ir plečiami sodybiniai želdiniai;
- Išsaugoti Žaliosios gatvės akmenų grindinio fragmentą;
- Mažinamas netradicinės architektūros pastatų poveikis;
- Nestatomi sublokuoti namai.

Petroniškės–Zarasų miesto pietinė dalis (žymėjimas brėžinyje G3). G3 teritorijos naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Išlaikomas esamas užstatymo pobūdis;
- Saugomi ir plečiami želdynai, tvarkomas gatvelių tinklas, kiek galima daugiau prisitaikant prie reljefo;
- Užstatymas ne aukštesnis kaip 9 m.;
- Nauji namai ir statiniai projektuojami siekiant išsaugoti susiformavusį kaimo kraštovaizdžio tipo užstatymą ir galimybę apžvelgti erdves;
- Įgyvendinamos priemonės, padedančios gerinti apžvelgiamumą, susisiekimą;
- Galimas vasarnamių tipo pastatų statymas ir kitų pastatų pritaikymas.

Kauno g. (šiaurinė pusė) (žymėjimas brėžinyje G4). G4 teritorijos naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Išsaugomas nepakeistas reljefas;
- Užstatymas ne aukštesnis kaip 9 m.;
- Palikti nustatytus apžvalgos koridorius ties Salako keliu;
- Formuoti želdynų sistemą;

- Nartinti užstatymo linijos prie ežero.

Daugiabučiai (žymėjimas brėžinyje G5). G5 teritorijos naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Tvarkomi fasadai ir aplinka (iki 1990 m. statytų daugiabučių zonoje);
- Netankinamas užstatymas (po 1990 m. statytų daugiabučių zonoje);
- Formuojami želdynai, skverai (po 1990 m. statytų daugiabučių zonoje).

G6-teritorija tarp Griežto ežero ir Magučių miško (žymėjimas brėžinyje G6). G6 teritorijos naudojimo–tvarkymo reglamentas:

- Išsaugomas nepakeistas reljefas;
- Užstatymas ne aukštesnis kaip 9 m;
- Skatinamas kaimo kraštovaizdžio tipo užstatymas;
- Draudžiama statyti sublokuotus namus;
- Įgyvendinamos priemonės, padedančios gerinti apžvelgiamumą;
- Skatintinas sodybinių želdinių veisimas.

10.5. Rekreacinės paskirties teritorijos

10.5.1. Teritorijų tvarkymas ir naudojimo reglamentai

Zarasų pusiasalis–kempingas (žymėjimas brėžinyje R1). Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Rekreacinių miesto miškų teritorija pertvarkoma į rekreacinių miškų pogrupį;
- Įrengiama rekreacinė infrastruktūra ir kempingui pritaikyti statiniai (numatyti detalajame plane);
- Suformuojamas kieto pagrindo kelių, aikštelių tinklas;
- Suformuojami pliažai, prieplaukos, apžvalgos aikštelės ir kita reikalinga infrastruktūra.

Dalis Didžiosios salos (žymėjimas brėžinyje R2). Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Rekreacinių miesto miškų teritorija pertvarkoma į rekreacinių miškų pogrupį;
- Pėsčiųjų ir dviračių takai;
- Įrengiama rekreacinė infrastruktūra (suformuojami pliažai, prieplaukos, maudymosi zona ir užtikrinamos kitos reikalingos priemonės).

Dalis Didžiosios salos (žymėjimas brėžinyje R3). Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Rekreacinių miesto miškų teritorija pertvarkoma į rekreacinių miškų pogrupį;
- Pontoninis tiltas;
- Pėsčiųjų ir dviračių takai;
- Įrengiama rekreacinė infrastruktūra (suformuojami pliažai, prieplaukos, maudymosi zona ir užtikrinamos kitos reikalingos priemonės).

R4 zona–intensyviai rekreacijai pritaikymo bei tvarkytino kraštovaizdžio tvarkymo zona. Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- 6P2 (žr. 11 skyrių) zonoje rekreacinių miesto miškų teritorija pertvarkoma į rekreacinių miškų pogrupį;

- Visose R4 zonose įrengiama turizmui–rekreacijai vystyti reikalinga infrastruktūra (pėsčiųjų, dviračių, slidinėjimo takai/trasos, modernizuojamas stadionas, įrengiamos naujos sporto, vaikų žaidimo aikštelės (plačiau žr. aiškinamojo rašto 11 skyrių));

R5 zona–ekstensyvaus naudojimo zona. Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Išlaikoma natūrali miško aplinka, kuri turizmui–rekreacijai pritaikoma įrengiant pėsčiųjų, dviračių, slidinėjimo takus/trasas, sportinės mankštos įrenginius;
- Galimas skulptūrų parko įrengimas;
- Prie takų būtina įrengti būtinąją infrastruktūrą, t.y. suoliukus, šiukšliadėžes, informacines rodykles.

Griežto rekreacinė zona (žymėjimas brėžinyje R6)–ekstensyviai rekreacijai pritaikymo bei tvarkytino kraštovaizdžio zona. R6 zonos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Miesto dalis su rekreacinio aptarnavimo specializacija ir tam pritaikomu kraštovaizdžiu;
- Kraštovaizdžio tvarkymo reglamento parengimas;
- Stacionarus poilsis pastatuose, senosios miesto dalies naudojimas;
- Gamtinių rekreacinių išteklių parengimo lankymui programa;
- Suformuotina administracinė sistema (padalinys rekreacijai ir kitoms kurorto reikmėms).

R7 zona–ekstensyvaus naudojimo zona. Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Pontoninis tiltas;
- Pėsčiųjų–dviračių takas;
- Įrengiama rekreacinė infrastruktūra (suformuojamas pliažas, prieplaukos, maudymosi zona, vaikų žaidimo aikštelė ir užtikrinamos kitos reikalingos priemonės).

R8 zona–intensyvaus naudojimo zona. Šios teritorijos tvarkymo ir naudojimo reglamentai:

- Zonoje saugotina: gatvių tinklas, želdiniai, tradicinio sodybinio užstatymo tipas;
- šioje zonoje esant interesui galima komercinių ir paslaugų objektų statyba.

10.5.2. Rekomenduojama teritorijų struktūra

Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialiajame plane, siekiant suformuoti Zarasų miesto rekreacinės ir turizmo veiklos vystymo koncepciją, nagrinėjamos ne tik potencialiai rekreacinės, bet ir jų gretimybėse esančios teritorijos, kurios prisidės prie vieningos turistinės–rekreacinės teritorijos sistemos kūrimo. Rekomendacijas žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais sprendžiamai teritorijų struktūrai specialiojo plano rengėjai pateikia tik rekreacinėms (žr. „*Kraštovaizdžio tvarkymo, teritorijų naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinį*“. *Rekreacinių teritorijų žymėjimas brėžinyje–R*) teritorijoms (žr. 10.5.2.1 lentelę). Kitų specialiajame plane analizuotų teritorijų struktūra turėtų būti sprendžiama laikantis galiojančių teritorijų planavimo dokumentų ir šiame specialiajame plane įvardintų nuostatų (žr. 10 skyrių).

10.5.2.1 lentelė. Rekomenduojama rekreacinės paskirties teritorijų struktūra*

Teritorijos naudojimo ir apsaugos indeksas	Naudojimo režimas (intensityvi-Ri, ekstensityvi-Re)	Rekomenduojama teritorijų struktūra, %				
		gyvenamoji	želdynų	Viešosios erdvės	komercinė(c)	Inžinerinės komunikacijos (d)
R1	Ri	<20 (a)	>40	>20 (b)	<5	<18
R2	Ri	0	>20	>20 (b)	<5	<17
R3	Re	0	>80	>5 (b2)	0	<7
R4	Ri	<30 (a)	>20	>20 (b)	<5	<17
R5	Re	0	>80	>5 (b2)	0	<7
R6	Re	0	>80	>5 (b2)	0	<10
R7	Re	<3 (a2)	>80	>5 (b2)	0	<7
R8	Ri	** (a)	>20	>20 (b)	<10	<17

PASTABOS: *esant poreikiui teritorijų struktūra gali būti koreguojama;

** išlaikomas (netankinamas) esamas gyvenamosios paskirties užstatymas, išskyrus "a" pobūdžio (žr. žemiau)

a–laikino ir/ar antrojo būsto pastatų (statinių) teritorijos, t.y.:gyvenamosios teritorijos; kurortinių, atostogų, šeimos ir kitų viešbučių sklypų teritorijos; turizmo stovyklų, kempingų teritorijos.

a2–nakvynės vietos-turistų stovyklavietės.

b–viešojo ar riboto naudojimo socialinės teritorijos, t.y.: sporto ir kitos teritorijos-paplūdimiai, valčių priplaukų teritorijos, pramogų, sporto ir žaidimo aikščių teritorijos, gelbėjimo stočių teritorijos.

b2–viešojo naudojimo teritorijos, t.y.: sporto ir kitos teritorijos (paplūdimiai, žaidimų aikštelės).

c–mažmeninės prekybos ir įvairių paslaugų sklypų teritorijos (apgyvendinimo, maitinimo ir pan.);

d–Inžinerinės komunikacijos: dviračių, pėsčiųjų takai, inžinerinių tinklų koridoriai, komunalinio ūkio pastatų (sklypų) teritorijos ir pan.

11. Pagrindinės rekreacinio prioriteto zonos viešosios rekreacinės ir turizmo infrastruktūros objektų vystymui, erdvinio organizavimo nuostatos bei priemonės

Planuojamoje teritorijoje nustatomos 17 rekreacinių (arba teritorijų turėsiančių reikšmingą įtaką kuriant Zarasų miesto turistinį–rekreacinį potencialą) zonų, numatomos perspektyvinės nuostatos erdviniam–funkciniam jų planavimui, siūlomos konkrečios plėtros priemonės:

1P2–regioninės reikšmės (plėtros) zona, apimanti dalį Didžiosios salos;

Esama situacija: Didžioji sala išsidėsčiusi Zaraso ežere. Didžioji sala–poilsio vieta, čia vyksta rajono ir miesto kultūriniai renginiai, koncertai, sporto varžybos, šiltuoju metų laiku saloje veikia jaunimo vandens sporto klubas. 1P2 zona saloje užima ~15 ha. Didžiąją dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. 1P2 zonoje turizmui–rekreacijai skirtos infrastruktūros yra nedaug: keliose vietose įrengti laiptai į vandenį, yra vienas paplūdimys. Į salą yra pravedta elektra. Salą su miestu jungia tiltas.

Siūloma veiklos rūšis: 1P2 zonoje siūloma vystyti kultūrinį, pažintinį ir poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę ir verslinę veiklas.

Priemonės: Šiuo metu teritorijos pritaikymo rekreacijai galimybes riboja teritorijoje esantys miškai, specialiuoju planu siūloma šiuos miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrūpį. 1P2 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama.

1P2 zonoje turėtų būti išlaikoma natūrali gamtinė aplinka ramiam lankytojų ir turistų poilsiui. Čia įrengiami tik pėsčiųjų ir dviračių takai su apžvalgos ir poilsio aikštelėmis bei kita poilsio įranga: suoliukai, šiukšlių dėžės. Zona ribojasi su ežeru, taigi pakrantėse galima prieplaukų, pontoninio liepto (apjungsiančio Didžiąją salą su šiaurine Zaraso ežero pakrante–17P3 zona) statyba. Plūdiri pontoninio liepto konstrukcija nepažeidžia dugno, neišsiskiria iš kraštovaizdžio. Teritorijoje numatytos maudymosi zonos, kur reikalinga galimas dugno pagerinimas šalinant vandens augaliją ir atvežant smėlio, uždumblėjusių pakrančių valymas (dumblo išsiurbimas). Visos zonos aplinka turi būti tvarkoma ir puoselėjama. Patrauklumo pridėtų apšvietimo sistemos įrengimas.

2P2–regioninės reikšmės (plėtros) zona, apimanti Zaraso ežerą;

Esama situacija: 2P2 zona užima~330 ha (kartu su salomis). Zaraso ežere yra 4 salos, pietinėje ežero dalyje susiformavęs pusiasalis. Dvi salos (Didžioji ir Liepų) bei pusiasalis specialiajame plane yra išskirtos ir detalizuotos kaip atskiros turizmo–rekreacijos teritorijos. Ežero pakrantės tinkamos maudynėms ir kitokiam aktyviam ir pasyviai poilsiui. Šiuo metu ežero pakrantėse yra suformuotos keturios maudyklos. Kitos paslaugos (plaukiojimo priemonių nuoma) bei ežero panaudojimo galimybės (pvz. lieptai) beveik nevystomos, tai mažina ežero turistinį–rekreacinį patrauklumą.

Siūloma veiklos rūšis: 2P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę veiklą.

Priemonės: Siekiant padidinti Zaraso ežero patrauklumą turistiniu–rekreaciniu požiūriu siūloma (laikantis specialiuoju planu nustatytų pritaikymo–naudojimo reglamentų (žr. 10.2. skyrių)) ežere intensyviau plėtoti turistinę infrastruktūrą bei paslaugų pasiūlą. Ežero pakrantėse turėtų būti įrengtos prieplaukos, siūlomos valčių, vandens dviračių, žvejybos įrankių nuomos paslaugos. Mažinant sezoniškumą žiemos periodu ant užšalusio ežero siūloma įrengti čiuožyklą, tinkamą čiuožti pačiužomis, žaisti ledo rutulį. Zarasas–pratakinis ežeras, todėl turistams reikėtų pasiūlyti vandens maršrutą Zarasas–Laukasas. Siūloma Zaraso ežere pastatyti pantoninį tiltą apjungiantį ežere esančią Didžiąją salą (1P2 zoną) su šiaurine ežero pakrante (17P3 zona), taip kuriant vieningą turistinį–rekreacinį arealą, sudarant galimybę, žiediniams pėsčiųjų–dviračių maršrutams vystyti.

3P3–vietinės reikšmės (plėtros) zona, apimanti Zaraso ežere esančio pusiasalio šiaurinę dalį, bei pietinę Zaraso ežero pakrantę.

Esama situacija: 3P3 zona užima ~20 ha. Dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Pusiasalio teritorija yra padalinta į atskiras netvarkingai išdėstytas žemės plotų dalis, kurios šiuo metu yra aptvertos tvoromis ir neleidžia pusiasalio apjungti į vieningą urbanistinę sistemą. Teritorijos inžinerinis aprūpinimas minimalus, atitinkantis tik trumpalaikio sezoninio poilsavimo poreikius.

Siūloma veiklos rūšis: 3P3 zonoje siūloma vystyti poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę ir verslinę veiklas.

Priemonės: Šios teritorijos vystymui siūlomos priemonės apima ir gali pilnai funkcionuoti tik kartu su 4P2 zonos infrastruktūra. Šiuo metu 3P3 zonos pritaikymo rekreacijai galimybes riboja teritorijoje esantys miškai, specialiuoju planu siūloma šiuos miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį. 3P3 zona turėtų išlikti ramaus poilsio ir pramogų vieta. Teritorijos patrauklumą siūloma didinti sukuriant kompleksinį išvystymo modelį, apimančią viešąją turizmo infrastruktūrą ir apgyvendinimo bei turizmo paslaugų plėtrą pusiasalyje. Pagrindinis panaudojimo būdas–Europos standartus atitinkančio kempingo įrengimas, jį aptarnaujančios ir kitos viešosios infrastruktūros sukūrimas. 3P3 zonoje siūloma įrengti dviračių, pėsčiųjų takus, lieptus, prieplaukas. Zonoje siūlomas atokvėpio vietų ir apžvalgos aikštelių įrengimas. Patrauklumo pridėtų apšvietimo sistema, sutvarkyta gamtinė aplinka. Būtina suformuoti praėjimą palei ežerą.

4P2–Regioninės reikšmės (plėtros) zona, apimanti pusiasalio pietinę dalį (iki Kauno gatvės);

Esama situacija: 4P2 zona išsidėsčiusi Zaraso ežero pusiasalyje ir ribojasi su Kauno gatve. 4P2 zona užima~8 ha. Dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Pusiasalio teritorija yra padalinta į atskiras netvarkingai išdėstytas žemės plotų dalis, kurios šiuo metu yra aptvertos tvoromis ir neleidžia pusiasalio apjungti į vieningą urbanistinę sistemą. Teritorijos inžinerinis aprūpinimas minimalus, atitinkantis tik trumpalaikio sezoninio poilsavimo poreikius. 4P2 zonoje veikia kempingas.

Siūloma veiklos rūšis: 4P2 zonoje siūloma vystyti verslinį, sportinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę veiklą.

Priemonės: Šios teritorijos vystymui siūlomos priemonės apima ir gali pilnai funkcionuoti tik kartu su 3P3 zonos infrastruktūra. Šiuo metu 4P2 zonos pritaikymo rekreacijai galimybes riboja teritorijoje esantys miškai, specialiuoju planu siūloma šiuos miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį. Teritorijos patrauklumą siūloma didinti sukuriant kompleksinį išvystymo modelį, apimančią viešąją turizmo infrastruktūrą ir apgyvendinimo bei turizmo paslaugų plėtrą pusiasalyje. Pagrindinis panaudojimo būdas–Europos standartus atitinkančio kempingo įrengimas, jį aptarnaujančios ir kitos viešosios infrastruktūros sukūrimas. 4P2 zonoje siūloma įrengti dviračių, pėsčiųjų takus. Patrauklumo pridėtų apšvietimo sistema, sutvarkyta gamtinė aplinka.

5P2–Regioninės reikšmės (plėtros) zona, apimanti Sėlių aikštę ir aplinkines teritorijas;

Esama situacija: 5P2 zona išsidėsčiusi centrinėje (senojoje) miesto dalyje ir apima Sėlių aikštę ir aplinkines teritorijas. Iš vakarinės pusės zoną riboja Zaraso ežeras, šiaurinėje Vilniaus, rytuose Malūno gatvės, pietuose Nikajaus upelis ir Zarasaičio ežeras. 5P2 zona užima ~80 ha. Sėlių aikštė–yra reprezentacinė miesto vieta, formuojanti viso miesto įvaizdį. Dėl savo išskirtinės padėties yra ir administracinis, ir kultūrinis miesto centras–joje vyksta svarbiausios bendruomenės sueigos, tradicinės miesto šventės, kultūros renginiai. Teritorija patraukli dėl joje esančių kultūros vertybių, lankytinų

vietai bei paslaugų koncentracijos. Į Sėlių aikštę sueina visos radialinės gatvės, Zarasų miesto urbanistinę vertę lemia būtent savitas taisyklingas planas su radialinių-žiedinių gatvių tinklu ir viena kompoziciniu atžvilgiu ypač pabrėžta Sėlių aikštė. 5P2 zonai yra parengti trijų skverų sutvarkymo projektai.

Siūloma veiklos rūšis: 5P2 zonoje siūloma vystyti pažintinį ir kultūrinį turizmą-rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant verslinę veiklą.

Priemonės: 5P2 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Sėlių aikštė su aplinkinėmis teritorijomis turėtų išlikti rajono ir miesto kultūrinių renginių, koncertų, sporto varžybų ir kitų renginių bei ramaus poilsio vieta. Teritorijos patrauklumą siūloma didinti diegiant viešąjį turizmo infrastruktūrą, t.y. pėsčiųjų ir dviračių takus. Būtinai informacinių priemonių diegimas (stendai, rodyklės), paslaugų spektro didinimas (pvz. dviračių nuomos punktas). Šios priemonės leis sukurti vieningą turistinių-rekreacinių išteklių ir paslaugų Zarasų mieste kompleksą. 5P2 zonai patrauklumo pridėtų ir įgyvendinti parengtų skverų projektai, sutvarkyta gamtinė aplinka.

6P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiskai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti teritoriją tarp Zarasaičio ežero ir iš jo ištekancio Nikajaus upelio;

Esama situacija: 6P2 zona išsidėsčiusi Zarasaičio ežero pakrantėje. 6P2 zona užima 4,81 ha. Dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Analizuojamoje 6P2 zonoje yra vandens bokštas ir maudynėms pritaikyta uždara prielauka, paplūdimys su reikalinga infrastruktūra (persirengimo kabinomis, šiukšliadėžėmis, tualetais, suoliukais), tinklinio aikštelė. Teritorija vietinių gyventojų naudojama kaip poilsio vieta, tačiau viešojo turizmo infrastruktūra nėra pakankamai išvystyta, o turistinės paslaugos visai neteikiamos.

Siūloma veiklos rūšis: 6P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį turizmą-rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę veiklą.

Priemonės: Šiuo metu teritorijos pritaikymo rekreacijai galimybes riboja teritorijoje esantys miškai, specialiuoju planu siūloma šiuos miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį. Teritorijoje siūloma rekonstruoti esamos maudyklos bei sporto aikštelės įrenginius, įrengti prielauką ir vaikų žaidimo aikštelę. Būtina rekonstruoti teritorijoje esančią automobilių stovėjimo aikštelę. Taip pat būtina užtikrinti teritorijos pasiekiamumą ir žinomumą, t.y. reikia įrengti viešąjį turizmo infrastruktūrą (dviračių, pėsčiųjų takus), įdiegti informacines priemones (stendai, rodyklės). Šios priemonės padėtų 6P2 teritoriją integruoti į bendrą Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos sistemą.

7P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiskai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti prie Zarasaičio ežero esantį stadioną bei aplinkines teritorijas;

Esama situacija: 7P2 zona užima 9,29 ha. Dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Analizuojamoje 7P2 zonoje yra stadionas, asfaltuota sporto aikštelė. Infrastruktūra sutvarkyta minimaliai.

Siūloma veiklos rūšis: 7P2 zonoje siūloma vystyti pramoginę ir sportinį turizmą-rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant verslinę ir poilsinę veiklą.

Priemonės: 7P2 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorija turėtų išlikti aktyvaus sportinio poilsio ir pramogų vieta. Teritorijos patrauklumą siūloma didinti modernizuojant esamą stadioną, pritaikant jį tiek poilsiautojų poreikiams organizuoti aktyvų poilsį ir turizmą, tiek sportininkų reikmėms rengti treniruotes ir nedideles lokales varžybas. Šalia stadiono siūloma įrengti kitas aktyvaus poilsio ir sporto aikšteles: riedučių ir riedlenčių takus, kalnelius ir rampas, tinklinio aikšteles, krepšinio aikštelę. Teritorijoje siūloma įsteigti lankytojų aptarnavimo centrą, kuris be 7P2 zonos, taip pat aptarnautų 8P2, 12P2 ir 6P2 zonas. Lankytojų aptarnavimo centras būtų pritaikytas ne tik poilsiautojų, bet ir sportininkų reikmėms: jame numatoma įrengti dviračių, riedučių ir riedlenčių

nuomos punktą, tualetus ir dušines, taip pat persirengimo patalpas sportininkams, sandėliavimo patalpas visai stadione naudojamai įrangai ir pan. Prie lankytojų aptarnavimo centro turėtų būti įdiegtos informavimo priemonės (stendai, rodyklės, kuriuose būtų informuojama ne tik apie 7P2 zonoje bet ir visame Zarasų mieste siūlomas poilsavimo galimybes ir paslaugas). Patrauklumo teritorijai pridėtų įrengta apšvietimo sistema. Didinant paslaugų kompleksumą ir siekiant teritoriją įjungti į Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos arealo visumą 7P2 zonoje siūloma įrengti slidinėjimo, pėsčiųjų ir dviračių takus, kurie turėtų tąsą 8P2, 9P2, 12P2, 13P2 teritorijose. Pėsčiųjų ir dviračių takai, turi apjungti ne tik šias, bet ir visas Zarasų miesto turistines–rekreacines teritorijas. Visuose takuose turi būti įrengtos išsamios informacinės rodyklės, suoliukai, šiukšliadėžės ir pan. Teritorijoje galima organizuoti maitinimo ir apgyvendinimo paslaugas.

8P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiškai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti Skautų kalną ir dalį Magučių miško gretimybėse (šiaurės kryptimi) esančios teritorijos;

Esama situacija: 8P2 zona užima 10,48 ha. Dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Analizuojama 8P2 zona pasižymi kalvotu reljefu.

Siūloma veiklos rūšis: 8P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį ir sportinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant verslinę veiklą.

Priemonės: 8P2 zoną tikslinga labiau pritaikyti sportinio turizmo infrastruktūrai kurti. Išnaudojant reljefo ypatumus, galima sukurti slidinėjimo kompleksą (įrengiant slidinėjimo trasas su keltuvais ir kita reikalinga aptarnavimo įranga: sniego patrankas, teritorijos apšvietimą ir pan.), bei suformuoti kraštovaizdžio atžvilgiu perspektyvias apžvalgos aikšteles. Didinant paslaugų kompleksumą ir siekiant teritoriją įjungti į Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos arealo visumą 8P2 zonoje siūloma įrengti slidinėjimo, pėsčiųjų ir dviračių takus, kurie turėtų tąsą 7P2, 9P2, 12P2, 13P2 teritorijose. Pėsčiųjų ir dviračių takai, turi apjungti ne tik šias, bet ir visas Zarasų miesto turistines–rekreacines teritorijas. Visuose takuose turi būti įrengtos išsamios informacinės rodyklės, suoliukai, šiukšliadėžės ir pan.

9P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiškai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti Magučių miško gretimybėse (šiaurės kryptimi) esančią teritoriją;

Esama situacija: 9P2 zona užima 2,75 ha.

Siūloma veiklos rūšis: 9P2 zonoje siūloma vystyti verslinį ir poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę veiklą.

Priemonės: 9P2 zonoje siūloma įrengti aptarnavimo ir apgyvendinimo zoną. Tai slidinėjimo komplekso ir viso miesto lankytojų mobilaus ir nuolatinio aptarnavimo zona. Planuojama, kad šioje zonoje turėtų įsikurti apgyvendinimo, viešojo maitinimo, prekybos ir laisvalaikio organizavimo įmonės, inventoriaus nuomos punktai ir kt. Į šią zoną tikimasi pritraukti verslininkus, kurie čia galėtų teikti turizmo paslaugas, todėl šioje zonoje planuojama įrengti pagrindines komunikacijas ir inžinerinius įrenginius. Šią zoną galėtų įrengti privatūs investuotojai.

10P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiškai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti Zarasaičio ežerą;

Esama situacija: 10P2 zona užima 34,22 ha. Ši zona ribojasi su 5P2, 6P2, 12P2 ir 11P2 zonomis, todėl jos infrastruktūra ir siūlomi sprendiniai apima iš karto kelias zonas. 10P2 zonoje yra vandens bokštas ir maudynėms pritaikyta uždara prieplauka, paplūdimys su reikalinga infrastruktūra (žr. 6P2 zonos

aprašymą). Taip pat yra susiformavusios dvi mažesnės, vietinių gyventojų lankomos maudyklos Nijkajaus upelio pakrantėse.

Siūloma veiklos rūšis: 10P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį ir pramoginį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant sveikatingumo veiklą.

Priemonės: 10P2 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorija turėtų išlikti ramaus poilsio ir vandens pramogų vieta. Teritorijoje siūloma rekonstruoti esamos maudyklos įrenginius, įrengti prieplauką valtimis, vandens dviračiams. Zarasaičio ežeru praeina specialiuoju planu suplanuotas vandens maršrutas Zarasas–Laukesas.

11P3–vietinės reikšmės zona, apimanti Balto ežerą ir dalį jo pakrančių teritorijos;

Esama situacija: 11P3 zona užima~40 ha. Ši zona ribojasi su 10P2, 12P2 ir 13P2 zonomis, todėl jos infrastruktūra ir siūlomi sprendiniai apima iš karto kelias zonas. 11P3 zonoje šiuo metu yra dvi vietinių gyventojų lankomos nedidelės maudyklos.

Siūloma veiklos rūšis: 11P3 zonoje siūloma vystyti poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant sveikatingumo veiklą.

Priemonės: 11P3 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorija turėtų išlikti ramaus poilsio (plaukiojimo valtimis, žvejybos, maudymosi) vieta. Specialiuoju planu siūloma šiaurinėje Balto ežero pakrantėje (11P3 zonoje) įrengti apžvalgos aikštelę. Taip pat numatytos maudymosi ir prieplaukos zonos.

12P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiskai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti dalį Magučių miško teritorijos, Zarasų miesto bendrajame plane išskirtos kaip parkas;

Esama situacija: 12P2 zona užima 21,74 ha. Didžiąją teritorijos dalį užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai, vyrauja–pušynai. Teritorija pasižymi kalvotu paviršiumi. Teritorija ribojasi su Zarasaičio ir Balto ežerais bei 6P2, 7P2, 8P2 bei 13 P2 teritorijomis. 12P2 zonoje, Balto ežero pakrantėje yra vienas nedidelis, vietinių gyventojų lankomas paplūdimys. Jokios kitos turizmui–rekreacijai skirtos infrastruktūros šioje zonoje nėra.

Siūloma veiklos rūšis: 12P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį ir sportinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant sveikatingumo ir pažintinę veiklą.

Priemonės: 12P2 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorijoje turėtų būti išlaikoma natūrali miško aplinka ramiam lankytojų ir turistų poilsiui. Čia įrengiami slidinėjimo, pėsčiųjų ir dviračių takai. Prie visų takų turi būti įrengti suoliukai, šiukšlių dėžės, sportinės mankštos įrenginiai, išsamios informacinės rodyklės ir pan. Balto ežero pakrantėje numatyta apžvalgos aikštelė. Siūloma sutvarkyti, t.y. užtikrinti bent būtiniausias higienines priemones zonoje esančiame paplūdimyje. Turėtų būti įrengtos persirengimo kabinos, lauko tualetai, šiukšliadėžės ir pan. Patrauklumo teritorijai suteiktų sutvarkyta gamtinė aplinka, šienaujamos pakrantės, apšvietimo sistema. Norint pritraukti poilsiautojus, teritorijai atraktyvumo galima suteikti įrengiant skulptūrų parką ar pan.

13P2–regioninės reikšmės (jei kompleksiskai įsisavinama visa pažymėta teritorija (žr. koncepcijos brėžinį)) zona, apimanti dalį Magučių miško teritorijos, Zarasų miesto bendrajame plane išskirtos kaip miško parkas;

Esama situacija: 13P2 zona užima 33,96 ha. Didžiąją teritorijos dalį užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai, vyrauja–pušynai. Teritorija pasižymi kalvotu paviršiumi. Teritorija ribojasi su

Balto ežeru bei 8P2, 9P2, 12P2 teritorijomis. 12P2 zonoje, Balto ežero pakrantėje yra vienas nedidelis, vietinių gyventojų lankomas paplūdimys. Jokios kitos turizmui–rekreacijai skirtos infrastruktūros šioje zonoje nėra.

Siūloma veiklos rūšis: 13P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį ir sveikatingumo turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pažintinę veiklą.

Priemonės: 13P2 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorijoje turėtų būti išlaikoma natūrali miško aplinka ramiam lankytojų ir turistų poilsiui. Teritorijoje įrengiami slidinėjimo, pėsčiųjų ir dviračių takai. Prie visų takų turi būti įrengti suoliukai, šiukšlių dėžės, sportinės mankštos įrenginiai, išsamios informacinės rodyklės ir pan. Norint pritraukti poilsiautojus teritorijai atraktyvumo galima suteikti įrengiant skulptūrų parką ar pan.

14P2–regioninės reikšmės (plėtros) zona, apimanti dalį Didžiosios salos;

Esama situacija: Didžioji sala išsidėsčiusi Zaraso ežere. 14P2 zona saloje užima~24 ha. Dalį zonos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Analizuojamoje 14P2 zonoje yra dvi estrados, paplūdimys su reikalinga infrastruktūra, vasarą jame budi gelbėtojai. Į salą yra pravedta elektra. Salą su miestu jungia tiltas.

Siūloma veiklos rūšis: 14P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį ir verslinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę veiklą.

Priemonės: Šiuo metu teritorijos pritaikymo rekreacijai galimybes riboja teritorijoje esantys miškai, specialiuoju planu siūloma šiuos miškus pakeisti į rekreacinių miškų pogrupį. Sala turėtų išlikti rajono ir miesto kultūrinių renginių, koncertų, sporto varžybų ir kitų renginių vieta, taip pat siūloma įgyvendinti priemones aktyviam poilsiui organizuoti. Tam rekomenduojama rekonstruoti esamas estradas, įrengti prieplaukas. Turėtų būti siūlomos vandens pramogos (trampilų pastatymas, vaikų baseinėlio su nusileidimo takais įrengimas), valčių, vandens dviračių nuoma, vaikų žaidimų aikštelės. Teritorijoje numatytos maudymosi zonos, kur reikalinga galimas dugno pagerinimas šalinant vandens augaliją ir atvežant smėlio, uždumblėjusių pakrančių valymas (dumblo išsiurbimas). Sezono metu poilsiautojams reikia užtikrinti maitinimo paslaugų pasiūlą, tam galima įrengti mobilias prekyvietes. Be šių priemonių reikia parengti viešumo ir informacinės priemonės (stendai, rodyklės, vėliavų stovai, leidiniai).

15P3–vietinės reikšmės (plėtros) zona, apimanti Zaraso ežere esančią Liepų salą;

Esama situacija: Liepų sala išsidėsčiusi Zaraso ežere. 15P3 zona užima 1,60 ha. Visą salą užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Analizuojamoje 15P2 zonoje šiuo metu nėra jokios turistinei–rekreacinei veiklai vykdyti būtinos infrastruktūros.

Siūloma veiklos rūšis: 15P2 zonoje siūloma vystyti poilsinį ir pramoginį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant verslinę veiklą.

Priemonės: 15P3 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorijoje turėtų būti išlaikoma natūrali miško aplinka ramiam lankytojų ir turistų poilsiui. Čia įrengiami tik pėsčiųjų takai su poilsio įranga: suoliukai, šiukšlių dėžės, valtinių ir maudymosi zonos.

16P3–vietinės reikšmės (plėtros) zona, apimanti dalį Giežtos ežero pakrantės ir Nikajaus upelį;

Esama situacija: 16P3 zona užima~21 ha. Dalį 16P3 teritorijos užima valstybinės reikšmės rekreaciniai miškai. Analizuojamoje 16P3 zonoje yra gausu gamtinių išteklių (želdynai ir paviršiniai vandenys), tačiau jokios turistinei–rekreacinei veiklai vykdyti būtinos infrastruktūros nėra.

Siūloma veiklos rūšis: 16P3 zonoje siūloma vystyti poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvią veiklos rūšį numatant pramoginę veiklą.

Priemonės: 16P3 zonos naudojimo pobūdžio iš esmės keisti nerekomenduojama. Teritorijoje turėtų būti išlaikoma natūrali gamtinė aplinka ramiam lankytojų ir turistų poilsiui. Čia įrengiami tik pėsčiųjų ir dviračių takai, kurie įjungtų šią zoną į bendrą Zarasų miesto turistinę–rekreacinę teritoriją. Teritorijoje reikia įrengti pagrindinę poilsio įrangą: suoliukus, šiukšlių dėžes ir vaikų žaidimų aikštelę. Taip pat numatyta apžvalgos–atokvėpio aikštelė, paplūdimys.

17P3–vietinės reikšmės (plėtros) zona, apimanti šiaurinę Zarasų ežero pakrantę;

Esama situacija: 17P3 zona užima~22 ha. Teritorijoje yra dviračių takas, jungiantis Zarasų miestą su kolektyviniais sodais. Visoje teritorijoje plyti pievos, tik ežero pakrantėse auga medžių juosta.

Siūloma veiklos rūšis: 17P3 zonoje siūloma vystyti poilsinį turizmą–rekreaciją, kaip alternatyvias veiklos rūšis numatant pramoginę ir verslinę veiklas.

Priemonės: 17P3 zona turėtų būti pritaikyta ramiam lankytojų ir turistų poilsiui. Specialiuoju planu numatyta ją sujungti su Didžiąja sala įrengiant pontoninį lieptą. Taip pat numatytos prieplaukų ir maudymosi zonos, vaikų žaidimo aikštelė.

12. Kultūros paveldo objektų panaudojimo reglamentas

Kultūros paveldo kategorijai priklauso vietovės, pavieniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios vertybės bei objektai, paskelbti saugomais. Šių objektų ir jų teritorijų paskirtis–užtikrinti praeities kartų pastatytų, įrengtų, sukurtų ar istorinių įvykių sureikšmintų kultūros vertybių išsaugojimą, naudojant arba pritaikant naudoti jas pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu. Tokiu būdu kultūros paveldo objektai turėtų būti naudingi naudotojams, kartu užtikrinant optimaliausią kultūros vertybių panaudojimą kultūriniam turizmui.

Visi saugomi kultūros paveldo objektai sutartiniu ženklu ir atskiru eksplikacijos numeriu (sąrašo eilės numeris) pažymėti Zarasų miesto turizmo ir rekreacijos specialiojo plano esamos būklės brėžinyje.

Kaip priedas, specialiajame plane pridedama Zarasų miesto kultūros paveldo objektų lentelė su objektų indeksu, paminklo pavadinimu, rūšimi, reikšme, adresu/vieta/rekonstrukcija, įregistravimo pagrindu ir data.

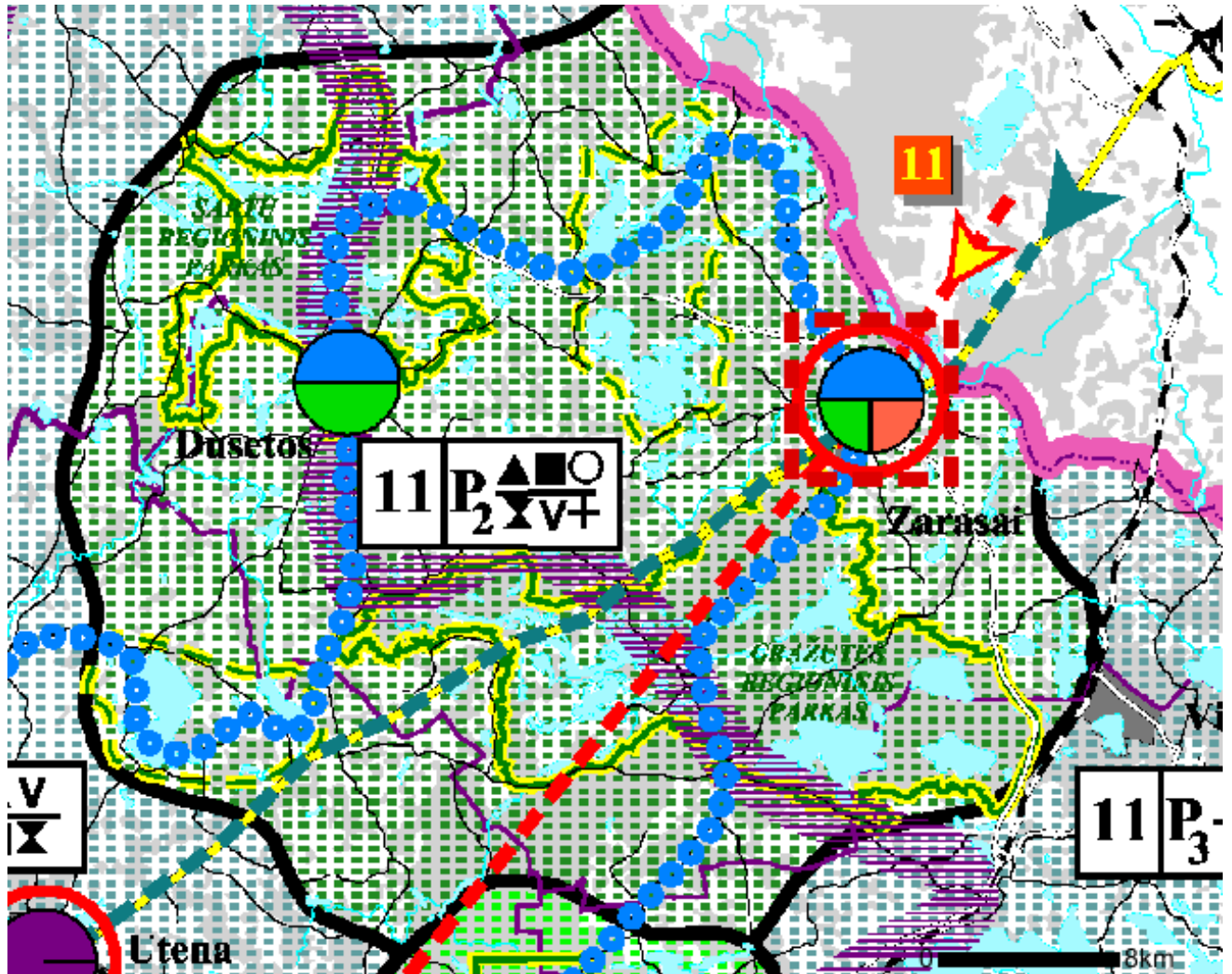
Visų kultūros paveldo objektų teritorijose ir apsaugos zonose veikla gali būti planuojama ir vykdoma vadovaujantis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais planais bei kitais veiklą juose reglamentuojančiais dokumentais. Tvarkybos ir naudojimo reikalavimai nustatomi individualiais apsaugos arba tipiniais reglamentais (jei individualūs reglamentai neparengti).

Veikla saugomuose kultūros paveldo objektuose bei jų teritorijose turi būti vykdoma (vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Saugomų teritorijų ir Teritorijų planavimo įstatymų nuostatomis) pagal reglamentus, nustatančius paveldosaugos reikalavimus kiekvienam paskelbtam saugomu kultūros paveldo objektui arba pagal detalius reglamentus, numatytus parengtuose planavimo dokumentuose.

PRIEDAI

PRIEDAS Nr. 1
Analizuojama teritorija LR bendrajame plane

Zarasų miestas LR bendrajame plane

SUTARTINIAI ŽENKLAI IR ŽYMĖJIMAI

- Valstybinė siena
- Apskritis riba
- Savivaldybės riba
- Magistralinis kelias
- Krašto kelias
- Rajoninis kelias

- Geležinkelis
- Užstatyta teritorija
- Ežeras, upė
- Miškas
- Valstybinių parkų ribos
- Perspektyvinių valstybinių parkų ribos
- Rekreacinių arealų ribos

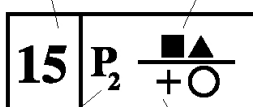
Rekreaciniai arealai

Rekreacinių arealų resursinio potencialo kategorija:

- labai didelis potencialas
- didelis potencialas
- vidutinis potencialas
- gana mažas potencialas
- mažas potencialas

Rekreacinių arealų indeksai:

Arealo Nr. Prioritetinė rekreacijos plėtra

Kitos vystytinos rekreacijos rūšys
Rekreacijos plėtros lygmuo

Rekreacijos rūšys:

- poilsis gamtoje
- pažintinė rekreacija
- sportinė rekreacija
- pramoginė rekreacija
- verslinė rekreacija
- gydomoji rekreacija

Pastaba: rekreacijos rūšys indeksuose surikiuotos į eilę pagal užimamą reikšmę

Rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo:

- P₁** - aukščiausias (plėtojamos nacionalinės reikšmės rekreacinės sistemos)
- P₂** - vidutinis (plėtojamos regioninės reikšmės rekreacinės sistemos)
- P₃** - žemiausias (kuriamos lokalinės reikšmės rekreacinės sistemos bei pavieniai rekreacijos objektai)

Rekreacijos aptarnavimo centrai:

Pagal reikšmę:

- nacionalinės svarbos
- regioninės svarbos

Pagal specializaciją:

- bendrojo turizmo
- pažintinio turizmo
- poilsio gamtoje
- kurortinio gydymo
- Užsienio turistų terminalai

Svarbiausi turistų judėjimo keliai

- bendrieji tranzitiniai
- Rekomenduojamas nacionalinis maršrutas "Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys"
- Regioniniai valstybinių parkų žiedai:**
  - "Aukštaitijos parkų žiedas"
  - "Dzūkijos parkų žiedas"
  - "Žemaitijos parkų žiedas"
  - "Suvalkijos parkų žiedas"
  - "Pajūrio parkų žiedas"
  - "Vidurio Lietuvos parkų žiedas"
- Eurovelo sitemos trasų koridoriai:
  - 10 - "Baltijos takas"
  - 11 - "R Europos takas"
- Tarptautinis Nemuno vandens kelias

PRIEDAS Nr. 2
Zarasų miesto kultūros paveldo objektai

Eil. Nr.	Indeksas, Nr.	Paminklo pavadinimas	Rūšis	Reikšmė	Adresas/vieta/rekonstrukcija/kiti užfiksuoti duomenys	Įregistravimo pagrindas ir data
1	2	3	4	5	6	7
1.	AtV (U)–57	Zarasų miesto centrinės dalies gatvių tinklas, Sėlių aikštės planas	urbanistikos	vietinės	Dabartinio Zarasų miesto centrinės dalies gatvių tinklas: D. Bukonto, Vytauto, Bajorų, Pakalnės, E. Pliaterytės, Šiaulių, Šaltupės, Bažnyčios, Dariaus ir Girėno, K. Būgos, Vilniaus, Malūno, K. Donelaičio, Smėlynės, Savanorių, Birutės, Žaliosios, J. Gruodžio, Aukštaičių, Zaraso ir Sėlių aikštės planas užima 1,75 km ² plotą. 1980–1982 m. aikštėje cemento plytelės pakeistos plokštėmis. 1982 m. aikštėje pastatyta Garbės lenta, kuri 1992 m. nugriauta. 1983 m. konkurse aikštei skirta pirmoji vieta ir 20 000 rublių premija. 1993 m. gegužės 15 d. aikštėje atidengtas paminklas gydytojui, antropologui, kultūros veikėjui Dominykui Bukontui (autorius L. Strioga) 2005–2006 m. vykdyti dalies aikštės rekonstrukciniai darbai.	Lietuvos kultūros ministerijos ir Lietuvos Valstybinio statybos reikalų komiteto 1969 01 27 įsakymas Nr. 37/16
2.		Senajo gatvės grindinio atkarpa	istorijos	vietinės	Sėlių aikštė ir Vytauto gatvė: nuo Policijos komisariato iki Vytauto skersgatvio. Atkarpa rekonstruota 2006 m.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 28 potvarkis Nr. 78
3.	IV–1173	Obeliskas, skirtas Kaunas–Daugpilis kelio nutiesimui	istorijos	vietinės	Vytauto–Vilniaus gatvių sankryža (skvere). Paminklas užima 0,63 ha plotą. Autorius Petr Šteinkeller. 1986 m. pritvirtinta paminklinė lenta, kuri 1999 m. pavogta. 2000 m. rugsėjį paminklas perdažytas ir užkabinta granito lenta. Šiuo metu pavogta.	Lietuvos Kultūros ministerijos kolegijos 1987 12 22 nutarimas Nr. 222
4.	IV–946	Gydytojo, antropologo, kultūros veikėjo Dominyko Bukonto kapas	istorijos	vietinės	R. Katalikų kapinės Turmanto g., 14 m į pietvakarius nuo kapinių centinio tako. Kapavietė užima 4 m ² plotą.	RVK 1988 09 14 sprendimu Nr. 190
5.	IV–1310	Karių–savanorių kapai	istorijos	vietinės	R. Katalikų kapinės Turmanto g., 58 m nuo vakarinių	Zarasų rajono

		Zarasuose			kapinių vartų į pietus, dešinėje centrinio kapinių tako pusėje. Kapavietė užima 0,04 ha plotą.	valdybos 1994 10 25 potvarkis Nr.310
6.	IV-764	II-ojo pasaulinio karo sovietų sąjungos karių kapinės	istorijos	vietinės	200 m į rytus nuo Zarasaičio ežero Aušros kalnelyje. Užima 380 m ² plotą. 1979-1981 m. restauruota (projekto autorius architektas V. Juodelė). 1999 12 8-10 pavogtos 94 lentelės. 2000 m. įrengta paminklinė lenta lietuvių kalba.	Lietuvos Kultūros ministerijos kolegijos 1970 11 05 nutarimas Nr. 35
7.	DV-3514	Skulptūra "Šv. Jonas Nepo – mukas"	dailės	vietinės	Skulptūra yra Zarasų Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčioje. Ji medinė, sukurta XIX a. nežinomo liaudies meistro, proporcinga. Figūra 84x 0,34 x 0,24 cm, aukštis-0,83 cm, frontali, kompozicija statiška, vientisa, formos apibendrintos, dekoratyvios, detaliau išdrožta tik drabužių ornamentuoti pakraščiai, plaštakos ir veidas.	Lietuvos Kultūros ministerijos kolegijos 1976 12 28 nutarimas Nr. 129
8.	DV-3824	Paveikslas "Marija su kūdikiu"	dailės	vietinės	Paveikslas yra Zarasų Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčioje. Paveikslas 3,50 x 2,20 m dydžio. Angeliukai, supantys Mariją iš viršaus ir apačios (po 5), nutapyti ant drobės, 1972 m. restauruojant E. Šmigelskytei.	Lietuvos Kultūros ministerijos kolegijos 1976 12 28 nutarimas Nr. 129
9.	DV-3515	XIX a. ornamentuotas kryžius Zarasų Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčios šventoriaus vartuose	dailės	vietinės	Geležinis kryžius-saulutės formos, 55 x 55 cm dydžio, sukurtas XIX a. nežinomo autoriaus. Kryžiaus stilius pritaikytas prie romantiško bažnyčios stiliaus.	Lietuvos Kultūros ministerijos kolegijos 1976 12 28 nutarimas Nr. 129
10.	DR-1330	Ikona "Kristaus prisikėlimas su šventinėmis scenomis"	dailės	repub-likinės	Ikona yra Zarasų sentikių maldos namuose (Vytauto g. 43). Ikona tapyta XIX a. antroje pusėje ant medžio lentos, yra 46 x 38 cm dydžio, tempera, jos autorius nežinomas.	PD 1990 12 27 įsakymas Nr. 33
11.	DR-1331	Ikona "Apsireiškimas"	dailės	repub-likinės	Ikona yra Zarasų stačiatikių maldos namuose (Kauno g. 16). Ikona tapyta ant lentos, yra 60,5 x 42,5 cm dydžio, tempera. Frontalinėje paveikslo pusėje yra neryškus užrašas ir data-1868 m. Antroje ikonos	PD 1990 12 27 įsakymas Nr.33

					pusėje įrašas rusų kalba: “Šį paveikslą aš paėmiau 1877 m. spalio mėn. Bulgarijoje, Lovče mieste iš cerkvės griuvėsių, kurią sugriovė turkai. Michail Rklickij”.	
12.		Paminklinė lenta Kazanų šeimos atminimui	istorijos	vietinės	Vilniaus g. 19/15, Zarasai. Autorius–Donatas Petkevičius.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16
13.		Paminklinis akmuo bolševikų egzekucijų aukoms atminti	istorijos	vietinės	Zarasų m. Magučių miško 45 kv. Pašventintas 1992 06 21.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
14.		Paminklinė lenta 9 politinių kalinių atminimui	istorijos	vietinės	D. Bukonto g. 1/1, Zarasai. Pašventinta 1992 06 21.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
15.		Paminklinė lenta 1941 m. nužudytiems 3 politiniams kaliniams	istorijos	vietinės	Sėlių a.22, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
16.	IP-1743 (At)	Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Bukonto g. 1/2, Zarasai. Dabar šiame pastate Policijos komisariatas. Tai vienas pirmųjų pastatų Zarasų mieste. 1979 m. atliktas vidaus remontas, 1985 m. nudažyta išorė, 1986 m. atliktas stogo remontas.	Zarasų rajono valdybos 1992 09 17 sprendimas Nr. 845
17.		Obeliskas karių savanorių kapinėse	dailės	vietinės	R. Katalikų kapinėse (Turmanto g., Zarasai). Užima 0,04 ha plotą. Jį 1924 m. pastatė pavasarininkai.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
18.	IP-1594/ D	Mūrinė koplytėlė su Jėzaus Nazariečio ir Marijos skulptūromis	dailės	vietinės	Šaltupės g., Zarasai. Apsauginė zona–32,58 m ² , užima 97,67 m ² plotą. Pastatyta 1824 m., 1968 m. nugriauta. Atstatyta 1992 m. Jėzaus Nazariečio skulptūros autorius–Petras Kochanka.	Zarasų rajono valdybos 1997 11 05 sprendimas Nr.222
19.		Buvusi gimnazija	istorijos	vietinės	D. Bukonto g. 20/1, Zarasai. Pastatyta 1930 m. Dabar	Zarasų rajono

					joje–biblioteka ir krašto muziejus.	valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
20.		Buvusi pirmoji Zarasų miesto mokykla	istorijos	vietinės	D. Bukonto g. 5, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
21.		Šaulių namai	istorijos	vietinės	D. Bukonto g. 3/2, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
22.		Gydytojo, antropologo D. Bukonto namas	istorijos	vietinės	D. Bukonto g. 10, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
23.		Medinis namas	istorijos	vietinės	D. Bukonto g. 6, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
24.		Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Sėlių a. 4, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
25.		Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Sėlių a. 6, Zarasai. Dabar čia prokuratūra.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
26.		Mūrinis sandėlis	istorijos	vietinės	Sėlių a. 6a, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
27.		Medinis namas	istorijos	vietinės	Sėlių a. 10, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis

						Nr.78
28.		Medinis namas	istorijos	vietinės	Bažnyčios g. 3, Zarasai. Dabar čia klebonija.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
29.		Mūrinis namas su priestatu	istorijos	vietinės	Sėlių a. 12, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
30.		Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Pakalnės g. 2, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
31.		Mūrinis pastatas	istorijos	vietinės	Pakalnės g. 1a, Zarasai (buvusi halė).	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
32.		Zarasų Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčia	architektūros	vietinės	Bažnyčios g. 1, Zarasai. Statyta 1842–1862 m. Jos ilgis –38 m, plotis–24 m, bokštų aukštis–30 m. Tai stačiakampio plano trijų navų eklektinės architektūros maldos namai, jų fasaduose yra kai kurių barokui, o viduje–klasicizmui būdingų formų.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
33.		Medinis namas	istorijos	vietinės	Bažnyčios g. 2, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
34.		Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Sinagogos g. 1, Zarasai. Iki 1941 m. jame buvo žydų sinagoga.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
35.		Medinis namas	istorijos	vietinės	Bajorų g. 14/9, Zarasai. Iki 1941 m. jame buvo žydų sinagoga.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78

36.		Mediniai stačiatikių maldos namai	architektūros	vietinės	Valstiečių g., Zarasai (kapinėse). Į kapines iš miesto aikštės perkelta 1885 m.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
37.		Mūriniai stačiatikių maldos namai	architektūros	vietinės	K. Būgos g. 32, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
38.		Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Dariaus ir Girėno g. 65, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
39.		Buvusios ligoninės terapijos skyrius	istorijos	vietinės	Vytauto g. 18, Zarasai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
40.		Medinis namas	istorijos	vietinės	K. Būgos g. 17/8, Zarasai. Iki 1982 m. čia buvo moksleivių namai.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr. 78
41.		Mūrinis namas	istorijos	vietinės	Dariaus ir Girėno g. 28, Zarasai. Anksčiau čia buvo paštas.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
42.		Buvusi rajono centrinė ligoninė	istorijos	vietinės	Malūno g. 2, Zarasai. Anksčiau čia buvo vidurinė mokykla.	Zarasų rajono valdybos 1992 02 08 potvarkis Nr.78
43.		Dekoratyvinis kryžius	dailės	vietinės	R. Katalikų kapinėse (Turmanto g. Zarasai). Pastatytas 1991 m. Kryžiaus autorius–Petras Šileikis	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr. 16
44.	IP-1583/ D	Ornamentuotas kryžius	dailės	vietinės	D. Bukonto g. (skverelyje). Užima 93,16 m ² plotą. Aukštis–apie 5 m. Pastatytas 1990 m. Kryžiaus autorius–Stasys Neliupšis.	Zarasų rajono valdybos 1997 11 05 sprendimas Nr.

						222
45.	IP-1584/ D	Ornamentuotas kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra	dailės	vietinės	Turmanto g., Zarasai (I-ojo pasaulinio karo vokiečių kapinėse). Užima 25 m ² plotą. Pastatytas 1991 m. Kryžiaus autorius–Petras Šileikis.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
46.	IP-1585/ D	Ornamentuotas kryžius	dailės	vietinės	Bažnyčios g.1, Zarasai (Šv.Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčios šventoriuje). Pastatytas 1990 m. Autorius–Pranas Kaziliūnas.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
47.	IP-1586/ D	Kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra ir horeljefinėmis figūromis	dailės	vietinės	Bažnyčios g.1, Zarasai (Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčios šventoriuje) Pastatytas 1990 m. Autorius–Jonas Tvardauskas.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
48.		Ornamentuotas kryžius	dailės	vietinės	R. Katalikų kapinėse (Turmanto g., Zarasai). Pastatytas 1990 m.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr. 16
49.		Stogastulpis su Rūpintojėliu	dailės	vietinės	Jauneikių g., Zarasai. Pastatytas 1996 m. Autorius–Ričardas Sirotka.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16
50.		Stogastulpis su horeljefine skulptūra	dailės	vietinės	Valstiečių g.14, Zarasai. Pastatytas 1991 m. Autorius–Stasys Karanauskas.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr. 16
51.		Stogastulpis su horeljefine A. Žilėno skulptūra	dailės	vietinės	Šiaulių g. 13, Zarasai. Pastatytas 1990 m. Autorius–Stasys Karanauskas.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16
52.	IP-1587/ D	Stogastulpis su Rūpintojėliu	dailės	vietinės	Bažnyčios g. 1, Zarasai (Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo bažnyčios šventoriuje). Pastatytas 1990 m. Autorius–Robertas Dobrickas.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16
53.	IP-1588/ D	Stogastulpis su moters skulptūra (J. Knabiko antkapinis paminklas)	dailės	vietinės	R. Katalikų kapinėse (Turmanto g., Zarasai). Pastatytas 1986 m. Autorius–Vytautas Ulevičius.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16
54.		Stogastulpis su horeljefine J. Andriūno skulptūra	dailės	vietinės	Savanorių g. 3, Zarasai (prie “Ažuolo” gimnazijos). Pastatytas 1998 m. Autorius–Jonas Tvardauskas.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16

55.		Koplytstulpis Ukmergės kaliniams	dailės	vietinės	R.Katalikų kapinės (Turmanto g., Zarasai). Pastatytas 1999 m. Autorius–Romas Zinkevičius.	Zarasų rajono mero 1996 02 01 potvarkis Nr.16
56.	IP-2639/ D	Paminklas gydytojui, antropologui Dominykui Bukontui	dailės	vietinės	Sėlių a., Zarasai. Pastatytas 1993 m. Autorius–skulptorius Leonas Strioga.	Zarasų rajono valdybos 1998 12 02 sprendimas Nr. 485
57.	IP-1582 (D)	Skulptūra “Metamarfozė”	dailės	vietinės	D. Bukonto g. Zarasai (skvere). Pastatyta 1990 m. Autorius–skulptorius Aloyzas Smilingis.	Zarasų rajono valdybos 1997 11 05 sprendimas Nr. 222
58.	IV-1310	Kapai, kuriuose palaidoti kariai-savanoriai, 1919-1923 m. žuvę už Lietuvos nepriklausomybę	istorijos	vietinės	R.Katalikų kapinės (Turmanto g., Zarasai).	Zarasų rajono valdybos 1994 10 25 potvarkis Nr. 310v
59.		I-ojo pasaulinio karo vokiečių ir rusų karių kapinės	istorijos	vietinės	R. Katalikų kapinės (Turmanto g., Zarasai). Yra daug standartinių betono kryželių. Kapinėse palaidota daugiau kaip 200 karių. Kapinės tvarkytos 1990, 1991 m. 1991 m. kapinėse pastatytas medinis kryžius. Autorius–P. Šileikis. Kapinės neveikiančios.	Zarasų rajono valdybos 1994 10 25 potvarkis Nr. 310v
60.		Ornamentuotas kryžius su Nukryžiuotojo, Marijos, angelų, archangelų skulptūromis	dailės	vietinės	R.Katalikų kapinės (Turmanto g., Zarasai). Pastatytas 2000 05 01. Autorius–Pranas Kaziūnas.	
61.	L 815	Senosios sentikių kapinės	istorijos	respublikinės	Griežto g., Zarasai. Yra paminklų ir kryžių.	Kultūros vertybių apsaugos departamento 1998 04 21 įsakymas Nr. 80
62.	L 941	Senosios (žydų) kapinės	istorijos	respublikinės	Šaltupės skg., Zarasai, Zaraso ežero pusiasalis, Zarasų miesto šiaurės vakarų dalyje. Kapinės užima 1,5 ha plotą. Yra daug paminklų ir kryžių. 1991 m.	Kultūros vertybių apsaugos departamento

					pastatytas granito paminklas. Kapinės neveikiančios.	1998 12 30 įsakymas Nr. 372
63.		Ornamentuotas kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra	dailės	vietinės	Savanorių g. (Zarasai) prie Ažuolo gimnazijos, 2001 m., fundatorius, kanaunininkas Vytautas Kapočius, autorius Pranas Kaziūnas.	
64.		Kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra	dailės	vietinės	Ant Zarasų bažnyčios pietinės sienos–nišoje, 2002 m., autorius nežinomas. Ornamentuotas, medis, apie 1 m aukščio.	
65.		Koplytstulpis su Šv. Nepomuko skulptūra	dailės	vietinės	Bažnyčios g. 5, Zarasai. Ornamentuotas apie 4 m aukščio su skardiniu keturkampiu stogeliu ir kryžiumi ant jo. Autorius Pranas Kaziūnas, 2000 m.	
66.		Koplytstulpis su Rūpintojėlio skulptūra	dailės	vietinės	Bažnyčios g. 5 (klebonijos kieme), Zarasai. Ornamentuotas apie 4 m aukščio su skardiniu keturkampiu stogeliu ir ant jo kryželis. Autorius Pranas Kaziliūnas, 2000 m.	

¹Registro duomenys parengti pagal Garbės kraštotyrininko Jono Nemanio medžiagą ir naudojant sudarytojos Laimos Raubiškienės knygą “Zarasai laiko vilnyse”

PRIEDAS Nr. 3
Fotofiksacija

Akmuo ant skautų kalno su iškaltu skautų ženklu

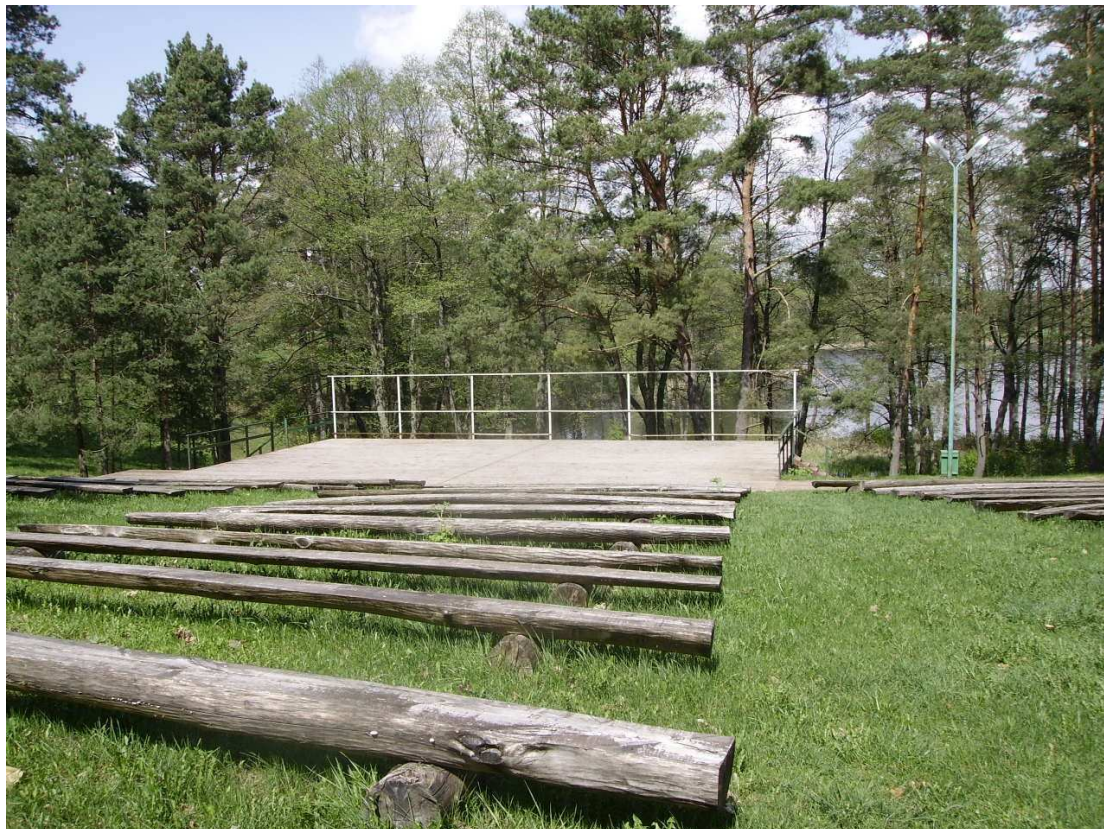
Vaizdas, atsiveriantis nuo skautų kalno

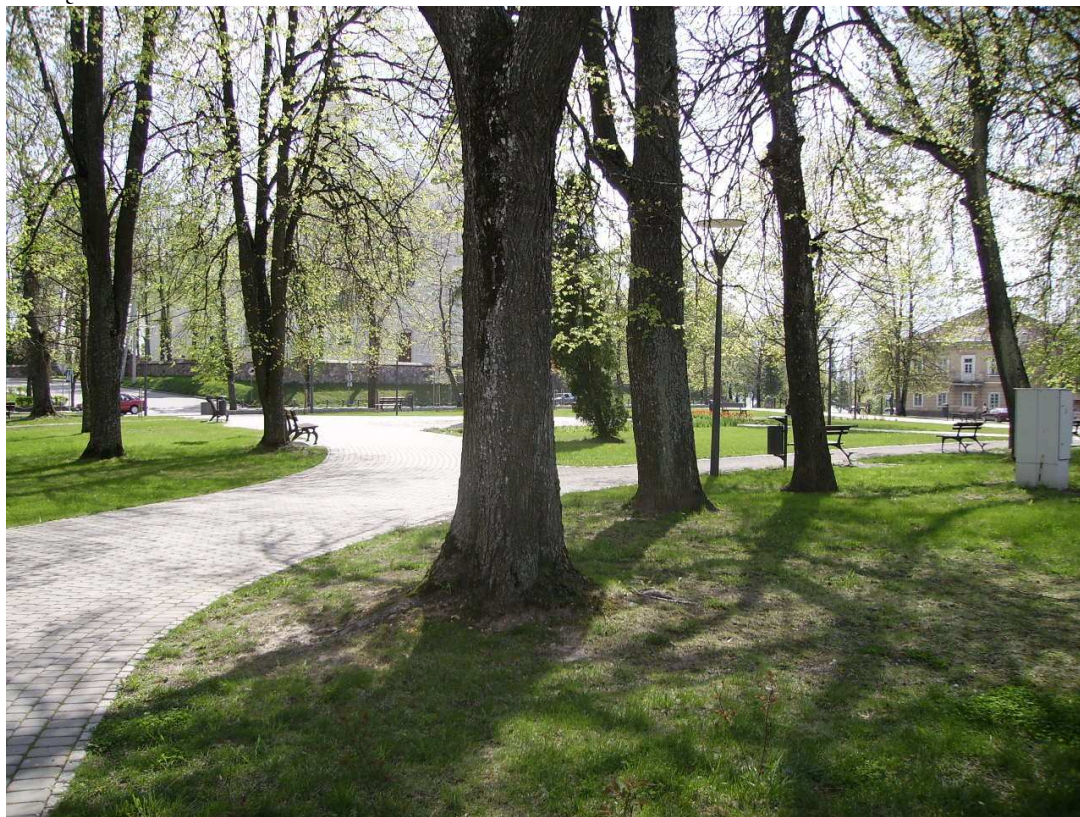
Didžiosios salos estrada Nr. 1

Didžiosios salos estrada Nr. 2

Sėlių aikštė

Sėlių aikštėje stovintis paminklas gydytojui–antropologui, krašto šviesuoliui D. Bukontui

Zarasų Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia

Zarasų miesto paplūdimys Didžiojoje saloje

Zarasų miesto paplūdimys prie Zarasaičio ežero

Magučių sporto aikštynas

Zarasų sporto mokyklos sporto aikštynas

Zarasų vandens sporto centro sporto aikštynas

Informacinė sistema Zarasų miesto priegose

Gražutės mažojo dviračių trasos žiedo ženklinimas Zarasų miesto teritorijoje

